

শ্ৰীপ্ৰফুল্ল চন্দ্ৰ শইকীয়া ।

প্ৰাক স্নাতক কলা ।

.....বৰদিনৰ বন্ধটো শেষেই হব
হল.....চাহবাগানৰ মাজৰ পৰা যাবৰে মন যোৱা
নাই” টোপনিৰ পৰা চকু মেলি এইবোৰে ভাবি
আছো। সম্ভৱ গানটো শুনি—শুনিয়ে মোৰ
টোপনি আহিল।

.....সন্ধ্যা হৈ আহিল, ঘৰটোৰ চাৰিও
ফালে কুঁৱলী কোনো ফালে জাবৰে মন যোৱা
নাই। চাই আছো খিড়িকী খনৰ মাজেৰে
জোনৰ পোহৰত অলপ অলপকৈ জিলিকি থকা
সমুখৰ টিলাটোৰ জুপুৰিটো, এজনী ছোৱালীয়ে
গোৱা গানটো, ছপৰীয়া কঁপি কঁপি আহি মোৰ
কাণৰ কাষত, প্ৰতিধ্বনী হৈছিলহি সেই টিলাটোৰ
পৰা।

একেটা গান?..... সদায় একে সময়তে?

..... আজিও। গাটো কঁপি উঠে। মনত
পৰে কাৰোবালৈ, বন্ধ দূৰলৈ-----। মাজে
মাজে উত্তেজিত হৈ পৰো দৌৰি গৈ ছোৱালী
জনীক স্মৃতিৰ কাৰণে “কিয় তুমি সদায়ে
একেটা গান একে সময়তে গোৱা?” কিন্তু ভয়
লাগে। ..... কাৰণ ছোৱালী জনীকটো মই
দেখা নাই, তাইকটো মই চিনি নাপাওঁ-----।
যদি লাভ পাই যাওঁ.....।

আজিও সেই একেটা ছপৰীয়া.....। ভয়
আৰু সাহ দুয়োটাই.....সোনালী বৰণৰ ধাননি
খনৰ মাজেৰে গৈ টিলাটোৰ কাষ পালো; গানটোৰ
প্ৰতিধ্বনি লাহে লাহে গভীৰ হৈছে মোৰ

কাণত। শ্বৰৰ শব্দবোৰে ক্ৰমাৎ মোৰেৰে খুন্দা
মাৰিছে.....। নিস্তৰ, ... বন্ধ হৈ গল মনে
পাণে গোৱা গানটো। হঠাতে মোক দেখি
চকুখাই উঠিল পাহাৰীয়া ছোৱালী জনী।.....
চাই আছো তাইৰ মুখ খনলৈ, মুখৰ সৌন্দৰ্য্য দেখি
মই থৰ হৈ বলো। তাইৰ মুখলৈ চাই চাই,
গানটোৰ আৰু ছোৱালী জনীৰ মাজত পাৰ্থক্যয়ে
বিচাৰি নাপালো।

..... তাই অনুভৱ কৰিছে, ভয় আৰু
লাভ দুয়োটাই।

—ছোৱালী জনীক মই স্মৃতিলো—

—“তোমাৰ নামটো মোক কবা?”

তাই লাজুক চাৱনীয়ে মৌলৈ চাই উত্তৰ
দিলে—“মোৰ নাম বাসনা।”

—গান বাক তুমি কিয় গোৱা?

“গান মই খুউব ভাল পাওঁ, ছপৰীয়া ‘বুম
খেতি’ বখোতেও মই গানেই গাওঁ, বুঢ়ী মাক
বুঢ়া বাপেকক সেই সময়তে লগ পালো। তেওঁ-
লোকৰ কাৰণে বাসনা বৰ মৰমৰ। বাসনাই
তেওঁলোকৰ একেজনী মাত্ৰ ছোৱালী, ভাল
লাগিল টিলাটোত অকলশৰে বাস কৰা সৰু
পৰিয়ালটো..... মাহুহ গলে সিহঁতে খুউব
ভাল পায়।.....অলপ সময়তে বাসনাক মোৰ
খুব ভাল লাগিল, সম্ভৱ তাই গোৱা গানটো
মই আশ্বৰ্যই ভাল পাওঁ কাৰণে।..... উভতি

আছিলো আহিবৰ সময়ত হাঁহি এটা মাৰি
বাসনাক কলো—“বাসনা, আকৌ এদিন আহিম,
তুমি যেতিয়া গান গাই থাকিবা।”

যক্ষ খুলিল ..... অল্পমান হয় সদায়ে চকুৰ
আগত বাসনা জনী, কাণৰ কাষত ভাঁহি আছে
বাসনাই. গোৱা গানটো, কেতিয়াবা ভাবো—“...।”
শ্ৰীম্মৰ বন্ধ পোৱাৰ পৰা অতি আশাৰে বাট
ছাই আছে ছুপৰীয়া বাসনাই গোৱা গানটো
শুনিবৰ বাবে। ..... কিন্তু গোৱা নাই আৰু
মুগুনিলো।। ঘৰটোৰ আগৰ ফুলনীত কাম কৰি
থকা মালিটোক সুধিআ—

—“মালি তুমি সেই গানটো শুনিছা ?”

—নাই, শুনা।

নিজক অ-স্বভাবিক কৰি তুলিব নোখোজি
গলোঁগৈ টিলাটোৰ জুপুৰিটোলৈ, বাসনাৰ ওচ-
ৰলৈ. “বাসনা ..... বাসনা।” আগেয়ে মজাৰ
দৰে এই গাথো মাতিলো। কিন্তু তাই দৌৰি অহা
নাই মোৰ ওচৰলৈ। লাহে লাহে ওপৰলৈ উঠি
গলো। ..... জুপুৰিটোৰ সন্মুখৰ চোতালখন
ভাতো নাই ইমাজনি, ... আকৌ মাতিলো।
নাই কোনো বুঢ়া বাপেক ওলায় আহিল,.....

..... অস্বাভাৱিক হুচকু চকুলোৰে ভবা.....।

মই শুধিলো “দেউতা বাসনা কত ?”

ভগা ভগা মাতেৰে উত্তৰ পালো বুঢ়া বাপে-
কৰ পৰা—

“বাসনাক আৰু বিছাৰি নোপোৱা বাবা।”

“তাইৰ গান তাইৰ মাত শেষ হৈ গল
চিৰ দিনলৈ।”

মোৰ বুকখন কঁপি উঠিল একো কথাই
বিছাৰি নাপালো শুধিবলৈ। ভাবি ভাবি আহি
আছে পথাৰ এখনৰ মাজেৰে ..... বাসনাক
দিবলৈ অনা মৰম বোৰ ফুলিল আৰু মৰিল
অকৃতবতেই।

.....মন মৰুৰ বাবে দি গল বাসনাই
মোক তাইৰ প্ৰিয় গানটো যিটো মোৰ অতি
প্ৰিয় হৈ পৰিছিল।

.....কাণৰ কাষত কঁপি কঁপি ভাঁহি
আছে সেই প্ৰিয় গানটো, জিহিকি আছে
বাসনা জনীৰ মৰম লগা মুখখন। মনত পৰিছে
বাসনা জনীৰ সু মধুৰ হাঁহি আৰু জাজুক
চাবনী। সদায়ে.....আৰু আঙিও।

“.....আমিও বহুত গাওঁ ধ্বংস কৰিব লাগিব। নাভাৰিবা যে, সংগ্ৰাম নকৰাকৈয়ে
সিহঁতে সিহঁতৰ দুৱাৰ খুলি দিব।.....আপবাটি যোৱা।

(শিল্পীৰ নবজন্ম—ৰম্যা মল্যা)

“এই মন, এই মৰম”

শ্ৰীদিল্লী বেঙগ ।

১ম বাৰ্ষিক, স্নাতক মহলা ।

ওলাই অহা চকুপানীখিনি মোহাবি খিৰিকিৰ বেলিঙত ধৰি বহুত ছৰলে চাহ পঠিয়ালে মুনালিনীয়ে। দীঘল কৈ এটা উশাহ টানিলে তাই। এই মাত্ৰ বাজৰ মেহতাৰ গাড়ীখনে ধুলি উৰুৱাই গুচি গল। এইখন গাড়ী আৰু কোনোদিনেই ইয়ালৈ নাহে। উৰি যোৱা ধুলিখিনিকে চাই বল তাই। বাজৰ আৰু নাহে। তাই জনে, সিমানখিনি মানসিকশক্তি বাজৰে গোটাৰ নোৱাৰে। হঠাতে শঙ্কৰক সাৰটি লবৰ মন গল তাইৰ। কিন্তু নোৱাৰিলে। শঙ্কৰ বাজৰ হব নোৱাৰে। শঙ্কৰে হয়তু তাইৰ এইবোৰক মাতলামী বুলিয়েই ভাবিব। বাজৰ কিন্তু অভ্যস্ত। বাজৰ মেহতা যাবগৈ। একেবাৰে যাবগৈ। অসমলৈ হয়তু আৰু কোনোদিনেই নাহে। হঠাৎ নিজৰ ওপৰতে খং উঠি গল মুনালিনীৰ। কিহে পাইছিল বাক তাইক, বাজৰক ইমান প্ৰিয় দিবলৈ। কিন্তু সেই সময়ত তাইৰ কি হৈছিল, তাক সেয়া তাই নিজেই নেজানে। অথচ বাজৰে চিনাকীৰ প্ৰথম দিনাই তাইক কৈছিল— “মই আপোনাৰ ওচৰলৈ সদায় আহিম। আপোনাক মোৰ ভাল লাগিছে। আপুনি কিন্তু বেয়া সোপাব।” তায়ো সেইদিনা হাঁহি হাঁহি কৈছিল— “আহিব।” তাইৰ মনলৈ পাব হৈ যোৱা স্মৃতিবোৰ ক্ৰমে ক্ৰমে আগবাঢ়ি আছিল।.....

অধ্যাপক শঙ্কৰ শেখৰ চলিহা। মানুহজনক দেখিলেই ভক্তি কৰিব মন যায়। আঠত্ৰিশ বছৰীয়া এই মানুহজনৰ ওচৰলৈ মুনালিনীৰ বিশ বছৰীয়া গাভৰু—জীৱনটোৰ প্ৰথম যিদিনা আগবাঢ়ি গৈছিল, সেইদিনা তাই এবাৰ হাঁহিছিল, এবাৰ কান্দিছিল। তাইৰ বুকুখন কপিছিল। কলশৰ্খ্যাৰ নিশা শঙ্কৰে তাইৰ হাতখনত ধৰি কৈছিল—“মিছু এইখন ঘৰত থাকি তুমি বোধ হয় বেয়া নাপাব। মোৰ কোনো নাই। তুমি জানা। মই একেবাৰে অকলশৰীয়া। সেইবাবে দুখও নাই। আৰু মই ভাবো তুমি সকলো কাম মোৰ কথা মতেই কৰিবা। আৰু বহুত কিবা কিৰি কৈছিল। তাইৰ মনত তাই, শেষত কৈছিল “জানা মই এখন খেচিচি মিথি আছো কাইলৈ বাক তোমাক দেখুৱাম।” কথাবোৰ শুনি তাইৰ কিবা কিবা লাগিছিল অসংলগ্ন ভাবে কথাবোৰ কৈছিল শঙ্কৰে। তাই মনে মনে শুনি গৈছিল। অৱশেষত শঙ্কৰে কৈছিল তুমি যোৱা, মই আহিছো; তাইৰ কাষ পৰা শঙ্কৰ গুচি গৈছিল। ওলাই অহা চকুপানীখিনি কোনোমতে শুষ্কি... তাই তাই ভাবিছিল অন্তত: জীৱনৰ এই প্ৰথম দিনতেই শঙ্কৰ তাইৰ কাষত থাকিব লাগিছিল। প্ৰথম দিনটো মানুহটোক তাইৰ কিবা কিবা

লাগিছিল। মানুহটোৰ অন্তৰত যেন কিছুমান
বুজাব নোৱাৰা ছখ আছে, যাক প্ৰকাশো কৰিব
নোৱাৰে টাকিও ৰাখিব নোৱাৰে।

বহুত দিনলৈকে তাই শঙ্কৰৰ লগত সহজ
হব পৰা নাছিল। কেৱল লাইব্ৰেৰীতে ব্যস্ত
আছিল শঙ্কৰ। প্ৰয়োজনীয় কথাখিনিহে পাতিছিল
তাইৰ লগত। আমনি লাগিছিল মৃগালিনীৰ।
শঙ্কৰ হমান গহীন। হমান নিৰ্বিকাৰ, মৃগালিনীৰ
দৰে এজনী বিশ বছৰীয়া গাভৰুৰ অন্তৰত
কিমান আশা কিমান আকাঙা থাকিব পাৰে,
তাক শঙ্কৰে বুজা নাছিল? হয়তু বুজিও নুবুজিছিল।
কেতিয়াবা অসহ্য হৈ তাই বেডিঅটোৰ ভলি-
উমকে বঢ়াই দিছিল - অন্তত: এই নিৰ্জনতা
বোৰ, এই আমনি লগা সময়বোৰ আতৰি
যাওঁক। কিন্তু তেতিয়া শঙ্কৰে সৰু ছোৱালীৰ
দৰে তাতক মৰম কৰি কয়হি - “মিহু ভলি-
ভমটো কমাই দিয়া। মোৰ অলপ কষ্ট হৈছে।
অলপ - অলপ নহয়। তাই জানে শঙ্কৰৰ
লিখিবলৈ বৰ কষ্ট হৈছে। শঙ্কৰে শান্তি বিচাৰে,
নিৰ্জনতা বিচাৰে। অথচ শঙ্কৰে এদিনো নুবুজে
এই নিৰ্জনতা বোৰ তাইৰ বাবে বৰ কষ্টকৰ।
বৰ অসহ্য। বেডিঅটো অন কৰি বিচনখনত
পৰি তাই উচুপি উচুপি কান্দে। সেইখিনি
চকুপানী শঙ্কৰে নেদেখে। হয়তু দেখিলেও নিৰবে
আতৰি যায়। মৃগালিনীৰ মনৰ কথাখিনি
শঙ্কৰে নুবুজে। হয়তু বুজিও নুবুজে। শঙ্কৰে
মাজে মাজে তাইক লাইব্ৰেৰীলৈ মাতি নি
মনস্তত্ত্বমূলক কিতাপ বোৰ তাইৰ আগত
দাঙি ধৰে! বুজায়। মৃগালিনীয়ে নুবুজে। বুজিবলৈ

চেষ্টাও নকৰে। মাথোন শলাগ লয়। অসহ্য
হৈ শঙ্কৰে তাইক পঠিয়াই দিয়ে। তাৰ পাচত
ছৱাৰ খন লক কৰি সোমাই থাকে। তাই ওলাই
আহে। বুকুৰ পৰা ওলাই অহা কান্দোনখিনি
কোনোমতে চেপি ৰাখে।

দিনবোৰ তাই চকু মুদি মুদি পাৰ
কৰি দিয়ে! শঙ্কৰ মাত্ৰ কলেজলৈ যায়,
আৰু আহে, এই ছটা কাম যেন নকৰিলে
নহয় কাৰণে হে—কৰে। কৰবাত যাবলৈ
খুউৰ মন যায় তাইৰ। কিন্তু শঙ্কৰক তাই
কব নোৱাৰে। এদিন তাই কোনোমতে শঙ্কৰক
কথাৰাৰ কওঁতে, শঙ্কৰে কৈছিল - “মই নেযাও।
তুমিয়েই যোৱা। ফ্ৰয়ডৰ কিতাপখন আজি শেষ
কৰিম। তোমাৰ লগত অন্য এদিন যাম দিয়া
কোনোমতে তাই চকু পানী ধৰিবাধি কৈছিল
“বাক” তায়ো যোৱা নাছিল সেইদিনা। মনে
মনে তাই শপথ খাইছিল, শঙ্কৰক আৰু তাই
কলৈকো লগ নধৰে। কেতিয়াও।

আৰু এদিন শঙ্কৰ শেখৰ চলিহাৰ
ঘৰলৈ আহিছিল ৰাজ্য মেহতা। ৰাজ্য মেহতা
ইঞ্জিনিয়াৰ। উত্তৰ প্ৰদেশৰ পৰা নতুনকৈ অসমলৈ
আহিছে। শঙ্কৰে লিখা কিতাপ হেনো ৰাজ্যৰ
খুব ভাগ লাগে। সেয়ে অসমলৈ আহিয়েই
শঙ্কৰৰ লগত পৰিচয় হবলৈ আহিল। আৰু
পৰিচয় হল মৃগালিনী চলিহাৰ লগত। ভঙা
ভঙা অসমীয়াতে ৰাজ্য মেহতাই বহুত কথা
পাতিলে মৃগালিনীৰ লগত। বাৰে সময়ত কৈ গল
— “মই আপোনাৰ ওচৰলৈ সদায় আহিম।

আপোনাক মোৰ ভাল লাগিছে। আপুনি কিন্তু
 "বেলা নেপায়" বোলা লগ নাছিল তাইবো।
 বাজৰৰ ধুনীয়া মুখ খনলৈ চাই তাই ভাবিছিল
 বাজৰ সদায় আহক, তাই বোলা নেপায়।
 অন্ততঃ যখনৰ নিৰ্জনতা বোৰ আঁতৰি যাব।
 বাজৰ আহিছিল অন্য এদিন। তাৰ পাচত
 বহুতদিন। বাজৰক তাইৰ ভাল লাগিছিল।
 আৰু এদিন বাজৰেই তাইক লগ ধৰিছিল
 ফুৰিবলৈ যাবলৈ। তাই চক খাইছিল। কিন্তু
 বাজৰে কোৱকৈ ধৰিছিল তাইক। অৱশেষত
 তাই মান্তি হৈ শঙ্কৰৰ ওচৰলৈ গৈছিল ভয়ে ভয়ে
 তাইৰ কথা শুনি কোৱা খোৱা সাপৰ দৰে
 চকু খাই শঙ্কৰে কৈছিল—তুমি—তুমি যাবা
 বাজৰৰ লগত। মানুহে মোক কি ভাবিব মিনু।
 নেভাব মিনু নেভাব বহুত দিনৰ পৰা তাই
 কৈ পেলাইছিল কিয় অন্য মানুহৰ কথা কিয়।
 আপুনি কি ভাবিব তাক কওঁক। মই যাম
 তাই আৰু তাতৰ কথা নাছিল। ঠোৱাৰে
 ওলাই আহিছিল বোমটোৰ পৰা। শঙ্কৰে কিবা
 কৈছিল যদিও তাই শুনা নাছিল। আৰু
 শুনিবলৈ তাইৰ ধৈৰ্য্যন্ত নাছিল। তাই যাব।
 বাজৰৰ লগতে ফুৰিব। মানুহে যিমান পাৰে
 কৈ যাওঁক। তাই শুনি যাব! কিন্তু কোনো
 মানুহেহে তাইৰ মনৰ কথা বোৰ শুনিবলৈ
 নাহে। বাজৰক তাইৰ ভাল লাগিছে। কিন্তু
 শঙ্কৰকহে তাই উপেক্ষা কৰা নাই। শঙ্কৰৰ পৰা
 পৰা বহুত পায়ো, তাই তাৰ মাজতো কিবা
 পোৱা নাই। সেইটো শঙ্কৰে জানে। আৰু
 সেইখিনি তাই বাজৰৰ পৰা নেপালেও তাই

বিচৰা যম খিনিটো পাব। বঙতে তাই সেই-
 দিনা বহুত কিবাকিবি ভাবি পেলাইছিল।

তাৰ পিচত আৰু বহুতদিন বাজৰৰ লগত
 তাই ফুৰিবলৈ গৈছে, ক্লাৱলৈ গৈছে পিকনিকত
 গৈছে। শঙ্কৰক সুধিবলৈ তাই বাদ দিছিল।
 মাত্ৰ যাবৰ সময়ত কৈ যায়। শঙ্কৰে হা না
 একো নকয়। মাত্ৰ শুনে গধূলী ঘৰলৈ উভতি
 আহি তাই দেখে, শঙ্কৰে হয়ত বেডিংৰ
 ওচৰত বহি বাতৰি শুনিছে, নতুবা এসোপা
 কিতাপৰ মাজত মগ্ন হৈ আছে। কেতিয়াবা
 তাইক কয় আহিলা। নতুবা আক্ৰি কত ফুৰিলা।
 বেচিকৈ একো নুশুধে। তাইয়ো নকয়! মোটা
 মোটিফ উণ্ড দিয়ে! যখনত সোমালে তাইৰ
 বৰ অসহ্য লাগে, অনবৰত বাহিৰত থাকিবলৈ
 মন যায় তাইৰ! শঙ্কৰ ইমান গহীন শঙ্কৰ
 গহীন মুখ খন দেখি তাইয়ো গহীন হৈ পৰে।
 কিন্তু এই গহীনতা তাইৰ বাবে বৰ অসহ্য।
 তাই বিচাৰে, ঘৰ খনলৈ আৰু অন্ততঃ এটা
 প্ৰাণী, গাছক। মাত্ৰ এটা। সেয়ে তাই প্ৰায়েই
 ৰাতি হলে ঘৰলৈ উভতে। কিন্তু ৰাতি হলেও
 শঙ্কৰে একো নকয়। কিমান দিন বাজৰে তাইক
 গেটৰ মুখত গাড়ীৰ পৰা মোই থৈ গৈছে।

শঙ্কৰে এইবোৰ দেখে। একো নকয়। অথচ তাইৰ
 বাবেই বাৰাণ্ডাত বৈ থাকে। অপ্ৰস্তুত হৈ তাইয়েই
 সোধে বহুত পলম হ'ল নহয়? নিৰ্ধিকাৰ ভাবে
 ভিতৰলৈ সোমাৰ খোজা শঙ্কৰে কয়—অ
 হ'ল নেকি? আৰু একো নকয়। কেতিয়াবা
 কোনোবা পিকনিকৰ পৰা আহি তাইৰ মনতো
 ভাল লাগিলে, জায়েই এফালৰ পৰা কৈ যায়—

কোন গৈছিল—কত গৈছিল, কিমান ক্ষুতি
কৰিলে আৰু বহুত। শঙ্কৰে শুনি যায় আৰু
শেষত সোধে, বাজৰ মেহতা বোৱা নাছিল?
বাজৰ—বাজৰ নেযাব কিয়? শঙ্কৰৰ ওপৰত
খং উঠি যায় তাইৰ। বাজৰেও তু এইবোৰ
আগ্ৰোজন কৰিছে। কিন্তু নকয়। শঙ্কৰৰ কাষ
পৰা তাই নিবৰে আতৰি যায়। ভাট ভাবে, শঙ্কৰে
তাইক অবিশ্বাস কৰা নাইহু? আৰু তাইৰ
কেতিয়াবা মন যায়, শঙ্কৰে যেন তাইৰ
এইবোৰত বাধা দিয়ক, তাইক গালি পাবক
তাইৰ ওপৰত অভিমান কৰক। কিন্তু নকৰে।
শঙ্কৰ নিৰ্বিকাৰ, যেন একোৱেই হোৱা নাই।
ইমান গহীন, ইমান গভীৰ ইমান উদাস।

অন্য এদিন কি ভাবি জানো তাই
হঠাতে লাইব্ৰেৰীত পোমাইছিল। সাধাৰণতে
শঙ্কৰে নেমাতিলে তাই এইটো কমত কেতিয়াও
নোসোমায়। এফালৰ পৰা তাই কিতাপবোৰ
চাই পৈছিল। এইবোৰ তাই লুব্ধে! শঙ্কৰ চাইকল
জিট। মনৰ বিষয়ে শঙ্কৰে বহু কথা লিখে।
প্ৰকাশ কৰাৰ আগতে তাইক পঢ়িবলৈ দিয়ে।
তাই পঢ়ে, বৃদ্ধি নেপায়। এফালৰ পৰা তাই
কিতাপ বোৰ চাই গৈছিল। শঙ্কৰে নতুনকৈ
কিবা লিখিবলৈ আৰম্ভ কৰিছে। তাই এনেয়ে
বহীখন লুটিয়াই চালে — পঢ়িলে — তাই হঠাৎ
চক খাই উঠিল। শঙ্কৰে—শঙ্কৰে এয়া কি
লিখিছে; আৰু তাৰ পাচত হাতৰ পৰা পৰি
যোৱা বহীখন বুটলি লৈ তাই কেইবাবাৰো
পঢ়িছিল। এইবোৰ কথাটো তাই কেতিয়াও
ভবা নাই। শঙ্কৰে বাক এইবোৰ কি লিখিছে

“মই জানো মনালিনী মোৰ লগত মুখা হ'ব
পৰা নাই। চেফা কৰিছিলো, মনালিনীৰ মাজত
মোৰ মনৰ মানুহজনী গঢ়ি তুলিবলৈ। কিন্তু
মনালিনীয়ে মোক নবুজে। চেফাও নকৰে। অনু-
কপাইও মোক বুজা নাছিল। মনালিনীয়েও
নুবুজে। নাৰীয়ে কেৱল “মা” হ'বলৈহে বিচাৰে।
অনুকপাৰ মতে মাতৃ হ'বলৈ নাৰীৰ জন্ম। গুট
অক্ষম। মোৰ সেই ক্ষমতা নাই। কিন্তু এজনী
নাৰীক ভাল পোৱাৰ ক্ষমতাত মোৰ আছে।
অনুকপাই এইবোৰ জানিয়ে মোৰ পৰা আতৰি
গল। মনালিনীয়ে হয়ত বুজিছে। সেয়ে মোৰ
পৰা আতৰি বাজৰ মেহতাৰ ওচৰলৈ গৈছে।
যেনেদৰে আতৰি গৈছিল অনুকপা, মনালিনীক
দ্বিতীয় বাৰৰ বাবে গ্ৰহণ কৰি মই বৰ ভল
কৰিলো। প্ৰথম দৰ্শনতেই মনালিনীক মোৰ
ভাল লাগিছিল। ভাবিছিলো, মোৰ আদৰ্শৰে
বিচৰা ছোৱালী জমীয়েই মনালিনী কিন্তু নহল।
মনালিনীয়ে মোৰ মনৰ মানুহটোক নুবুজিলে।
মনালিনী আতৰি গৈছে। মোৰ চল্লিছ বছৰীয়া
জীৱনটোত এজনী বাইছ বছৰীয়া গাভৰুৱে যি
পোৱা নাই, সেয়া পাব বাজৰ মেহতাৰ
ওচৰত। মনালিনী যাওক মোৰ পৰা আতৰি
যাওঁক। মনালিনী মা হওক। আৰু মইও
মনালিনীৰ পৰা আতৰি যাম! বহুত ছুৰলৈ।
মোক মনালিনীয়ে পাহৰি যাওক। আনে
পাহৰি যাওঁক...মই...মই...আৰু হয়ত লিখিব
নোৱাৰিলে শঙ্কৰে। কথা বোৰ বুজিও নুবুজা
নুবুজা আগিঙ্গ মনালিনীৰ। গহীন, উদাস
ভাৱে থকা শঙ্কৰৰ মনৰ কথাখিনি তাই

প্ৰথম বাৰৰ বাবে উপলক্ষি কৰিলে। ইমান-
বোৰ বেদনাৰ মাজত সোমাই থকা
শঙ্কৰক খুব মৰম কৰিবৰ মন গল তাইৰ।
তাই মনত থিক কৰিলে—“তাই মা হব
নিবিচাৰে। সন্তান তাইক নেলাগে। শঙ্কৰৰ
লগতে থাকিব তাই। বাজৰৰ লগত নুফুৰে।
বাজৰ আহিলে কৈ দিব, সি যেন তাইক
আৰু কেতিয়াও কলৈকো লগ নধৰে। শঙ্কৰৰ
মনত আৰু আঘাট দিবলৈ মন নগল তাইৰ।

বাজৰ আজি আহিছিল। বহুত কথা
পাতিছিল মৃনালিনীৰ লগত। শঙ্কৰ নাছিল।
কলেজলৈ গৈছিল। এটা সময়ত বাজৰে মৃনা-
লিনীৰ হাতখন নিজৰ হাতৰ মুঠিলৈ আনি
কৈছিল — মই অসমৰ পৰা যামগৈ মৃনালিনী।
মই ..... মই তোমাক বিয়া কৰাব খোজো।
তোমাক ... তোমাক মই ভাল পাওঁ... মই ...মই
আবেগত বাজৰে কব পৰা নাছিল। মৃনালিনী
আচৰিত হৈ গৈছিল। বাজৰৰ লগত ফুৰিলেও
অন্ততঃ এনে প্ৰশ্ন তাই বাজৰৰ পৰা আশা কৰা
নাছিল। বাজৰে জানে তাই বিবাহিত। অথচ বাজৰে
এয়া কি কৈছে। বাজৰ ইমানদূৰ আগবাঢ়িব বুলি
তাই কেতিয়াও ভবা নাছিল। তাইৰ ঞ্জ উঠি
গল। জীৱন ঞ্জ উঠিল। বাজৰে তাইক বিবাহিত
বুলি জানিও বিয়া কৰাবলৈ আগবাঢ়িছে।
শঙ্কৰৰ গহীন মুখখন আৰু শঙ্কৰে লিখা
কথাবোৰ তাইৰ চকুৰ আগত ভাৰ্হি উঠিল।
বাজৰে এয়া শঙ্কৰ পৌকষক অৱমানমা কৰা
নাইতু। তাই এবাৰ ভাবিলে। তাৰ পাচত হঠাৎ

তাই বাজৰৰ চাৰ্টৰ কলাবত ধৰি চিঞাৰি উঠিল
“তুমি — তুমি কি কব বিচাৰিছা তুমি শঙ্কৰক
দেখা নাই ...— দেখা নাই। He is my
husband তুমি জানা। তুমি যোৱা ... যোৱা
এতিয়াই — যোৱা। ... ইয়ালৈ আৰু কোনো-
দিনেই নাহিবা যোৱা — যোৱা। বাজৰে খুব ভয়
খাইছিল। সদায় হাঁহি থকা মৃনালিনীৰ এইটো ৰূপ
সি কেতিয়াও দেখা নাছিল। পৰাক্ৰিত সৈনিকৰ
দৰে বাজৰ লাহে লাহে তাৰ পৰা আতৰি
আহিছিল। তাৰ পাচত মৃনালিনীয়ে ছকভকাই
কান্দি উঠিছিল। তাই ভাবিলে, এইখিনি চকু-
পানীয়ে তাইৰ অস্তৰখনক ধুই নিকা কৰি
তোলক বাজৰৰ স্মৃতি বিলাক শেষ হৈ যাবঁক।

“কি চাইছা”

মৃনালিনীৰ উচপ খাই উঠিল। শঙ্কৰ
কেতিয়াবাই আহিল নেকি? তাইৰ চকুপানী
খিনি দেখা নাইতু। খবৰখবকৈ তাই চকুপানী
খিনি মোহাৰি ললে। তাৰ পাচত লাহে লাহে
শঙ্কৰৰ চকুলৈ চাই কলে — “বাজৰ আৰু
নাহে”। “নাহে” শঙ্কৰ আচৰিত হল।
ওঁ, নাহে, নাহে আৰু কোনো দিনেই
নাহে। শঙ্কৰৰ বুকুত সোমাই তাই আকৌ
এবাৰ উচুপি উঠিল। মোক ভুল হুবুজিৰ।
মই আৰু বাজৰৰ লগত কোনোদিনেই নেধাওঁ।
মই মা নহওঁ। মই আপোনাৰ .....
আপোনাৰ ..... এইবাৰ আৰু জোৰেৰে কান্দি
উঠিল তাই।

শঙ্কৰে নেমাতিলে। একো নকলে। মাথোন
মৃনালিনীক সৱভি ললে আলফুজকৈ .....

“দহেজ প্রথা” এক সামাজিক অভিশাপ

শ্ৰীপোলোক চন্দ্ৰ ডেকা, এম.এ, বি.টি, ডি, জি, এল
প্ৰবক্তা হিন্দী বিভাগ

“দহেজ প্রথা” আমাৰ ভাৰতীয় সমাজত সামাজিক ৰীতিৰূপে চলি অহা একপ্ৰকাৰ মাৰাত্মক ব্যাধি। ই দুখীয়া আৰু মধ্যবৃত্ত পৰিয়ালৰ গাভৰুৰ কাৰণে যেন এটি ডাঙৰ অভিশাপহে। বহুক্ষেত্ৰত সামাজিক নৈতিকতা আৰু চাৰিত্ৰিক পতনৰ বাবে দহেজ প্ৰথাকে জগৰীয়া বুলি কব পাৰি। ইয়াৰ কাৰণে হাজাৰ হাজাৰ অভাৱে পৰিয়ালৰ গাভৰুৰ বিবাহৰ ক্ষেত্ৰত নানা ধৰণৰ বিজুতিৰে ঘটিছে এই কথাও মন কৰিব লগীয়া।

বিবাহ যোগ্য গাভৰু যিমানেই দেখিয়া শিক্ষিতা আৰু কৰ্মশীলা হওক তথাপিও দৰা ঘৰক এটি ধনৰ টোপোলা দিব নোৱাৰিলে, সেই গাভৰু উপযুক্ত পাত্ৰৰ পৰা বঞ্চিত হয়। সমাজৰ এই কঠোৰ বন্ধনে আজি আমাৰ সমাজক কলুষিত কৰি পেলাইছে। ফলস্বৰূপে দুখীয়া তথা মধ্যবৃত্ত শ্ৰেণীৰ পৰিয়ালৰ গাভৰুৰ বিবাহৰ ক্ষেত্ৰত ভয়ৰূপ সমস্যাই দেখা দিছে। বহু উপযুক্ত গাভৰুৱে আৰ্থিক দুৰৱস্থাৰ কাৰণে অনুপযুক্ত পাত্ৰৰ সৈতে বিবাহ হৈ দাম্পত্য জীৱনত অশেষ যাতনা ভোগ কৰাও দেখা যায়। হিন্দী ঔপন্যাসিক সম্ৰাট প্ৰমোদদেৱ উপন্যাস “সেবা সদন” ৰ নাৱিকা সূম্নৰ বৈবাহিক জীৱনত অসফলতাৰ মূলতে হল - দহেজ প্ৰথা।

পুলিচ বিভাগত চাকৰি কৰিছিল যদিও দাবোঁগা কৃষ্ণচন্দ্ৰ এজন সাধুব্যক্তি আছিল। ভেটি খোৱা তেওঁৰ জীৱনত অভ্যাস নাছিল। দৰমহাৰ টকা থিনিৰে ভালদৰে পৰিয়ালটো চলাই আছিল। কোনা দিন তেওঁ বিশেষ টকাৰ অভাৱ অনুভৱ কৰাও নাছিল।

কৃষ্ণচন্দ্ৰ সূম্ন আৰু সান্ত্বা নামৰ দুজনী জীয়েক আছিল। ডাঙৰ জীয়েক সূম্ন দেখনিয়াৰ, শিক্ষিতা আৰু কৰ্মশীলা আছিল। সূম্ন বিবাহৰ উপযুক্ত হোৱাত দেউতাকে জীয়েকৰ কাৰণে দৰাৰ অনুসন্ধান কৰিবলৈ ধৰিলে। সূম্নৰ ৰূপ লাভ্য আৰু কৰ্ম পটুতাৰ কথা সকলোৱে জানে। বহুতো উপযুক্ত আৰু শিক্ষিত দৰা সূম্নক বিয়া কৰাবৰ উদ্দেশ্যে চাবলৈ আহিছিল। ৰূপ গুণ আৰু ব্যৱহাৰ দেখি সূম্নক প্ৰত্যেক দৰাই প্ৰথমে পছন্দ কৰিছিল। কিন্তু দৰাই পছন্দ কৰি যোৱাৰ পিছত, দৰা ঘৰৰ পৰা দহেজ ৰূপ এটি গধুৰ ধনৰ টোপোলাৰ প্ৰস্তাব আহে। কৃষ্ণচন্দ্ৰ কাৰণে ইমানখিনি টকা লগত দি জীয়েকক বিয়া দিয়াতো অসম্ভৱ। গতিকে পছন্দ কৰি যোৱা দৰয়ো ধনৰ টোপোলা নেপাই সূম্নক বিয়া কৰাৰ আশা ত্যাগ কৰে। এইদৰে সূম্নক চাবলৈ বহুদৰা আহিছিল। কিন্তু দহেজ ৰূপে

টকা দিব নোৱাৰাৰ কাৰণে সুমনক বিয়া কৰাবলৈ কোনোৱে আগবাঢ়ি নাছিল। দহেজৰ টকাৰ অভাৱৰ কাৰণে সুমনৰ ৰূপ লাৱণ্য শিক্ষা আৰু কৰ্মশীলতা সকলোবোৰ গুণব্যাৰ্থ হৈ পৰিল। এই কাৰ্য্যত সুমনে বৰ আন্তৰিক আঘাট পালে। জীয়েকৰ অৱস্থা দেখি দাবোঁগা কৃষ্ণচন্দ মৰ্মাহত হল। ২৫ বছৰ চাকৰি কৰাৰ পিছত তেওঁ আজিহে বুজিলে যে দুবনীতি কৰি হলেও ধন ঘটা অতি আৱশ্যক। কৃষ্ণচন্দে এই বিষয়ত বৰ অপমান বোধ কৰিলে। তেওঁ যে ছোৱালীৰ দেউতাক হবলৈকো অল্পবুদ্ধি আজিহে তেওঁ ভালদৰে অনুভৱ কৰিব পাৰিছে যে সংসাৰত সাধুতা আৰু মৈত্ৰিকতাৰ অলপো মূল্য নাই! জীয়েকক বিয়া দিব নোৱাৰাৰ কাৰণে তেওঁ সমাজৰ নীতিৰ প্ৰতি বিদ্ৰোহী হৈ পৰিল। সকলো আদৰ্শ ত্যাগ কৰি জীয়েকৰ বিবাহৰ কাৰণে দহেজৰ টকা যোগাৰ কৰিবলৈ ভেটি খাবলৈ আবন্ত কৰিলে।

ভেটি খোৱা ক্ষেত্ৰত অভিজ্ঞতা নথকা হেতুকে ধৰা পৰিল। তেওঁৰ বিৰুদ্ধে আদালতত মোকদ্দমা হল। ঘৰৰ যি কন ধন সম্পত্তি আছিল সকলোবোৰ মোকদ্দমাত্তে শেষ হল! অৱশেষত দাবোঁগা কৃষ্ণচন্দৰ পাঁচ বছৰ জেল হল। সুমনৰ ভাগ্য আকাশত যেন বিনা মেঘে ব্ৰজপাত হল। সুমন, সুমনৰ মাতৃ আৰু ভনীয়েক সাক্ষাৎ বৰ অসহায় অৱস্থাত পৰিল। অৱশেষত সুমন হৈঁত মোমায়েকৰ ঘৰত আশ্ৰয় লগলৈগৈ।

বিবাহৰ উপযুক্ত গাভৰু ঘৰত ৰাখি ধোৱাটো জাংকালীন যুগৰ সমাজত বৰ অপমানৰ কথা

আছিল। সেয়েহে মোমায়েকে যি কোনো উপায়েৰে সুমনৰ বিয়া পাতিবলৈ যত্ন পৰ হৈছিল। দহেজৰ কাৰণে টকা দিয়াৰ পণ্ডাই মুঠে, আনকি বিয়াৰ খৰচৰ কাৰণেও ধন নাছিল। সুমনৰ কাৰণে দৰা বিচাৰি মোমায়েকে বৰ হাবাথুৰী খালে। কিন্তু ভাগিনীয়েকৰ লগত মিলা উপযুক্ত দৰা এজনো বিচাৰি নেপালে। অৱশেষত উপায়হীন হৈ গজাধৰ নামৰ পঞ্চাচ টকীয়া দৰমহাৰ লোকৰ লগত সুমনৰ বিবাহ ঠিক কৰিলে। সুমনে নিজৰ মনৰ জোখাৰে দৰা পোৱা নাছিল যদিও ঘৰৰ অৱস্থালৈ লক্ষ্য কৰি বিগেৰ আপত্তি কৰা নাছিল। এইদৰে আজিৰ সমাজত হাজাৰ হাজাৰ গাভৰুৱে নিজ ইচ্ছাৰ বিৰুদ্ধে ভাগ্যক বিয়াই নীৰৱে বিবাহৰ সন্মতি দিয়া দেখা যায়। সুমনে নিজৰ ভাগ্যৰ ওপৰতে সকলো কথা নিৰ্ভৰ কৰি বিয়া সোমাল। বিয়া হৈ গল। বিয়াৰ কেইদিনৰ মানৰ পিছতে সুমন গিৰিয়েকৰ ঘৰলৈ গল।

দাবোঁগা কৃষ্ণ চন্দ, ধনী নাছিল যদিও খোৱা লোৱা পিন্ধন উৰণত বিশেষ কষ্ট হোৱা নাছিল। সুমনৰ সৰুৰে পৰা ভালকৈ খোৱা, ভালকৈ পিন্ধা আৰু চাক্ চিকুনকৈ থকা অভ্যাস আছিল। এতিয়া গিৰীয়েকৰ ঘৰলৈ আহি তেওঁৰ অৱস্থা পানীত টিটা মেকুৰীটোৰ দৰে হ'ল। স্বামী গজাধৰে নৱ বিবাহিত পত্নী সুমনক সন্তুষ্ট কৰি ৰাখিবলৈ বৰ চেষ্টা কৰিছিল। দৰমহাৰ টকা কেইটা আনি সুমনৰ হাততেই জমা দিছিল। আয় অল্পপাতে ব্যয় কৰা অভিজ্ঞতা সুমনৰ নাছিল। সেয়েহে মাহ শেষ হবলৈ আঠ-দহ দিন বাক

থাকোতেই গিৰিয়েকে জমা দিয়া আটাইখিনি টকা খৰচ কৰি পেলোৱাছিল। মাহৰ বাকী থকা দিন কেইটা কেনেদৰে চলিব, সেই কথা চিন্তা কৰি গজাধৰৰ মৰ ঘূৰণি উঠিছিল। ভাত খাট অযথা ডাল ভাত পেলোৱা দৃশ্য দেখি গজাধৰৰ সত্য নষ্টছিল। সুমনৰ ৰূপ লাভগাঠি গজাধৰক আকৰ্ষণ কৰি ৰাখিছিল। সেয়েহে প্ৰথমতে তেওঁ সুমনক একো কোৱা নাছিল। সুমনক সন্তুষ্ট কৰি ৰাখিবলৈ স্বামী গজাধৰে বৰ চেষ্টা কৰিছিল। তেওঁ ঘৰৰ আয় বঢ়াবৰ বাবে গধূলি জনা এটা স্কাৰখানাত অতিবিক্ত কাম কৰিবলৈ ধৰিলে। এই কামৰ কাৰণে তেওঁৰ আয় আগত কৈ পাট টকা বাঢ়িল। অশেষ চেষ্টা কৰিও গজাধৰে সুমনৰ অভাৱৰ পৰিবৰ্ত্তন কৰিব নোৱাৰিলে। পত্নীক অনিয়মিত ভাবে ধন খৰচ কৰা আৰু আপা খাট আপা ভাত-জাঞ্জা পেলোৱা কাৰ্য্য দেখি গজাধৰৰ মন বৰ অসহনীয় হৈ পৰিল। সুমনে স্বামী গজাধৰৰ লগত নিজকে খাপ খুৱাব নোৱাৰিলে। লাহে লাহে পতি-পত্নীৰ মাজত বিবাদৰ সৃষ্টি হল। বিয়াৰ সময়ত যি কাপোৰ কামি সুমনে লগত লৈ আছিল, সেইবোৰ লাহে লাহে ফাটি চিৰি গৈ শেষ হবলৈ ধৰিলে। সুমনৰ ইচ্ছানুসাৰে ধুনীয়া কাপোৰ কানি পিন্ধিবলৈ গজাধৰৰ ধন নাছিল। এতিদৰে বিভিন্ন কাৰণত গজাধৰ আৰু সুমনৰ পাৰিবাৰিক জীৱনত খেলি মেলি আৰম্ভ হল।

ওচৰৰ স্ত্ৰিৰোতাৰোণে ভালদৰে পিন্ধা উৰা দেগি সুমনৰ মন বৰ বেয়া লাগে। তেওঁৰো তেনেকৈ পিন্ধা উৰা কৰিবলৈ ইচ্ছা হয়। সুমন হতাৰ দৰৰ ওচৰতে ভোলী নামৰ একমুখী বেষ্ঠা আছিল। ভোলীয়ে নানা প্ৰকাৰৰ ৰং বিনুৰ

পোছাক পিন্ধি নিজকে ধুনীয়াইক সজাই ৰাখিছিল। ভোলীয়ে সুমনৰ লগত কথা পাতিবলৈ ইচ্ছা কৰিছিল। কিন্তু সুমনে ভোলীক তেওঁৰ লগত কথা পতাৰ সুবিধা দিয়া নাছিল আৰু মনে মনে ঘৃণা কৰিছিল। কিয়নো সুমনে মানুহৰ মখে শুনিছিল যে বেষ্ঠাবোৰ অভাৱ কুচৰিত্ৰ আৰু নিজকে ধুনীয়াইক সজাই ৰাখি ডেকা যুৱকৰ মন আকৰ্ষণ কৰিবলৈ চেষ্টা কৰে।

ভোলী বেষ্ঠা আছিল। কিন্তু সমাজৰ এক শ্ৰেণী গণ্য মান্য আৰু প্ৰভাৱশালী লোক ভোলীৰ ঘৰলৈ অহা যোৱা কৰা সুমনে লক্ষ কৰিছিল। ভোলীক ভালদৰে থকা খোৱা আৰু সমাজত ভোলীৰ সাদৰ দেখি সুমনৰো মুক্ত ভাৱে ভোগ বিলাস কৰিবলৈ কেতিয়াবা ইচ্ছা হয়। কিন্তু তাই যে ভোলীৰ দৰে মুক্ত নহয়। লাহে লাহে সুমনৰ মনৰ পৰিবৰ্ত্তন হবলৈ ধৰে। তাই এতিয়া সুবিধা পালে ভোলীৰ লগত কথা বতৰা পাতে আৰু মাজে সময়ে ভোলীৰ ঘৰলৈকো যায়। ভোলীয়ো সুবিধা মতে সুমনৰ ঘৰলৈ আহি কথা বতৰা পাতে। এইদৰে দুয়োজনী ভিৰোতাৰ উভয়ৰ ঘৰলৈ অহা যোৱা আৰম্ভ হল। লুকাই চোৰ কৰি হলেও, সুমনে এতিয়া ভোলীৰ লগত কথা পাতি ভাল পোৱা হল।

গজাধৰে নিজৰ পত্নীক বেষ্ঠাৰ লগত মিলা মিছা নকৰিবলৈ কৈছিল। সুমনে গিৰিয়েকক নেদেখাকৈ ভোলীৰ ঘৰলৈ অহা যোৱা কৰিয়েই আছিল। এই কাৰ্য্য গজাধৰে লাহে লাহে গম পালে আৰু নিজ পত্নী সুমনৰ চৰিত্ৰৰ ওপৰত সন্দেহ কৰিবলৈ ধৰিলে। এদিনাখন চিৰিয়া ঘৰলৈ

যাওঁতে উকিল পদ্ম সিংহৰ পত্নীৰ লগত সুমনৰ পৰিচয় হয়। সুমনৰ কথা বতৰা আৰু ব্যৱহাৰত উকিলৰ পত্নী বৰ সন্তুষ্ট হৈছিল। এতিয়া সুমন মাজে সময়ে উকিল হ'তৰ ঘৰলৈ যায় আৰু ভেখেতৰ পত্নীৰ লগত কথা বতৰা পাতে। এইদৰে ছয়োজনী মহিলাৰ মাজত বন্ধুতৰ ভাব গঢ়ি উঠে। কেতিয়াবা সুমন গৈ উকিলৰ পত্নীক ঘৰুৱা কাম কাজতো সহায় কৰে। এদিন উকিলৰ ঘৰত সকাম পাতিছিল। সুমন তালৈ গৈ কাম কাজত সহায় কৰি দিছিল। গধূলি সুমন সোনকালে ঘৰলৈ আহিবলৈ ওলাইছিল। কিন্তু উকিলৰ পত্নীয়ে সুমনক বাধা দি কিছু সময় দেৰি কৰি ৰাখিছিল।

সেইদিনা গজাধৰ কামৰ পৰা কিছু সময় পলমকৈ আহিছিল। গজাধৰ ঘৰলৈ আহি ঘৈণীয়েকক ঘৰত নেপাই অগ্নিশৰ্ম্মা হল। তেওঁ একো নোখোৱাকৈ শুই পৰিল। বহু সময়লৈকে তেওঁৰ টোপনি অহা নাছিল। এন্দুৰ নিগনিয়ে অলপ শব্দ কৰিলেও সুমন অহা বুলি লাঠি এডাল লৈ ছুৱাৰ ওচৰত থিয় হৈছিল। এইদৰে কিছু সময় থকাৰ পিছত গজাধৰৰ টোপনি আহিল। অলপ পিছতে সুমন আহি শুই থকা গিৰিয়েকক জগাবলৈ মাত লগালে। গজাধৰ সাৰ পোৱা নাছিল। অৱশেষত সাৰ পাই ছুৱাৰ খুলি দিলে যদিও গজাধৰে ঘৈণীয়েকক বহুত মাৰধৰ কৰি ঘৰৰ পৰা উলিয়াই দিলে। সুমন উপায়হীন হৈ বহু সময় ভাবি চিন্তি থাকি অৱশেষত উকিল হতৰ ঘৰত আশ্ৰয় ললেগৈ।

উকিলে প্ৰথমতে আনৰ তিৰোতাক ৰাতি

ৰাখিবলৈ ইচ্ছা কৰা নাছিল। কিন্তু সুমনক দেৰিকৈ ৰখাৰ কাৰণে তেওঁৰ পত্নীৰে দোষ। আনহাতে মাজনিশা যুৱতী তিৰোতা এজনী অসহায় অৱস্থাত উলিয়াই পঠিয়াবলৈকো বেয়া পালে। ৰাতিটো উকিলৰ পত্নীৰ লগতে সুমন শুই থাকিল।

পিছ দিনা গজাধৰে ঘৈণীয়েকক বিচাৰি গৈ জানিব পাবিলে যে ঘৈণীয়েক উকিল পদ্ম সিংহৰ ঘৰত আশ্ৰয় লৈছে। গজাধৰৰ, সুমনৰ ওপৰত সন্দেহ বেছিকৈ বাঢ়িল। তেওঁ ওচৰৰ সকলো মানুহকে ঘটনাটো কৈ ফুৰিলে। উকিল পদ্ম সিঙে ভাবিছিল যে পতি পত্নীৰ মাজত কাজিয়া লাগিছে, এতিয়া ৰাতি টো তেওঁৰ ঘৰতে থাকক। পুৱা সিহঁতৰ খং মাৰ গলে পুনৰ পতি পত্নীৰ মিল হব। কিন্তু ঘটনাটো অন্য পিনে ঘূৰিল। চহৰৰ সকলো মানুহে পদ্ম সিঙৰ চৰিত্ৰৰ ওপৰত দোষ দিবলৈ ধৰিলে। মানুহে কবলৈ আৰম্ভ কৰিলে যে উকিলেহে গজাধৰৰ ঘৰখন ভাঙিলে। এই বোৰ কথা উকিলৰ কাণত পৰাত উকিলে বৰ লাজ পালে। ঘৰৰ চাকৰ জনৰ হতুৱাই সকলো বোৰ কথা সুমনক ৰিৰিৰি কোৱালে আৰু ঘৰৰ পৰা ওলাই যাবলৈ কলে। তেওঁৰ কাৰণে উকিল পদ্ম সিংহৰ দৰে চৰিত্ৰবান মানুহ এজনৰ বদনাম হল, ইয়াৰ বাবে সুমনে মৰ্ম্মাস্তিক আঘাত পালে। সুমনে উকিলৰ পত্নীৰ পিনে কৰুণ দৃষ্টিৰে এবাৰ চাই চকু পানী টুকি টুকি ওলাই আহিল। এই-বাৰ সুমনৰ মুৰৰ ওপৰত আকাশ খন ভাঙি পৰা যেন লাগিল। তাই এতিয়া কলৈ যাব,

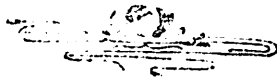
উপায় হীন হৈ একো থিক কৰিব নোৱাৰিলে ।
গজাধৰে যে তাইক পুনৰ গ্ৰহণ নকৰে এই কথা
সুমনে ভাললৈ অনুভৱ কৰিলে ।

অৱশেষত একো উপায় নেপাই সুমন
লাহে লাহে গৈ ভোলাৰ ঘৰত আশ্ৰয় ললেগৈ ।
ভোলায়ে অস্থৰে অন্তৰে বৰ ভাল পালে ।
ভোলায়ে ভাবিলে যে সুমনৰ দেহৰ সৌন্দৰ্য
ৰূপ আৰু যৌৱন সকলো আছে । কেৱল অভা
ৱৰ কাৰণেহে দেহৰ সৌন্দৰ্য কিছু কমিছে ।
কেইদিন মান ভাগদৰে খাবলৈ আৰু পিন্ধিবলৈ
পালে বেচ সুন্দৰীজনী হৈ পৰিব । আনহাতে
তেওঁৰ উদ্দেশ্য সিদ্ধি কৰাত চাহিদা যোগাব ।

সন্ৱৰ শব মাৰিবলৈ ভোলায়ে পাহৰা
নাছিল । ভোলায়ে সুমনক সজাই পৰাই ধুনীয়াকৈ
বাথিবলৈ যত্ন কৰিলে । সুমনৰ মোহনীয় ৰূপ
দেখি ভোলাৰ ঘৰলৈ নতুন নতুন যাত্ৰীৰ
আগমণ হল । এতিয়া ভোলাৰ উদ্দেশ্য সাধন
হল, লগতে আয় বাঢ়িবলৈ ধৰিলে । এইদৰে
সুমনৰ চৰিত্ৰৰ পতন হল ।

এখন সম্ভ্ৰান্ত পৰিয়ালৰ জীয়াৰী সুমনৰ
চাৰিত্ৰিক পতনৰ কাৰণে দায়ী কোন ?
আমাৰ সমাজ নে তাই নিজে ?

এই কথা পঢ়ৱৈ সকলে বিছাৰ কৰিব ।

“অনেক মানুহ আছে সিহঁতে কাৰণ বুজাকৈয়ে অনেক উপযাচি তাৰ কাৰণ বুজাই দিলেও বুজনি লবলৈ
লাজ পায় । এনেবিধ মানুহে যদি কেনেবাকৈ ক্ষমতাশালী হবলৈ পায়, তেনেহলে সিহঁতৰ উদ্ভোগলিত
পৃথিবীয়ে হেন্দোলদোপ কৰিবলৈ ধৰে । সিহঁতে নিজৰ স্বার্থ নাথাকিলেও আনৰ অপকাৰ কৰি ক্ষমতাৰ
আপচু ব্যৱহাৰ কৰাটোকে জীৱনৰ সকাম বুলি ভাবে ” ।

—হেমচন্দ্ৰ গোস্বামী

শ্রীযুক্তিতা হাজৰিকা ।
শ্রীকৃষ্ণাতক প্ৰথম বাৰ্ষিক (ক'লা)

('গণেশে' 'ললিতাৰ' লগত 'পুত্ৰলাঘব' সাজিবলৈ স্বপ্ন দেখিছিল । কিন্তু.....দিঠকত সি পালে কি ?.....এয়া ভাব জীৱন কাহিনী লিখিছে প্ৰিয় বান্ধবী 'সৃষ্টি' লৈ.....)

'স্মৃতিগন্ধা' ল'জ,
গুৱাহাটী ;—১

মধুম্বৰ 'সৃষ্টি' ,

'গংগা চিলনী পাৰ্থি'ৰ যোগেদি পঠোৱা
'হৃদয়ৰ প্ৰয়োজন' অল্পসৰি মবম্বৰ 'মুকুতা'
যাচিলোঁ 'অপবাজয়' বৰণ মোক কৰিব দিবা ।
জীৱন মৰুত 'মৰীচিকা' বিচাৰি ফুবোতে
'আদালত'ত হাজিৰ হব লগাত পৰিলোঁ । ভাষ
'পাপৰ প্ৰায়শ্চিত্ত' হবৰ কাৰণে মোৰ দাদা
'ডাঃ বেজবৰুৱাৰ' ওচৰ চাপিলোঁ । কিন্তু তেওঁ
মোৰ কথাবিলাক মাথোন 'প্ৰতিধ্বনি'হে কৰিলে ।
মই তেওঁৰ চকুৰ আগত 'মানৱ আৰু দানৱ'ও ।
কিন্তু তুমিতো জানাই মই 'ললিতা'ক কিমান ভাল
পাইছিলোঁ ! তাইৰ লগত 'পুত্ৰলাঘব' সাজিবলৈ
মোৰ স্বপ্নাত্মৰ দুচকুত স্বপ্ন নামিছিল কিন্তু দিঠকত
পালোঁ কি ? 'কাচঘৰ' । তাইৰ লগত 'খোজ'
মিলাই যাবলৈ মোক লাগে 'বগ্নিৰেখা' ।
তাইকলমে মই 'চ'মেলি মেচাব' কৰি নেশ্বাৰো ।
তেতিয়া হলে মোৰ জীৱনৰ অৰ্দ্ধটো বহুত

'যোগ-বিয়োগ' কৰিব লাগিব । কাৰণ তাই হৈছে
'ওপৰ মহলাৰ' ছোৱালী । 'চিক্ মিক বিজুলী'ৰ
পোহৰত তাই মোৰ কাৰণে তৰাই নতম সোণতৰা'ও
'নতুন পৃথিবী'ৰ বুকুত 'পলাশৰ ৰং' বিচাৰি
ফুবোতে মোৰ 'প্ৰাণ-গঙ্গা'ত আবিৰ্ভাৱ হল 'ৰঙা
পুলিচ' । তাৰেই 'শেষ বিচাৰ'ৰ কাৰণে মোক
লাগে এজন 'ধৰ্মকাই' । সেই 'ধৰ্মকাই' মহলে
মই 'অভিযান' চলাব নোৱাৰোঁ । তেখেত মোৰ
'পৰিণাম' কি হ'ব পাবে ? নিছৰ 'এপজা সোণৰ
মাটি'ও এনে 'লাটি-ঘটি' হ'লে খুৰ ছুখ লাগে জানা
কেতিয়াবা ভাব হয় সকলো এৰি 'অবণ্য'ত বাস
কৰিমগৈ । তেতিয়া হয়তো জন্তুৰ লগতে বহুতো
' কাজিৰঙাৰ কাহিনী ' ৰচিব পাৰিম । কিন্তু মাকে
জানো নিছৰ 'সন্তান'ক 'অবণ্যত' জন্তুৰ 'বনভোজ'
হবলৈ এৰি দিব পাৰে ? মইতু 'পিয়লি ফুকন'
নাইবা 'লাচিত বৰফুকন'ৰ দৰে বীৰ নহওঁ যে
জন্তুৰ লগত যুদ্ধ কৰিব পাৰিম । জানা, এইবোৰ

সকলো মনব 'একা বাটৰ সুখ'। কোনো মাকেই নিজৰ 'সন্তান'ক এইদৰে এৰি দিব নোৱাৰে। কিয়নো, 'মাক আৰু মৰম' এই দুটা শব্দ বিচ্ছিন্ন হৈ গলে জীৱন বাটও কেতিয়াবা 'বিভ্রাট'ৰ সৃষ্টি হব পাৰে। এয়াষে সন্তানৰ প্ৰতি মাকৰ গভীৰ 'মৰম স্তূপ'। কিন্তু 'ললিতাক' বিয়া কৰোৱাৰ 'ভাগ্য' মোৰ নহ'ল। 'বৰুৱাৰ সংসাৰ' ও 'বতনলাল'ৰ প্ৰৱেশৰ ফলত যি ঘটিছিল, মোৰ জীৱনতো সেই একেই ঘটিল। 'ললিতা'ই মোৰ জীৱন 'সংগ্ৰাম'ত

"উপগ্ৰহ"। জানা, জীৱনটোৰ প্ৰতি মোৰ কোনো 'মমতা' নোহোৱা হৈছে। এতিয়াহে 'অনুতাপ' কৰিছোঁ। 'ভৰামাই' ও 'ভাইটি'ক মোৰ মৰম দিবা। ভৰাক এইবোৰ কথা জানিবলৈ নিদিবা; কাৰণ ভাইৰ অন্তৰ এতিয়াও 'বজৰীগন্ধা'ৰ দৰে পৱিত্ৰ। আৰু মোৰ লিখিব লগীয়া নাই। 'ইটো সিটো বহুতো' লিখিলোঁ। বেয়া নাপাব।

শেষত মৰমৰ 'এনাঙ্গৰী'ৰে আৰু বহুতো ভাল-পোৱাৰে।

ইতি—

ভোমাৰ হৰ্ভগীয়া 'বন্ধু'
'প্ৰণেশ'।

শ্রীশ্ৰীশ্ৰী বক্তা ।

সাতক মহলা ২য় বাৰ্ষিক ।

উপস্থিত সভাসদ সকল আজি এটা খেল
জন্মৰ লাগিব । মনে মনে বুদ্ধি এটা পাণ্ডি আছে ।
মই জনাত উত্তম ধৰণৰ হৰ যেন লাগিছে । মানে
শ্রীমতীৰ লগত বেছ সুবিধা হব যেন পাইছো ।
এতিয়া তহঁতক মোৰ আঁচনি সম্পৰ্কে ছ-আষাৰ
মান কও শুন । তহঁতৰ লগত অৰ্থনিৰে পৰা
যে পেট পেটাই আছে, ইয়াকে অলপ নাটকীয়
ভঙ্গীত শ্রীমতীৰ আগত ব্যক্ত কৰিম ; বচ
আঁচনিখন ইমানটো কি চব একিয়াই কব পৰা
নাই । হলে উত্তম নহলে, অধম । যিহে কেঁচুটখাতী,
সাতপুৰুষ উদ্ধাৰ কৰিব যেন পাইছো । নহলেতো
বেচ জমিব । পিছে যিহে মুখ আচল কথাতো
কলে এই গধূলি ফুৰাকনতো বন্ধ হবই, লগতে
সভাৰ সদনাম বদনাম সোপাই উজ্জাবিব ।
তেও নেবিছো— যি হয় হব আৰু ।

অ' হেৰি ! আপোনাক চিনি পোৱা নাই
নহয় । এই চালা পাবানটোৱে লগতে এই অধম
কেইটাইও চিনাকী কৰি দিয়া নাই । আপোনাৰ
চাগৈ খঙেই উঠিছে নহয় ? এই লাগবান্দ নোহোৱা
কথাৰো শুনি । কি কব হেৰি এই গধূলি
সময়কন প্ৰায় ইয়াৰ ইয়াতে কটাওঁ । সপ্ত গুণ্ডিৰ
সমাবেশ হয় । এতিয়া আপুনি মনে মনে নিশ্চয়
ভাবিছে ক্ৰোঁপদীও কোনোবা আছে ছাগৈ ।
পিছে আপুনি প্ৰশ্নটো সপ্তৰ্গি মণ্ডলৰ বাহিৰৰ সোঁ

শৰ্মাদাকে সোধক, নাই । আলোচনাৰ বিষয়
বিভিন্ন । উত্তৰো তফ্ৰপ । বজাৰ পৰা খৰিভাৰী-
লৈকে, ভালৰ পৰা বেয়ালৈ সকলো বিয়য়ে ।
বেয়া বুলি আকৌ অন্য ধৰণৰ 'বেয়া' নহয় ।
মানে চুটা চুটা কিছুমান আলোচনা । এই কিবা
এটা দেখিলো, তাৰ বিষয়ে হোৱাই নোহোৱাই
ছ-আষাৰ কোৱা, এইডালে কিবা এসোপা পটি
আহিব তাৰ গুৰি বিচাৰি বিনা পইছাত হাবাপুৰি
খোৱা ইত্যাদি ধৰণৰ । অ' এটা কথা আপোনাক
কৈ ধাওঁ, এইযে কলো আৰু ছ-আষাৰ কওঁ বুলি
আপুনি কিন্তু ভুল হুবুজিব । এই ভুল বুজাটো
যে কি মাৰাত্মক । আপুনি বাক এনেকুৱা পাল্লাত
পৰিছেনে ? যদি নাই পৰা কওঁ শুনক সেই
দিনা এজনী ছোৱালীয়ে লগৰ দুজনীক এটা কথা
কলে, শুনি মোৰ হাঁহিয়েই উঠিছিল ।

আমাৰ ঘৰৰ ওচৰৰ তিনিআলিটোৰ পান
দোকান খনত প্ৰায়ে আবেলি বহে । দোকান খনৰ
সমুখতে বেঞ্চখন । বেঞ্চত বহিলে আমাৰ চকু
আলিবাটত । সেয়ে ইয়াত বহি থকা সময়খিনিত
আলিবাটৰ প্ৰতিটো বস্তু চকুত পৰে । চিটি
বাছৰোবে চকুৰ পৰা সাৰি নেযায় । আপোনাৰ
ছাগৈ বিবস্ত্ৰি লাগিছে নহয় ? চমু পথেৰে চলো
বাক । আপুনি চিটি বাচত উঠি গলে এটা কথা
মন কৰেনে ? কোনো এজন মাহুহে যেতিয়া

বাটলৈ চায়, আপোনাক মোৰাৰ দৰে লাগেনে ?

কিন্তু আচলতে চাইছিলো নোহে। কাৰণ সেই মানুহজনয়ে মোৰ চিনাকী আৰু সন্মান দ সকল, মই কবলৈ লৈছিলো কিবা এটা কৈ আছে কিবা এটা। হেৰি আপুনি বেয়া নেপাৰ দেই। অৱশ্যে আপুনি যে অৱশ্যে অৱশ্যে কবিলে, বুজিছো। কি কৰ এইটো মোৰ বৰ বেয়া অভ্যাস। কিবা এটা কলে কৈয়ে থাকো। এৰিব খোজো কিন্তু পুনৰ দেখা দিয়ে। কি কল্পি পাবান আচল ঘটনাটো ? আচ্ছা, আচ্ছা কৈছো।

আমিও বাচ কৈছিলো চাওঁ। যাত্ৰীসকল আমাৰ চকুত পৰে। তেওঁলোকে ভাবে (নিজে নিজে) মোটো চাইছে। অন্তৰ্ভাৱী ছোৱালী জনীয়েও ভানিছিল তাই বাহুত গলে সদায় তাইকেহে চাওঁ। কিন্তু আমিলে তাইলৈ আচলতে নেচাওঁ। আপুনিয়া পাছৰ চিট টোত যায় বা গৈছিল, সেয়ে আপোনাকহে চাইছিলো। আৰু যদি তাইকে চাইছিলো তাইতো মোলৈ চাইছিল। হেৰি এখন ভালনো কৰবাত বাজেনে ?

অই বেটা কলিতা, টেপ টেপাই নেথাকিব। যদি বেয়া পাইচ তই ওলাই যা। হেৰি মইতো সটা কথাই কৈছো। কি কল্পি ঠাকুৰ চাহাব ? আচল ঘটনাটো ? মৰ, মৰ, মৰি যা ; আচল ঘটনাটো, আচল ঘটনাটো বুলি। অ' হয়তো, আৰু' আচল কথাটো কৰবাত থাকিলে। এটা বৰুৱা টোৱে বাজেটৰ হিচাপ উলিয়াইছে নহয় ? অ' মোৰ বিস্ময়ত পাইচ নাই। কোমোৱাই দিব নেকি হৈ। নিদিয় নহয় ? আনৰ পৰা চুচিবলৈ হলে

বৰুৱাভালপাৰা বা : হাচখনকৈ বাওঁগৈ। আজি বাতৰি অভিনয় কালিলে থাকিল হেৰি এতিয়া যাওঁ ভেনেহলে।

ভাত খাই উঠি তামোলখন মুখত ভৰাই পিককন পেলাই কলো—“তুমি সাজৰ বিষয়ে কি জানা কোৱাছোন। মোৰ যে এই সাজৰ খেলা দেখি খঙেই উঠি যায়। সিহঁতক যে সেই সময়ত কেনেকুৱা দেখি কি কম। বুজিছে তেওঁক কৈছিলো সাজ পোচাকৰ কথা, তেওঁ বুজিলে ‘সাজ’ মানে wine ৰ কথা। কাৰণ কালিতো কৈছিলোতেই, অলপ Suspense থৈ কথা কম। গতিকে বিতং বিৱৰণ নিদিলো। সেয়ে তেওঁ ‘সাজ’ৰ কথা কৈছো বুলি আৰম্ভ কৰি দিলে। মইতো আগতে তেওঁ ইমান বসিক বুলি ভবা নাছিলো তাই, তেওঁ কৈ গ’ল আৰু……”

‘সাজ’ নাম কিয় হ’ল জানা ? মই বোলো ওহেই এই পানীকৰ খালে ব্যক্তি জনে এসাজ নাখায় থাকিব পাৰে। মানে তাৰ ছই বাতি মান পি, ললে, নিচা, মানে বাগৰ জালতে নাখায়। মানে খাব নোৱাৰে। মানে সেই নোপা খাই অহাৰ পিছত কিবা খোৱাৰ আগতে সুন্দৰ সুন্দৰ শব্দৰ প্ৰয়োগেৰে মিঠা মিঠা যিবোৰ বাক্য ধৰণ সন্তোষজনীৰ মুখেৰে বৰষিবলৈ আৰম্ভ কৰে, যিবোৰ নোচোবোৱা কৈয়ে গোটাই-গোটাই কাণেৰে গিলিব লগিয়া হয় ; সেইখিনি হজম কৰোতেই কেইকা ঘণ্টাও সময় লয়। সেয়ে এসাজ খাই এসাজ নোখোৱাকৈ থাকে বাবে সি নাম পালে ‘সাজ’। ইয়াৰ আকৌ অন্য এটি নাম আছে নহয় —

লাওপানী। এই লাওপানী বুলি কোৱাৰো অৰ্থ আছে। আগৰ দিনত মাটিৰ পাত্ৰৰ বাহিৰে অন্য টান ধাতুৰ পাত্ৰ নাছিল। তেতিয়া এই সাজ নিবলৈ মানুহে বুঢ়া লাউ, মানে লাউটো খুলি অৰ্থাৎ তাৰ মাস বিলাক উলিয়াই বঁদত শুকুৱাই বিশেষ কিছুমান ঠাইলৈ লৈ যায়। লগৰটোক সোধে লাউপানী খাবি? মানুহ থাকেতো গতিকে 'সাজ' বুলি নকয়। এইদৰে ইয়াৰ অন্য এক নাম হ'ল লাও পানী।

ইয়াৰ পাছত কলে 'মদ' শব্দৰ কথা। কি যে যুক্তি। আপুনি হয়তো ভাবিছে কি মদৰ কথা কৈছে। তেওঁ অৰ্থ কেনেকৈ দিছে কওঁ শুনকছোম। অৱশ্যে এটা কথা আপোনাক মনে মনে কৈ থওঁ। এই যে সাজ বা মদৰ নাম সম্পৰ্কে যি যুক্তি ক্ৰীমতীয়ে দাঙি ধৰিছে আপুনি আক' ইয়াৰ গুঢ় অৰ্থ বিচাৰি মূৰ নমুৱাব তেতিয়া হলে আপুনি তেঁজপুৰলৈ গতি কৰিব। এইয়ে সমূহ বাগিয়াল পানীয় তাকে মদ বুলি কোৱা হয়। ইয়াৰ আকৌ বেলেগ বেলেগ ভাগ আছে। যেনে: ফুলি, দোকানী, চোলাই (যিটো গুৰুৰ পৰা বদায়) ইত্যাদি। আছিল ভাগ কেইটাৰ ইতিহাস পাছত কম। প্ৰথমতে কিম্ব মদ নাম দিলে শুনক। মদ খালে মানুহৰ মত, মানে স্বভাৱৰ লবচৰ হয়। ধবিলোৱা তুমি আজি টকছা মই এই কথাটো আখৰে আখৰে পালন কৰিম। কিন্তু কাৰোবাৰ প্ৰবোচনাত পৰি আজি কথাটো অন্য ধৰণৰে কৈছে। তেতিয়া আমি কম ভোমাৰ মত লৰিল। ঠিক তেনেকৈ বাগিয়াল এই পানীয় খালে মানুহৰ মত লবে। মানে

মানুহজন 'উদ্ভ' হয়। মানুহজন মদখোৱাৰ আগলৈকে শাস্ত আছিল; কিন্তু খোৱাৰ লগে লগে বলীয়াটো হৈ পৰিল। সেয়েহে ইয়াৰ নাম হ'ল মদ। ইয়াৰ ভাগ কেইটাৰ নামো হ'ল কিছুমান বিশেষ কাৰণত।

মদ খোৱা মানুহে যিকোনো উপায়েৰে খাবলৈ বিচাবে। (সাধাৰণ শ্ৰেণীৰ লোকে) কাৰণ তাৰ অভ্যাস হৈ গৈছে। সেয়েহে যেতিয়া মদ খাবলৈ পইছা নাথাকে ঘৈণীয়েকৰ ফুলিকে বেচোঁগে। সেয়েহে হতভগীয়া কেইজনীয়ে গিৰিয়েকক ফুলি বুলি কবলৈ ধৰিলে। পাছত সেয়ে সেই পানীয়ৰ নাম 'ফুলি' মদ হল। ঠিক সেইদৰে দোকানী নাম পালে সদায় গধূলি ফুৰিবলৈ যাওঁ বুলি এটোক মাৰি আছে। পিছত লগৰজনক তেওঁলোকৰ সঙ্কেতিক ভাষাত কয় দোকানৰ পৰা পিছত কিন্তু সকলোৱে জনা হ'ল। এই দোকানী শব্দৰ অৰ্থ কি? নামটো হলে দোকানী মদ নামেৰে থাকি গ'ল।

হ'! কি কলে? চোলাই মদৰ কথা নকলো। এৰাতো মই পাইবিছিলোৱেই। বেয়া নেপাৰ বুজিছে। ভুলভে থাকি গৈছিল। মদপীয়ে যেতিয়া লগ হয় তেতিয়া তেওঁলোকৰ মাৰ্জ্জিত সান্ধেতিয় ভাষাত কয় চোলাই নেকি? মানে ধবিলাই নেকি? অৰ্থাৎ পিলাই নেকি? পিছত চোলাই নেকি (অৰ্থাৎ পিলাই নেকি?) বুলি কওঁতে কওঁতে আন এটি জাতৰ উৎপত্তি হল। সি আজিও চোলাই মদ নামেৰে গাওঁবোৰত দপ-দপাই আছে। এনেকৈয়ে মদৰ জাতিভেদৰ সৃষ্টি হ'ল। বুজিলা? মই আক' তেওঁৰ বাখ্যা শুনি হাঁহিছিত বৰ মোৱাৰা হলো। পাঁচ মিনিট

মানব মূৰ্ত কলো তোমাক আচলতে মই এই
সাজ শব্দে সাজ পোছাকৰ কথা কব খুজিছিলো।
তুমি আকৌ সাজ মদৰ ইতিবৃত্ত কলা। অৱশ্যে
ভালেই হল। মদৰ বুৰঞ্জীৰ জ্ঞান অৰ্কনমাণ সঞ্চয়
কৰাৰ সুবিধা এটা পালো। এতিয়া শুনা মোৰ
কথাটো কওঁ। হেঁ কি কলা? অলপ কৰ্ম? অ'
বৰ ভাল কথা। মোলৈও এখন আনিবা
কিন্তু.....

তামোলঘন যেনিবা দিলাই কিন্তু প্ৰশ্ন কিয়?
চোলাত কিমান ললে? পেণ্টত কিমান ললে?
১৫০ ললে বুজিছা ১৫০ ললে। ইমান দাম ললে।
নলব কিয়? আজিকালিতো সকলোৱে পেণ্ট চাৰ্ট
পিন্ধে। ল'ৰাৰ পৰা ছোৱালীকৈ; ডেকাৰ পৰা
বুঢ়া সকলোৱে। এটা কওঁ বুজিছা তুমি কিন্তু বেয়া
নাপায়। এই যে চুট পেণ্টবোৰৰ দাম বাঢ়িল
তাৰ প্ৰধান কাৰণ তোমালোক ছোৱালীবোৰ। অ
ছোৱালীবোৰ চালা যেতিয়াৰ পৰা চাৰ্ট পেণ্ট
পিন্ধিবলৈ ললে দামো উজ্জ্বলৈ ধৰিলে। যিহে
পেণ্টৰ আকৃতি। ১০ মিটাৰ মান কাপোৰেই
লাগে। তলটো ৫০ ইঞ্চিমান হব। হৰি হৰি
আমাৰ নিচিনা মানে মোৰ নিচিনা দুটা
চকুমুদি সোমাব। কিন্তু তাৰ বিপৰীতে যে এটা
হল। এক মিটাৰ কাপোৰেৰে দুটা ব্লাউজ চিলাই
অলপ বাকী ৰাখে (বোধহয় কমালৰ বাবে)
আৰু পিন্ধাৰ লগে লগে একেবাৰে হিন্দী চিনেমাৰ
নাচনীজনীৰ দৰে লাগে হেঁ। মই সেইবোৰেই
চাই ফুৰো? নিশ্চয় নাচাওঁ। কিন্তু চাবলৈ যে
ৰাধ্য কৰায়। এইবাৰ এটা কথা ভাবিছো বুজিছা
তুমি মোৰ চাৰ্ট পেণ্ট পিন্ধিবা আৰু মই তোমাৰ

বিহা মেখেলা পিন্ধিম। কিয় হাঁহিব? তোমালোক-
তো এতিয়া সকলো দিশতে সমানে আগবাঢ়িব
পাৰা। চিটি বাচত আগৰ চিট কেইটা এৰি
নিদিলে গৰম কথা শুনাৰ পাৰা। তুমিতো
অন্যত আগবাঢ়িব নোৱাৰা গতিকে এই চাৰ্ট
পেণ্ট পিন্ধিয়ে আগবাঢ়াচোন। দেখিবা তোমাৰ
নাম ৰাইজৰ যথেষ্ট মুখে।
কি কিবা কিবা লাগিব? নালাগে। দেখা
নাইজানো সকলো বদলি হৈছে। প্ৰায় আধাভাগ
লৰা, ছোৱালী হৈছে। ছোৱালী লৰা হৈছে।
লৰাই ৰাখিছে দীঘল চুলি, ছোৱালীয়ে ৰাখিছে
চুটি। লৰাই পিন্ধে চুচৰি যোৱা ছোৱালীয়ে পিন্ধে
পিঠি ওলোৱা। হেৰা মই অকল ছোৱালীকে
কোৱা নাই নহয়। উভয় লিঙ্গকে কৈছো। যি
দেখিছো তাকে কৈছো। মই এহটো কোৱা নাই
যে সকলো লৰাই হাতী ঠেঙা পিন্ধিব। সকলোৰে
মৌন্দৰ্ঘ্য বাঢ়িব। মই কৈছো লৰাই ওহক
বা ছোৱালীয়েই ওহক অলপ মাৰ্জিত সাজ
পোচাক কৰিলে সকলোকে ভাল লাগে মানে
দেখি। আকৌ কৈছো মৌন্দৰ্ঘ্য লোপ পাব!
নাপায়। যদি তোমাৰ চেহেৰাকন উন্নত,
নিশ্চয় সাজ পাবে বদলি কৰিব নোৱাৰে।
পাৰিব, যদিহে তোমাৰ দৰে এগৰাকীয়ে ৫০
ইঞ্চি বেলসটম এটা পিন্ধে। পাৰিব মানে
একেবাৰে কেট্টাই খাতীৰ দৰে লাগিব। আৰু
মই পিন্ধাৰ লগে লগে গাৰিলা বান্দৰৰ প্ৰয়োজন
হবনে?

নাই নাই ভাই মই কাৰো স্বাধীনতাত বাধা
নিদিওঁ। যাৰ যি মন যায় সি তাকে কৰক। তুমি

যদি সিজ্ঞা ভাঙে আপত্তি নাই। কাঞ্চো করলেও
নাযাওঁ। তোমাকেহে কৈছে। আনক কলে
দেখোন কথাই বিষম হব। কোরাব পাচত
অর্থাৎ গধূলী সময়ত ভাত খাবলৈ দাঁত বিচাৰি
নেপাম।

আক বছতো কাও হৈ গ'ল, আপোনাৰে
সম্ভব আমনি লাগিছে নহয় জানো? আগুৰি
নোহোৱা কথা কিছুমান বলকি আছে। কি
কৰিব হেৰি। কবলৈ বিচাৰিছিলো এটা হলগৈ

এটা। এটা কৰাৰ হৰ্ডতে মিল গৈছিলো। শাক
আক 'সাজ' ছয়োটাৰে নিচা আছে। যি এটা
ছইটাৰ মোহত পৰিছে সি হঠাৎ এৰিব নোৱাৰে।
লগতে দুই বন্ধুৰ কৃপা দৃষ্টিত 'কৃষ্টি বামক'
এমজা দিবলৈ সুবিধা এটা ওলাইছে। বিজ
বিয়ৰণ অলপ চমুহলেই অনুবিধা। দেখিলেইতো
মই কব খুজিছিলো এটা, কলে এটা। নহলে
সাজৰ ঠাইত 'সাজ' হয়নে? কি কব কাকতী,
ভুলহোৱা নাইজে?

“মাদক দ্ৰব্যই দৰিদ্ৰ কৰে, দৰিদ্ৰতাই স্বভাৱ নষ্ট কৰে আৰু অপৰাধ
কৰিবলৈ প্ৰেৰণা জন্মায় আৰু ঘৰখন ধ্বংসৰ কালে নিয়ে।”

“ভদ্ৰতা, আলহী সোধা আৰু ফুৰ্ত্তিৰ দোহাই দি মনৰ ব্যৱহাৰ কৰাটো
অন্তিম অশোভনীয় কথা।”

—স্বামী বিবেকানন্দ।

“পুথি সমালোচনা II”

শ্রীসৰ্ব্বানন্দ দেউৰী সভালী ।

শ্রীকমলা কান্ত গোস্বামী ।

স্নাতক ১ম বাৰ্ষিক ।

উপস্থাস :— ফিনিক্স পখীৰ গান । লেখক :—
নবীন বৰুৱা ।

প্ৰকাশক :— মিত্ৰ এজেন্সি এণ্ড কোং ; তিনি-
চুকীয়া ১১৯৭৩ ।

পৃষ্ঠা :— ১২১ । মূল্য—চাৰি টকা ।

পুৰাত্নে এজাক ধনেশ :— লেখক: জয়ন্ত ৰংপি ।

প্ৰকাশক:—কাৰ্বি ইন্সুৰ ফাৰ্মি: চ'চাইটি, ডকমকা,
কাৰ্বি আলং ।

পৃষ্ঠা :— ৬৪, মূল্য চাৰি টকা ।

সাম্প্ৰতিক কালৰ অসমীয়া সাহিত্য ভগতত
ভালে কেইজন নবীন লেখকে নতুন নতুন বিষয়
বন্ধবে, নিজস্ব ৰচনা "ভঙ্গীৰে উপস্থাস ৰচনা
কৰিবলৈ প্ৰয়াস কৰা দেখা যায়। এই
নবীন লেখক সকলৰ কেবাখনো উপস্থাস ইতিমধ্যে
প্ৰকাশ পাইছে আৰু জনপ্ৰিয়তা অৰ্জন কৰিছে।
চৈয়দ আকুল মালিক, হোমেন বৰগোহাঞি
আদি ভালে কেইজনৰ তুলনাত এওঁবিলাকৰ লিখ-
নীত অধিক সমাজ মচেতনাত বোধ পৰিলক্ষিত
হয়। ই আমাৰ সাহিত্যৰ বাবে এক শুভলক্ষণ।
এই নবীন লেখক কেইজনৰ ভিতৰত পোনতে
নাম ল'ব লাগিব—নবীন বৰুৱা, পোলেদ
বৰকটকী আৰু জয়ন্ত গোস্বামীৰ।

‘কটম কলক’ লেখি জনপ্ৰিয়তা অৰ্জন
কৰা নবীন বৰুৱাৰ পৰা আৰম্ভ কেইবাখনো উপস্থাস

পাইছে। ‘প্ৰেমিকা’ আৰু ‘ফিনিক্স পখীৰ গান’
তাৰ ভিতৰত অগ্ৰতম। গভীৰ মনন শীলতাৰ
অভাৱ যদিও দেখা যায় (উপস্থাস দুখন পঢ়িলে
ঠায়ে ঠায়ে ওলাই পৰে) তথাপি লেখকৰ সামা-
জিক দায়বদ্ধতাৰ কথা স্বীকাৰ কৰি লয় বাবেই
নবীন বৰুৱাৰ উপস্থাস কেইখনত (‘প্ৰেমিকা’,
‘ফিনিক্স পখীৰ গান’) শ্ৰেণী বিভক্ত সমাজৰ সামা-
জিক জীৱনৰ ট্ৰেজেডি, মধ্যবিত্ত আৰু নিম্ন-
মধ্যবিত্ত শ্ৰেণীৰ ভণ্ডামীবোৰ উদঙাই দেখুৱাত
নিষ্ঠা আৰু আন্তৰিকতা পৰিলক্ষিত হয়।

ক্ৰমক্ষয়প্ৰাপ্ত কোনো এটা অভিজাত পৰি-
য়াগৰ পঙ্কজ হুৱা ৰণী এহাল যুৱক-যুৱতী।
‘হাতেদি পঁচা আভিজাত্যক লৈ জীয়াই থাকিব
খুজিছে—‘অসমৰ অভিজাত সমাজৰ শেষ নিদৰ্শন,
পঙ্কজ হুৱাই। অগ্ৰহাতেদি ভূৱা আভিজাত্যৰ
পৰিধি ভাঙি ওলাই আহিব খুজিছে ভনীয়েক
ৰণীই। লাহে লাহে ৰণীই ককালৈক পঙ্কজৰ
মাজত থকা আভিজাত্য—প্ৰীতিৰ বিৰুদ্ধে থিয় দিব
ধৰিলে। বিশ্ববিদ্যালয়লৈ পাঢ়বলৈ গৈ ৰণী
প্ৰেমত পৰিল, সিহঁতৰ ককাকৰ দিমৰ মহৰবীৰ
দৰৰ ল'ৰা স্বাত্ৰক বৰুৱাৰ। যিটো পঙ্কজ ইংৰাজ
দৰে তথাকথিত অভিজাত পৰিয়ালবোৰৰ বাবে
চৰম অপমানৰ কথা। অৱশেষত ‘to be or
not to be’ হৈ থকা এজন মাৰ্কিষ্ট বুদ্ধিজীৱী

আৰু বৰ্ণাৰ বান্ধৱী অপৰ্ণাৰ সহায়ত বৰ্ণা-
 ঋতিকাৰ বিয়া হৈ গ'ল। বিয়াৰ পিছত সিহঁতৰ
 মাজত আৰম্ভ হ'ল সংঘাত। এই সংঘাত যেন
 বৰ্ণা ঋতিকাৰ সংঘাত নহয়। বুৰ্জোৱা আৰু পেটি
 বুৰ্জোৱাৰ মাজত সংঘাত। আমাৰ বোধেৰে নৱীন
 বৰুৱাই এই সংঘাতত বুৰ্জোৱা শ্ৰেণীটোৰ বিৰুদ্ধে
 থিয় কৰাৰ লাগিছিল সৰ্বহাৰা শ্ৰেণীটোক। পৰি-
 বৰ্তনকাৰী শক্তি সমূহৰ মাজত পেটি বুৰ্জোৱা
 দুৰ্বলতা আৰু সুবিধাবাদ সামাজিক পৰিবৰ্তনত
 পলম হোৱাৰ এটা অন্যতম প্ৰধান কাৰণ।
 পেটি বুৰ্জোৱাৰ সংগ্ৰামে জগতত কোনো
 ধৰণে পৰিবৰ্তন সাধন কৰিব নোৱাৰে।
 এই সংগ্ৰাম সদায় এটা পৰিধিলৈকেহে
 (Stage) আগবাঢ়িব পাৰে। “কিন্তু মনত
 ৰাখিব আজি তুমি, মই আৰু ঋতিকা একে
 শ্ৰেণী ভুক্ত মানুহ। আমাৰ ক্ষোভৰ কাৰণ
 আমাতকৈ ওপৰৰ শ্ৰেণীটোৱে পোৱা সুখ
 আৰু প্ৰচুৰ্য। আমাতকৈ তলত থকা যিটো
 শ্ৰেণীয়ে হুৱেলা হুমুঠি ভাত খাবলৈ নাপায়,
 অন্ধাৰে দিনৰ পিছত দিন পাৰ কৰিছে, সিহঁতৰ
 কাৰণে আমাৰ কোনো ক্ষোভ নাই। ..... মোমাৰ,
 মোৰ বিদ্ৰোহৰ পৰিধি ঠিক সিমান দূৰলৈ। তাতো-
 কৈ নহয় ” (নিৰঞ্জন বৰুৱা)। কিন্তু নবীন
 বৰুৱাৰ দৰে লিখক এজনে তেনে এটা পূৰ্ব
 ধাৰণা কৰি লোৱাতো উচিত হোৱা নাই।
 কাৰণ, এই দুটা শ্ৰেণী ও বিদ্ৰোহৰ বাবে
 ৰাজ পথত নমাৰ উদাহৰণ ইতিহাসত নথকা
 নহয়।

ঋতিকাৰ যিটো ৰূপত বিচাৰিছিল, ঠিক

তেনে এটা ৰূপত নাপাই বৰ্ণা হতাশাত
 ভাঙি পৰিছে। সেই কথা ঋতিকেও অহুস্তৰ
 কৰিছে। কিন্তু পিছৰবাৰদ্ব ঋতিকা কৰুৱাৰ আফালনে
 বৰ্ণাক ধৰি ৰাখিব নোৱাৰিলে। কলিকতাৰ
 পৰা বৰ্ণা এদিন গুছি আহিল, আৰু নিজেই
 কোনটো বাটে গৈ আছে, তাকে কব নোৱাৰি
 এজন Marxist Intellectual ৰ ওচৰত বৰ্ণা
 শৰণা পন্ন হৈছে। কাৰণ, “এই ভণ্ডামীৰ পৰা
 মুক্ত হোৱাৰ সাহস দিছিল একমাত্ৰ নিৰঞ্জে;
 যাৰ সাহসৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰিয়েই মই ঋতিকাৰ
 হাতত ধৰি এদিন যুৰ ডাঙি থিয় হৈছিলোঁ
 (বৰ্ণা)। কিন্তু এইজন নিৰঞ্জন আৰু আলি-
 দোমোজাৰ মাজত থিয় হৈ কোনটো বাটেৰে
 যাব বা কোনটো আচল বাট চিনি নোপোৱা
 নিৰঞ্জনৰ মাজত আজি বহুখিনিয়েই পাৰ্থক্য।
 এয়া বাক নিৰঞ্জনৰ দৰে বুদ্ধিজীৱীৰ বৈশ্যমীৰ
 বাদে আন কি হব পাৰে ?
 সুখৰ কথা এয়ে যে, আজি পঞ্চজেও
 বুজিছে: “ভুৱা আভিজাত্যৰ ছালখন উৱলি
 আজি য'তে ত'তে পানী পৰিবলৈ আৰম্ভ
 কৰিছে। ... .. যিখন ছালেদি
 আজি পানী সৰকিছে, সেইখন ছাল এদিন
 এজাক ধুমুহাতে উৰি যাব। ” কিন্তু দুখৰ
 বিষয় হল—সেই উৱলি যোৱা ছালখনৰ তলত
 আশ্ৰয় লবলৈ ক্ৰমান্বয়ে আগবাঢ়ি গৈছে আন
 এটা নতুন শ্ৰেণী। সেইটো হৈছে ঋতিকা
 হতৰ শ্ৰেণী। ঋতিকে বৰ্ণাৰ আগত দাঙি
 ধৰিব খোজা জীৱনটো বৰ্ণাই পাই আহিছে।
 তাত ভণ্ডামীৰ বাদে আন একো নাই। ঋতিকে

অন্ততঃ সেইটো বুজি, ভেনে এটা বুজ্জোৱা মনোভাৱ নলৈ বৰ্ণাৰ সংগ্ৰামত নিজৰ সংযোগীতা আগবঢ়াব পাৰিলোহেঁতেন।

আমাৰ বোধেষে নবীন বৰুৱাই উপন্যাসখনত নিৰঞ্জনক আৰু কিছু বেছি উন্নত ৰূপত দেখুৱাব পাৰিলোহেঁতেন। কাৰণ, যিজন বুদ্ধিজীৱিৰ সন্মুখত বৰ্ণাই মদ আৰু চিগাৰেটৰ জুইৰে নিজৰ পাতিল জুই লগাই পুনৰ জন্ম বিচাৰিছে, (কিন্তু সেইৰে পুনৰ জন্ম পাব জানো?) সেইজন বুদ্ধিজীৱি নিৰঞ্জন বৰুৱাই বৰ্ণাক আন এটা নতুন পথ তথা আচল পথটো দেখুৱাব ক্ষেত্ৰত লাজ লগাকৈ ব্যৰ্থ হৈছে।

কিন্তু উপন্যাসৰ নিৰঞ্জন বৰুৱাহে ব্যৰ্থ হৈছে, লিখক নবীন বৰুৱা ব্যৰ্থ হৈছে বুলি আমি ক'ব নোখোজো। বঃবোৰ অসমীয়া উপন্যাসৰ তুলনাত 'ফিনিল পথীৰ গান' ব্যতিক্ৰম। আগতে উল্লেখ কৰাৰ দৰে নিষ্ঠা আৰু আন্তৰিকতা আছে বাবেই 'ফিনিল পথীৰ গান'ত কৈয়ো বহুত বেছি ভাল উপন্যাস আমি নবীন বৰুৱাৰ পৰা আণা কৰিব পাৰো। কিন্তু তাৰ বাবে লাগে লিখকৰ বাস্তৱ অভিজ্ঞতা, সমাশোচনামূলক দৃষ্টিভঙ্গী আৰু এই ছয়োটাৰ প্ৰথম এক বৈজ্ঞানিক বিশ্লেষণ।

নবীন বৰুৱাৰ 'ফিনিল পথীৰ গান'ৰ নায়ক ঋত্বিকৰ যি বুজ্জোৱা মনোভাৱ, নায়িকা বৰ্ণা আৰু to be or not to be, হৈ থকা মাৰ্জ্জিষ্ট বুদ্ধিজীৱি নিৰঞ্জনৰ যি ব্যৰ্থতা

আৰু দ্বিগত্ৰস্ত মানসিকতা, কাৰ্বি লিখক জয়ন্ত বংপিৰ 'পুৱাতে এজাক ধনেশ'ত ভেনে বুজ্জোৱা মনোভাৱ, ব্যৰ্থতা আৰু দ্বিধাত্ৰস্ত মানসিকতা নাই।

নতুনকৈ নামাকৰণ হোৱা কাৰ্বি আলঙ্কৰ মেহমতী কৃষ্ণৰ ওপৰত সুদীৰ্ঘ দিন ধৰি চলি অহা শোধন আৰু যুক্তিৰ প্ৰথম পদক্ষেপৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি লিখা এই কিতাপ খনিক উপন্যাস মূবুদি উপন্যাসিকা বুলিলেহেঁ বেছি ভাল হ'ব।

ডাক্তাৰী পঢ়ি থকা কাৰ্বি য়ুৰক উপন্যাসিকাৰ নায়কজন (নায়কজনৰ নাম দিয়া নাই নামটো দিয়া হলে বেছি ভাল হলেহেঁতেন) বন্ধত ডকমকালৈ গৈছে। ডকমকালৈ গৈয়ে লগ পাইছে শৈশৱৰ বন্ধু, সহপাঠী বীৰেণ টেবনক। ককায়েক পগলা হোৱাত—“মেজিক নিদিয়াটো ঘৰলৈ গুছি যোৱা বীৰেণ এই কেইবছৰত বহুত পৰিৱৰ্ত্তন হৈছে। বাস্তৱে তাক বহুত সিকাইছে।” বীৰেণ যেন আগতকৈ বহু বেছি serious। ছয়ো আঞ্জি অহুভৰ কৰিছে “দেশ বিদেশৰ অসংখ্য মানুহৰ কথা শিকিছে কিতাপৰ পৰা—তেওঁলোকৰ কান্দোনত সুৰ মিলাইছে। তেওঁলোকৰ যুক্তিৰ সংগ্ৰামত নৈতিক সমৰ্থন আগ বঢ়াইছে। ... .. কিন্তু ওচৰৰ মানুহখিনিৰ কথা সিহঁতে নাজানে। ... .. ভাবিলে ও আন ঠাইৰ মানুহৰ আধাৰতহে ভাবিবপৈ শিকিছে। এইটো নতুন পৃষ্ণৰ কাৰণে এটা প্ৰত্যাহ্বান।” এই প্ৰত্যাহ্বানৰ সন্মুখত বংপিৰ উপন্যাসিখনৰ নায়ক,

বীৰেণ, ডকমকাৰ ডেকা মাষ্টৰ হেমাৰি
কাথাৰ আৰু ভৈয়ামৰ ঘূৰক অৰুণে যেন
সাহসেৰে ঠিয় দিব পাৰিছে। অৰুণে উপন্যাসিকা
খনিত এক আশাৰ সঞ্চাৰ কঢ়িয়াই আনিছে।

নতুন সমাজ এখন সৃষ্টি কৰিবলৈ হলে
পৰম্পৰাক ধ্বংস কৰি নতুন পথ দেখুৱাব
পাৰিব লাগিব। কিন্তু সেই কাম সম্ভৱ কৰি
তুলিবলৈ হলে—“স্বাৰ্থ বাদ দি মানুহৰ মাজত
কাম কৰিব লাগিব।” কিন্তু পেটি বুজ্জীৱা
শ্ৰেণীটোৱে নিজৰ ক্ষুদ্ৰ স্বাৰ্থ ত্যাগ কৰি ওলাই
আহিব নোখোৱা বাবেই সামাজিক পৰিৱৰ্তনৰ
ক্ষেত্ৰত ইমান পলম।

বুজ্জীৱা সমাজত নাৰীক পন্য সামগ্ৰীৰ
দৰে ব্যৱহাৰ কৰা হয়। কিন্তু কৃষক—শ্ৰমিকৰ
সমাজত নাৰীও সামাজিক উৎপাদনৰ প্ৰতিটো
কামৰ ক্ষেত্ৰত পুৰুষৰ সমানেই অংশীদাৰ।
তেনে ধৰণৰ বহুতো ইঙ্গিত কিতাপখনত
আছে।

কিতাপ খনৰ প্ৰতিটো পৃষ্ঠাতে শোষিত কৃষক
শ্ৰেণীৰ দুঃখ দুৰ্দশাৰ চিন পৰিলক্ষিত হয়
‘তেওঁলোকৰ কঠত কোনো উৎসাহ নেদেখিলে
সি। খেতি চপোৱাৰ পাছত খেতিয়কৰ কথা
বতৰা, ভাব ভংগীত যি উৎসাহ উদ্দীপনা থাকে
সেয়া যেন নাই।’ মেথাকিবৰে কথা। নিজৰ
শ্ৰমেৰে উৎপাদন কৰা শস্যৰ বেছি অংশই ‘মগজুৰ
ওপৰত ভেড়া দি খাই থকা’ সেই ধুবন্ধৰ শ্ৰেণীটোৰ
ওচৰত দিবগৈ লাগিব। সেইয়ে “এই ব্যৱস্থাবোৰ
ভাঙি নিলেহে আপোনালোকে নিজৰ ধান ভোগ
কৰিবলৈ পাব।” কিন্তু সেই সামাজিক ব্যৱস্থা

ভাঙিব কোনে? মাষ্টৰ কাথাৰে সেয়ে কৈছে—
“আমি কষ্ট পোৱাবোবেই যদি একগোট হৈ
মাভাঙো, সিহঁত কিবা আপোনা-আপুনি ভাল
হবনে?” এই কৃষক শ্ৰমিক (সৰ্বহাৰা)
সকলেই সামাজিক বিপ্লৱৰ দ্বাৰা সেই ব্যৱস্থা
ভাঙিব লাগিব। কিন্তু যি আদৰ্শত আঞ্জি
কাথাৰহঁত বিশ্বাসী সেই আদৰ্শৰ বাস্তৱ ৰূপায়ন
আপোনা-আপুনি হৈ নাযায়। তাৰ বাবে লাগিব
এখিনিৰ অক্লান্ত পৰিশ্ৰম আৰু সুদক্ষ সংগঠন।
সেয়ে কাথাৰৰ স্পৰ্শ ভাষাত “.....

তেওঁলোক আটায়ে মফিজ, মতি বাবুহঁতে
ঠগা মানুহ এই বুজাবুজিত একগোট হব লাগিব।”
অৰ্থাৎ শোষক আৰু শোষিত, ধনী আৰু দুখীয়া।

ডিফুতে নায়কৰ মাকৰ মুখে গম পাই
ভৈয়ামৰ ঘূৰক অৰুণে আহি সিহঁতৰ লগ
লাগিছেহি। কিছুদিনৰ ভিতৰতে অৰুণে নিজকে
একাত্ম কৰি দিছে মিকিৰ মানুহখিনিৰ সতে।
নতুনকৈ ভঙা মাটিত আনবোৰৰ সতে অৰুণেও
মাটি ভাঙিছে। নতুনকৈ ঘৰ সাজিছে, তাতে
অৰুণে সহযোগিতা আগবঢ়াইছে। সিহঁতৰে
সৈতে একেলগে বহি বাঁহৰ চুঙাত আৰাক খাইছে।

উপন্যাসিকা খনিত আন এটা মন
কৰিবলগীয়া বিষয় হৈছে— শ্ৰীৰংপিৰ লোক
সংস্কৃতিৰ ওপৰত যি আশা ভবা দৃষ্টি। খেতি
সামৰাৰ পাছত কোনোবা হাচা বলীয়া ডেকাই
হাচা গীত জুৰিছে: ..... টেবন ৰংছপ কুকি
চীন দাইপ .....।” (টেবন ৰংছ’প বুলি
কুকি চীনৰ লগত চিনাকী থকা মিকিৰ খেতিয়ক
এজনক কেনেকৈ কলঙৰ পাৰত ধান বিচাৰি পালে

ভাষে বৰ্ণনা গানটোত ।) কৃষিৰ ওপৰত ভিত্তি
কৰিয়েই পৃথিবীৰ প্ৰায়বোৰ লোক সংস্কৃতি গঢ়
লৈ উঠিছে । সেই গীতৰ সুৰ, গীতৰ অঙ্কনহিত
তাৎপৰ্য্য সকলোতে একেই । হোৱাংহোৱাৰ পাৰৰ
কৃষকৰ, ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ পাৰৰ খেতিয়কৰ আমাঙ্গান
নদী, নীল নদীৰ পাৰৰ নিগ্ৰো খেতিয়কৰ গীতৰ
সুৰ গীতৰ তাৎপৰ্য্য একেই ।

উপন্যাসিক খনিৰ আন এটা মন কবিৰ
লগীয়া দিশ হৈছে ইয়াৰ পৰিৱেশ বৰ্ণনা:
“পাতল কুঁৱলীৰ মাজেৰে সবকি অহা জোনৰ
পোহৰে পৰিবেশটো বহুসাময় কৰি তুলিছে ।
তাৰ এনে লাগিছে, সিহঁত আটাংবোৰ যেন
আদিম মানুহ ।... মাজত জ্বলি থকা বঙা
জুইকুৰাই বঙা পোহৰ এটা চাৰিওফালে বিয়পাই
পৰিবেশটো আৰু সুন্দৰ কৰি তুলিছে ।
জুইকুৰাৰ কোমল উত্তাপে তাৰ গাটোত যেন
এক গভীৰ আত্মবিশ্বাস আনি দিছে ।” কিন্তু
যি সোণালী ভৱিষ্যতৰ বাবে তেওঁলোকৰ এই
গভীৰ আত্মবিশ্বাস গঢ়ি উঠিছে, ইজনে সিজনৰ
মাজত বৃদ্ধাবৃদ্ধিৰে একাত্ম হৈ উঠিছে তাৰ বাবে
তেওঁলোকৰ “এয়া আৰম্ভনীহে ।”

এটা সময়ত ডকমকাৰে পৰা অৰুণ আৰু
উপন্যাসিকাৰ নায়ক যাবলৈ ওলাল । বীৰেণ
মাষ্টৰক সিহঁতে এৰি থৈ আহিব লাগিব ।
আৰু লাগি বহুত বোৰ ডেকা গাভৰুক ।
ধনীৰাম, চাৰলিপ, বীৰেণ, (গাভৰু) কাছাঙ,
বুঢ়ি দিলীমাইব মৰমৰ মাজৰ পৰা আঁতৰি
আহি দিহঁত ডিফু পালেহি । আৰু ভাবতী ?
তাইৰ মৰমৰ চাবুকে অৰুণক ক'বাত বৰ
বেয়াটক দাগ বহুৱালে । তাৰ হাতত কণাঙ্কিৰ
দি যোৱা টিকটোৰ পিছপিঠিত ভাবতীৰ এটা
স্কেছ সেইবাবেই হয়তো ।

উপন্যাসিকা খনি পঢ়ি উঠাৰ পিছত যিটো
দোষ আমাৰ চকুত পৰে সেইটো হৈছে ঠায়ে
ঠায়ে একেখিনি কথাৰ পুনৰা বৃত্তি । কিন্তু নতুন
লিখক হিচাপে শ্ৰীৰংপিব সেই দোষ মাজ্জ নীয় ।
মুঠতে আমাৰ পাঠক সমাজে শ্ৰীৰংপিব পৰা
সৃষ্টি পোৱাৰ আশাত অধীৰ আগ্ৰহেৰে বাট
চাই বস । কাকিৰ ইয়ুথ ফাৰ্মিং চাইটিলৈয়ো
আমাৰ আন্তৰিক অভিনন্দন থাকিব, এখন
সুন্দৰ কিতাপ পাঠক সমাজলৈ আগবঢ়াই
দিয়াৰ বাবদ ।

“বিশ্বৰ শ্ৰমিক শ্ৰেণী ঐক্যবদ্ধ হোৱা”

অনুবাদ—অঞ্জু বৰকটকী।

স্নাতক ১ম বাৰ্ষিক।

মূল = Leo Huberman ৰ “Marx Worldly Goods” নামৰ গ্ৰন্থৰ “Working Men of All Countries, Unite” নামৰ প্ৰবন্ধ।

“ইস্. মই যদি একলাখমান টকা পালো-
হেতেন!”— এইবাৰ বাক্য সাধাৰণতে প্ৰায়-
ৱেৰ মানুহৰ মূৰতে শুনা যায় আৰু শুনা যায়
সেইবোৰ সময়ত যেতিয়া বাতৰি কাকতত
ৰাজ্যিক সঁচাৰীৰ প্ৰথম পুৰস্কাৰ পোৱা লোক-
জনৰ ফটো দেখিবলৈ পোৱা যায়। সেই একে
দৰে কিছুমান এনে মানুহ আছে যিবোৰে বৰ্তমান
বাস কৰা সমাজখনতকৈ এখন উন্নত সমাজৰ
সন্ধান কৰে। কল্পনাত এখন বামৰাজ্য প্ৰতিষ্ঠা
কৰাটো বিশেষ টান কাম নহ'ল। আমি বাস্তৱত
দৰিদ্ৰতা দেখিছো কল্পনাত তাক নোহোৱা
কৰিছো, বাস্তৱত দেখিছো উপাদান আৰু বিতৰণৰ
অপব্যয় আৰু কল্পনাৰ সেই বামৰাজ্যত তাক
নোহোৱা কৰিছো। বাস্তৱৰ অনায়াসেই বাম
ৰাজ্যত নোহোৱা কৰিছো। মুঠতে কল্পনাত এখন
ছ'থ কৰ্মহীন চিৰজ্ঞানন্দময় বামৰাজ্য বহুতো
লোকে প্ৰতিষ্ঠা কৰে। এই কল্পনাৰ বামৰাজ্যৰ
প্ৰতিষ্ঠাতা সকলৰ প্ৰধান আদৰ্শ পুঞ্জিবাদী
ব্যৱস্থাৰ বিলুপ্ত সাধন। পুঞ্জিবাদী ব্যৱস্থাত
উপাদানৰ আহিলাবোৰ থাকে কেইজনমান

মুষ্টিমেয় লোকৰ হাতত, সেয়ে উক্ত লোকসকলে
এখন শ্ৰেণী বিভেদহীন অৰ্থনৈতিক সমতা
থকা সমাজৰ পৰিকল্পনা কল্পনাও কৰে।

এই সময়তে স্বাভাৱিকতে আহি পৰে
কাল মাজৰ কথা। তেওঁ ও এজন সমাজবাদী
আছিল। তেওঁ ও বিচাৰিছিল শ্ৰমিক শ্ৰেণীৰ
উন্নতি, এখন সু সংগঠিত সমাজ, আৰু বিচাৰিছিল
উৎপাদন সামগ্ৰীৰ মালিকানা সকলোৰে হাতলৈ
যোৱাতো। কিন্তু প্ৰথম কথা হ'ল বে মাক্সে
উপকল্প সকলৰ দৰে কল্পনাত এনে এখন সমাজৰ
পৰিকল্পনা কৰা নাছিল। সমাজখনৰ অতীত—
কিদৰে ই উন্নত হ'ল—কিদৰে ই পুনৰ ধ্বংস
হ'ল আৰু বৰ্তমান অৱস্থা পালে—ইয়েই
আছিল তেওঁৰ প্ৰধান আলোচ্য বিষয়। তেওঁ বৰ্ত্ত
মান সমাজৰ অৰ্থনৈতিক অৱস্থাৰ বিষয়েহে গভীৰ
ভাৱে আলোচনা কৰিছিল। মাক্সে তেওঁৰ
সমসাময়িক পুঞ্জিবাদী ব্যৱস্থাৰ ওপৰত পৰ্যা-
লোচনা চলাইছিল। তেওঁৰ যুগান্তকাৰী গ্ৰন্থখনৰ
নাম — “Capital—A Critical Ana-
lysis of Capitalist Production.”

উক্ত আলোচনাৰ পৰা এই সিদ্ধান্তলৈ তেওঁ আহিছিল যে সমাজবাদ আৰ্হিৰ পুঞ্জিবাদৰ ঠাইত শ্ৰমিক শ্ৰেণীৰ সংগঠিত বিপ্লৱৰ মাজেৰে আৰু ই নিশ্চিত। মাল্লৰ অৰ্থনীতিক আৰ্হি শ্ৰমিক শ্ৰেণীৰ অৰ্থনীতিও বুলিব পাৰো, কাৰণ ইয়াৰ মাজেৰেই শ্ৰমিক শ্ৰেণীয়ে নিজৰ ভূমিকা বুজি পায় আৰু সমাজবাদী সমাজৰ সপোন দেখে। মাল্লৰ অৰ্থনৈতিক সূত্ৰৰ মৌলিক কথা হ'ল যে পুঞ্জিবাদী সমাজ ব্যৱস্থা শ্ৰমিকৰ শোষণৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি গঢ় লয়।

দাস যুগত আৰু সামন্ত যুগত শ্ৰমিক সকলৰ শোষণ অতি স্পষ্ট ভাবে পৰিলক্ষিত হয়। কিন্তু পুঞ্জিবাদী ব্যৱস্থাত এই শ্ৰমিকৰ শোষণ বাস্তবৰ পৰা সহজো দেখা নাযায়। এই ব্যৱস্থাত শ্ৰমিক মুক্ত আৰু শ্ৰমিকৰ শ্ৰমৰ বিনিময়ত মজুৰী পায়। গতিকে শোষণৰ চিন কতো নাই। কিন্তু মাল্ল ইয়াক অস্বীকাৰ কৰিছে। তেওঁৰ মতে পুঞ্জিবাদী ব্যৱস্থাত শোষণ লুকাই থাকে, মুখাৰে আৱৃত হৈ থাকে। মাল্ল তেওঁৰ বাহিৰ-মূল্যৰ সূত্ৰটোৰ দ্বাৰা এই মুখা ফালি চিৰি দিছে।

মাল্ল সাধাৰণ দ্ৰব্যৰ মাজত পাৰ্থক্য দেখুৱাইছে। পুঞ্জিবাদী সমাজৰ উদ্দেশ্যই হৈছে পণ্য দ্ৰব্যৰ উৎপাদন কৰাটো। এটা দ্ৰব্য পণ্য দ্ৰব্য হৈ পৰে তেতিয়াই যেতিয়াই ইয়াক পোনে পোনে উপভোগৰ বাবে প্ৰস্তুত কৰা নহয়, বিনিময়ৰ বাবে প্ৰস্তুত কৰা হয়। এটা চোলা এজন মানুহে যেতিয়া নিজৰ বাবে প্ৰস্তুত কৰে তেতিয়া ই পণ্য দ্ৰব্য নহয়, কিন্তু যেতিয়াই ইয়াক টকাৰে বিনিময় কৰা হয় তেতিয়াই ই পণ্য দ্ৰব্য হৈ পৰে।

কিন্তু এইখিনিতে এটা প্ৰশ্নৰ উদ্ভৱ হয়। এই পণ্য দ্ৰব্যটোৰ মূল্য কিদৰে নিৰূপন কৰা হব—কিহেৰে কৰা হব? মাল্লৰ মতে বস্ত্ৰৰ এটা উৎপাদন কৰোতে যিমান শ্ৰম নিয়োজিত হয় তাৰে বস্ত্ৰটোৰ মূল্য নিৰূপিত হব। আৰু সেই শ্ৰমৰ পৰিমাণ নিৰূপিত হয় বস্ত্ৰটো উৎপাদন কৰোতে কিমান খিনি সময়ৰ (Labour Time) প্ৰয়োজন হৈছে তাৰ দ্বাৰা। গতিকে দেখা গ'ল যদি এটা চোলা তৈয়াৰ কৰোতে ১৬ ঘণ্টা লাগে আৰু এযোৰ জোতা তৈয়াৰ কৰোতে ৮ ঘণ্টা লাগে তেতিয়া হলে এটা চোলাৰ বিনিময়ত ছযোৰ জোতা দিব লাগিব। তেতিয়াহলে আমাৰ মনলৈ এটা প্ৰশ্ন স্বাভাৱিকতে আহে। “এজন এলেছৰা শ্ৰমিকে যি বহু ঘণ্টা জুৰি কাম কৰে, এজন দক্ষ শ্ৰমিকতকৈ বেছি মজুৰী পাব নেকি?” ইয়াৰ উত্তৰো মাল্ল দিছে। তেওঁ কৈছে যে শ্ৰমৰ পৰিমাণ বুলি কওঁতে তাৰ দ্বাৰা এখন নিৰ্দিষ্ট সমাজত, উৎপাদনৰ গড় সামাজিক অৱস্থা, নিয়োজিত শ্ৰমিকৰ গড় দক্ষতা সকলোকে বুজাইছে।

আমি বাক মানি লৈছো যে বস্ত্ৰৰ মূল্য বস্ত্ৰটোৰ উৎপাদনৰ বাবে সামাজিক ভাবে লগা সময়খিনিৰ দ্বাৰা নিৰূপিত হয়। কিন্তু ইয়াৰ দ্বাৰা কিদৰে প্ৰমাণিত হ'ল যে এখন পুঞ্জিবাদী সমাজত শ্ৰমিকক শোষণ কৰা হয়? ই কেনেকৈ প্ৰমাণ কৰে যে এখন পুঞ্জিবাদী সমাজত এজন শ্ৰমিকে সময়ৰ এটা অংশৰে নিজৰ বাবে কাম কৰে, বাকী অংশ মালিকৰ বাবে কৰে।

এখন পুঞ্জিবাদী সমাজত এজন শ্রমিকে তেওঁৰ একমাত্ৰ নিজা সম্পদ শ্ৰম বেছে — । লগে লগে এটা প্ৰশ্ন পুণৰ আহে । কি অনুপাতত বা কি মূল্যত এজন শ্রমিকে তেওঁৰ শ্ৰম বিক্ৰী কৰিব ? এই মূল্য নিৰূপিত হয় শ্রমিক এজনৰ জীয়াই থাকিবলৈ লগা সামগ্ৰী সমূহৰ দ্বাৰা ।

মাক্সে কৈছে — “The value of labour power is the value of the means of subsistence necessary for the maintenance of the labourers”

কিন্তু এজন শ্রমিকে মাথো নিজৰ মজুৰীৰ মূল্য সৃষ্টি কৰা পৰ্য্যন্ত কাম নকৰে তেওঁ দিনটোৰ সম্পূৰ্ণ সময়খিনি কাম কৰে । ধৰা হ'ল এজন শ্রমিকৰ কামৰ সময় ১০ ঘণ্টা । কিন্তু তেওঁ ৬ ঘণ্টাত এটা বস্তু উৎপাদন কৰিলে । বাকী ৪ ঘণ্টা তেওঁ নিজৰ বাবে কাম কৰা নাই , এই ৬ ঘণ্টা মাক্সৰ মতে প্ৰয়োজনীয় শ্ৰম সময় আৰু বাকী ৪ ঘণ্টা বাহি শ্ৰম সময় । এইদৰেই মাক্সে প্ৰমাণ কৰিছে কি দৰে পুঞ্জিবাদত এজন শ্রমিকক শোষণ কৰা হয় ।

এতিয়া আমি খোৰতে এই কেইটা কথা পালো ।

- ১। পুঞ্জিবাদত পণ্য দ্ৰব্য উৎপাদন কৰা হয় ।
- ২। এটা বস্তুৰ মূল্য নিৰূপিত হয় বস্তুটো উৎপাদনৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় শ্ৰম সময়ৰ দ্বাৰা ।
- ৩। শ্রমিক সকল উৎপাদনৰ সামগ্ৰী মালিক নহয় ।
- ৪। জীৱন নিৰ্বাহৰ বাবে এজন শ্রমিকে তেওঁৰ একমাত্ৰ সম্পদ শ্ৰম বেছিব লগীয়া হয় ।
- ৫। তেওঁৰ জীয়াই থাকিবলৈ প্ৰয়োজনীয়

সামগ্ৰীৰ দ্বাৰা তেওঁৰ শ্ৰমৰ মূল্য নিৰূপন হয় ।

৬। গভিকে তেওঁৰ মজুৰী তেওঁৰ জীয়াই থাকিবলৈ প্ৰয়োজনীয় সামগ্ৰীৰ সমান ।

৭। কিন্তু এই পৰিমাণ তেওঁ কামৰ সময়ৰ এটা অংশতে উৎপাদন কৰিব পাৰে ।

৮। ইয়াৰ অৰ্থ শ্রমিকজনে কামৰ সময়ৰ এটা অংশহে নিজৰ বাবে কাম কৰে ।

৯। বাকী সময়খিনি তেওঁ মালিকৰ বাবে কাম কৰে ।

১০। এজন শ্রমিকে যিমানখিনি মজুৰী লয়, আৰু বস্তুটো বেচি যিমানখিনি মূল্য পোৱা যায় তাৰ মাজৰ পাৰ্থক্যখিনিয়ে বাহি মূল্য ।

১১। এই বাহি মূল্যৰ গৰাকী মালিকসকল ।

১২। এই বাহি মূল্যই পুঞ্জিবাদী সমাজত এজন শ্রমিকক কৰা শোষণৰ পৰিমাণ ।

মাক্স আৰু এঞ্জেলৰ মতে এখন নতুন সমাজ গঢ়িব পাৰি শ্রমিক শ্ৰেণীৰ বিপ্লবী কাৰ্য্যপন্থাৰ দ্বাৰাহে শোষক বা শাসক শ্ৰেণীৰ চেৰ্কাৰ দ্বাৰা নহয় ।

এতিয়া মাক্স আৰু এঞ্জেলৰ মতে ইতিহাসনো কি ?

তেওঁলোকৰ মতে ইতিহাসৰ গতি, সমাজৰ পৰিৱৰ্ত্তন সাধিত হয় সমাজ এখনৰ অৰ্থনৈতিক শক্তিৰ দ্বাৰা । অৰ্থনীতি ৰাজনীতি, আইন, ধৰ্ম, শিক্ষা এইবোৰৰ কোনোটোৱেই স্বাধীন নহয় । এটাই সদায় আনটোৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰে । ইয়াৰ ভিতৰত মূল ভেটি এটাই, সি হৈছে অৰ্থনৈতিক ভেটি ।

মাক্স কৈছে—“ I was led by my studies to the conclusion that legal relations as well as forms of state could neither be under stood by themselves, nor explained by the so called general progress of the human mind, but that they are rooted in the material conditions of life. ”

এজন মানুহৰ জীৱন নিৰ্বাহৰ পথ, উৎপাদন আৰু বিতৰণৰ নীতি, এইবোৰেই প্ৰতিখন সমাজৰ ভেঁট।

মানুহৰ উন্নতিৰ লগে লগে উৎপাদন আৰু বিতৰণৰ বহু নতুন নতুন প্ৰণালী আৱিষ্কাৰ হৈছে। ইয়াৰ লগে লগে আৱন্ত হৈছে সামাজিক নানা সংঘাটৰ। যিটো শ্ৰেণী ক্ষমতাৰ অধিকাৰী, সেই শ্ৰেণীটো সদায়েই ক্ষমতাৰ অধিকাৰী হৈ ৰব বিচাৰিছে। গতিকেই সূত্ৰপাত হৈছে বিপ্লৱৰ।

সামন্ত প্ৰথাৰ পৰা পুঁজিবাদী প্ৰথালৈ গতি পৰিৱৰ্ত্তন হৈছে একমাত্ৰ নতুন উৎপাদন শক্তি আৰু বিপ্লৱী শ্ৰেণীটোৰ উপস্থিতিৰ বাবেহে। ই অতি সত্য। মাক্স আৰু এঞ্জেলসৰ মতে এইদৰে পুঁজিবাদৰ পৰাও সাম্যবাদলৈ গতি পৰিৱৰ্ত্তন হ'বই।

মাক্স আৰু এঞ্জেলসে দেখুৱাইছে যে পুঁজিবাদী ব্যৱস্থাত সম্পদ কিছুমান মুষ্টিমেয় লোকৰ হাতত জমা হয়, যন্ত্ৰৰ বহুল ব্যৱহাৰ হয় জনসাধাৰণৰ অপৰীসিম কষ্ট হয়। এই ব্যৱস্থাত শ্ৰমিকে সৃষ্টি কৰে আৰু পুঁজি বা মূগ্ধনে আত্মসাৎ কৰে। কিন্তু এই আত্মসাৎ উৎপাদকে

নকৰে, কৰে পুঁজিপতি সকলেহে। মাক্স আৰু এঞ্জেলসৰ মতে ইয়াৰ ফলত সমাজত যি সংঘৰ্ষৰ সৃষ্টি হয়, সি এখন নতুন সমাজ গঢ় দিয়াত সহায় কৰিব।

এইটো সাধিত হ'ব সৰ্বহাৰা শ্ৰেণীৰ সংগ্ৰামৰ মাৰ্গেৰে, চেষ্টাৰ মাৰ্গেৰে। কাৰণ, এই শ্ৰেণীটোৱেই সমাজত আটাইতকৈ বেছি কষ্ট স্বীকাৰ কৰিব লগীয়া হয়। এই সাম্যবাদ পুঁজিবাদৰ পৰাই সৃষ্টি হ'ব, ই পুঁজিবাদৰ গৰ্ভৰ পৰাই জন্ম হয়।

মাক্সে কিন্তু মুখৰ কথাৰে বিপ্লৱ কৰা নাছিল। তেওঁ সৰ্বহাৰা শ্ৰেণীটোক শিক্ষা দিছিল, সংগঠন কৰিছিল। কাৰণ, তেওঁ জানিছিল যে বিপ্লৱ সম্ভৱ এই শ্ৰেণীটোৰ দ্বাৰাহে।

তেওঁৰ মতে সাম্যবাদৰ সূত্ৰই হৈছে ব্যক্তিগত সম্পতিৰ মালিকানা নিৰ্মূলকৰণ। কিন্তু কি দৰে? আমি তেওঁলোকক কম নেকি মালিকানা এৰি দিবলৈ নকওঁ। মাক্সৰ মতে ইয়াক নিৰ্মূল কৰিব লাগিব বিপ্লৱৰ দ্বাৰা। যিসকলৰ হাতত অৰ্থনৈতিক ক্ষমতা আছে তেওঁলোকে চৰকাৰক নিজৰ ফলীয়া কৰি লয়। ইয়াৰ ফলতেই উদ্ভৱ হৈছিল ৰাষ্ট্ৰৰ ধাৰণাৰ। আধুনিক এখন সমাজত প্ৰধান দুটা শ্ৰেণী থাকে। শোষণ আৰু শোষিত আৰু এই দুটা শ্ৰেণীৰ মাজত সংঘৰ্ষ চলি থাকে। আমাক বিশ্বাস কৰোৱা হৈছে যে এটা চৰকাৰে উচ্চ নীচ ধনী দুখীয়া সকলোকে প্ৰতিনিধিত্ব কৰে। কিন্তু যিহেতু আঞ্জিৰ একোখন সমাজ ব্যক্তিগত সম্পতিৰ মালিকানাৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি গঢ়ি উঠে, গতি-

কেই স্বাভাৱিকতে এই সম্পত্তিৰ গৰাকী সকলৰ ফালেই চৰকাৰ হালি যায়।

বহুতে প্ৰশ্ন কৰে যে সৰ্বহাৰা শ্ৰেণীয়ে চৰকাৰক ওফৰাইহে শাসন ক্ষমতা লব পাৰে নেকি? তেওঁলোকে ভোটৰ ব্যৱস্থা নকৰে কিয়?

কিন্তু কথা হল যে ক্ষমতা সৰ্বহাৰা শ্ৰেণীয়ে পাবলৈ হলে শক্তিৰ প্ৰয়োগ হবই লাগিব, বক্তব্যই লাগিব। ইয়াৰ অবিহনে শাসক শ্ৰেণীৰ চেতনা নাহে।

মাজৰ আৰু এঞ্জেলৈ শ্ৰমিক শ্ৰেণীক আহিব লগীয়া ঘটনা সমূহৰ বাবে সাজু কৰিবলৈ যত্ন কৰিছিল। শ্ৰমিক সকলে এটা শ্ৰেণী ৰূপে সংগঠিত হৈ সচেতন হব লাগিব ঐতিহাসিক অগ্ৰ-

গতিত নিজৰ ভূমিকা বুজিব লাগিব, তেতিয়াহে বিপ্লৱ সম্ভৱ হব।

তেওঁলোকৰ মতে পুঞ্জিবাদী সমাজ ব্যৱস্থাৰ ঋণস্ব নিশ্চিত আৰু সি অতি শীঘ্ৰেই হব। সাম্যবাদী সমাজৰ প্ৰাথমিক ভিত্তি ৰূপে সাম্যবাদী বাস্তৱ সৃষ্টি কৰিবলৈ শ্ৰমিক সকলক সু সংগঠিত কৰাটো আৰু তেওঁলোকক সচেতন কৰি তোলাতো প্ৰয়োজনীয় এইদৰে সুসংগঠিত শ্ৰমিক কৃষকৰ বক্তাক্ত বিপ্লৱৰ মাজেৰে হলেও এখন পুঞ্জিবাদী সমাজ ওফৰাই সমাজবাদী সমাজ প্ৰতিষ্ঠা কৰিবই লাগিব যত নাথাকিব শ্ৰেণী বৈষম্য, যত নাথাকিব অৰ্থনৈতিক অসমতা আৰু য'ত নাথাকিব ব্যক্তিগত সম্পত্তিৰ মালিকানা।

—:~::~:—

বিঃ দ্ৰঃ—মূল প্ৰবন্ধটোৰ প্ৰয়োজনীয় ষেন অনুভৱ হোৱা অংশ সমূহে অনুবাদ কৰা হৈছে।

—লেখিকা।

এজন বিদেশী সাহিত্যিকৰ সৈতে পৰিচয় :-

চীনা সাহিত্যিক :- লু ছুন (১৮৮১-১৯৩৬)

—প্ৰশান্ত আচাৰ্য্য।

[শ্ৰী প্ৰশান্ত আচাৰ্য্য ডিব্ৰুগড় চৰকাৰী উচ্চতৰ মাধ্যমিক বিদ্যালয় (ল'ৰা) ৰ শিক্ষক। লু ছুন সম্পৰ্কীয় এই বচনাখন তেখেতে বন্ধুৰ শ্ৰী লক্ষ্যধৰ কলিতা আৰু শ্ৰী দ্বীপেন্দ্ৰ নাথ কাকতক পঢ়িবলৈ দিছিল। কিন্তু বৰ্ত্তমান আমাৰ মাজত লু ছুনৰ ওপৰত কিছু আলোচনা বিশ্লেষণা চলা দেখা গৈছে। সেয়ে লু ছুনৰ ওপৰত উক্ত বচনাখন এক সবল পদক্ষেপ বুলি ভাবি তেখেতৰ (শ্ৰী আচাৰ্য্যৰ) অনুমতি সাপেক্ষে শ্ৰী লক্ষ্যধৰ কলিতা আৰু শ্ৰী দ্বীপেন্দ্ৰ নাথ কাকতীয় কানৈ কলেজৰ আলোচনাত প্ৰকাশ কৰিবলৈ মোক অনুৰোধ জমোৱাত এই বচনাখন প্ৰকাশ কৰা হ'ল - সম্পাদক।]

(Fierce browed, I coolly defy a
thousand painting figures; Head
bowed, like a willing ox I serve
the children)

মোটে টোৱাই থকা স-স্ৰ গাঙুলিলৈকো
ভয় নকাৰ শিশুহঁতৰ ভাৰ মহ নিৰ্ব্বিবাদে ষাড়া
দৰে কঢ়িয়াও।

In mockery of myself
নামৰ কবিতাটোৰ প্ৰসঙ্গত মাওঙে টুঙে কৈছে—
“প্ৰাণজন সাম্যবাদী, বিপ্লবী আৰু বিপ্লবী লিগকে
লু ছুনৰ আদৰ্শ এহণ কৰা উচিত আৰু শত্ৰুৰ সহস্ৰ
বাখাকো আঙকান কৰি সৰ্ব্বহাৰা আৰু জনগণৰ
ভাৰ বিনাধিধাৰে বহন কৰিবৰ বাবে আমৰণ পিঠি
বেকা কৰি থিয় হোৱা উচিত।”

বিপ্লবৰ এক মহান যুগে মহান যুজ্জাক
বিচুমান বুকুত লৈ জন্ম হয়। প্ৰকৃততে যুজ্জাক
জনগণৰ বৈপ্লবীক প্ৰচেষ্টাতহে এক মহান যুগৰ
বীজ থাকে। লু ছুন তেনে এজন যুজ্জাক যি চীনৰ

পুৰণি গণতান্ত্ৰিক বিপ্লবৰ পৰা নতুন গণতান্ত্ৰিক
বিপ্লবলৈ হোৱা পৰিবৰ্ত্তনৰ গাজনি পিতা ধুমুহা
বৰযুগত অগ্ৰগণী যুজ্জাকৰ ভূমিকা লৈছিল।

অৰ্দ্ধ সামৰ তান্ত্ৰিক, অৰ্দ্ধ উপনিবেশিক
পুৰণি চীমৰ জনসাধাৰণৰ সাম্ৰাজ্যবাদ, সামন্ততন্ত্ৰ
আৰু চৰকাৰী পুঁজি বাদৰ দ্বাৰা প্ৰচণ্ড ভাবে
শোষণিত হৈছিল আৰু তেওঁলোকৰ স্বাধীনতা
বুলিবলৈ একো নাছিল। নিৰ্ভীক ভাবে তেওঁলোকে
বিদ্ৰোহ আৰু সংগ্ৰামেৰে এই শোষণৰ প্ৰতিবাদ
কৰিছিল; যদিও প্ৰতিক্ৰিয়াশীল শক্তিৰ কাৰণে
তেওঁলোকৰ এই প্ৰচেষ্টা বাৰে বাৰে ব্যৰ্থ
হৈছিল। ১৯১১ চনৰ বিপ্লবৰ পাছত লু ছুনো
অধিক জটিল সংগ্ৰামৰ মাজেদি অগ্ৰসৰ হয়।
তেওঁৰ প্ৰথম গল্প “এজন বঙ্গীয়া মানুহৰ দিম
পঞ্জী” লিখাৰ আগতে তেওঁৰ মনৰ অৱস্থা
তেওঁ এনেদৰে কৈছে—“ .... সেই সময়ত মই
কিছুমান পুৰণি লিখা নকল কৰি আছিলো।
এনেতে এদিন এজন বন্ধু আহিল। তেওঁ মোৰ

কাৰ্য্য দেখি সুৰিলে—“এইবোৰ লিখি কি হ'ব ?

“একো নহয়।”

“তেওঁ নকল কৰিছা কিয় ?”

“এনেয়ে কৰিছো।”

“মই ভাবো—তুমি কিবা লিখা উচিত।”

মই বুকু পালো। তেওঁলোকে ‘নতুন যুৱক’ (New Youth) নামৰ আলোচনী এখন সম্পাদনা কৰিছিল। কিন্তু ভাল বেয়া কোনো ধৰণৰ প্ৰতিক্ৰিয়া নেদেখি অকলশৰীয়া অনুভৱ কৰিছে। তথাপি মই কলো—“দুৱাৰ খিৰিকী নোহোৱা লোহাৰে নিৰ্মিত ঘৰ এৰাৰ কল্পনা কৰা চোন; সম্পূৰ্ণৰূপে অবিধৰ, আৰু ইয়াৰ ভিতৰত টোপনীত লালকালদি বহুত মানুহ পৰি আছে যিবোৰ অতি কম সময়ৰ ভিতৰতে উশাহ নেপাই মৰিব। কিন্তু সিহঁতে যিহেতু টোপনিত মৰিব গতিকে একো কৰ নোৱাৰাকৈয়ে মৰিব। এতিয়া তুমি চিঞৰ বাখৰ কৰি যদি কম টোপনিৰ কেইটা মানক জগাই দিয়া—বেচেৰাহঁতে নিশ্চিত মৃত্যু যন্ত্ৰনা টিলটিলকৈ ভুগিব। গতিকে, মানুহবোৰ মৰিবই যেতিয়া শান্তিৰেই মৰক।”

তেওঁ কলে—“যদি কেইটামানে সাহ পায়, তেমেহলে তুমিতো কব নোৱাৰা যে—সিহঁতে লোহাৰ ঘৰটো ভাঙিব নোৱাৰিব।”

সঁচা মোৰ নিজৰ হতাশাৰ স্বৰ্ণেও মই আশা ত্যাগ কৰিব পৰা নাছিলো। কিয়নো—আশা ভবিষ্যতৰ বুকুত আত্মগোপন কৰি থাকে। বন্ধুৰ কথাক মই ছুই কবিলে নেছাৰিলে। মই লিখিবলৈ সন্মত হলো আৰু ফলত মোৰ প্ৰথম গল্পৰ জন্ম—“এজন বলীয়া মানুহৰ দিনপঞ্জী।”

মিজৰ প্ৰসঙ্গত সেই সময়ৰ কুশল আৰু কৈছে—“মোৰ নিজকে প্ৰকাশ কৰিবলৈ মই বৰ প্ৰেৰণা অনুভৱ কৰা নাছিলো। ইয়াৰ কাৰণ বোধকৰো মোৰ অতীতৰ অকলশৰীয়া জীৱনৰ শোক মই পাহৰিব পৰা নাছিলো। কেতিয়াবা মই অকলশৰীয়া কৈ একাৰৰ মাজেদি পাব হৈ বোৱা অশ্বাৰোহী সকলক গান শুনাওঁ, তেওঁলোকে যেন প্ৰেৰণা হেৰুৱাই স্থবিৰ হৈ নেযায়। মোৰ গান সাহসৰ আছিলনে দুখৰ আছিল, মই পৰোৱাই কৰা নাছিলো। তথাপি এই আহ্বান যিহেতু যুদ্ধাৰ্থলৈ আছিল, স্বভাবিকতেই মই মোৰ সেনাপতিৰ আদেশ মানি চলিব লাগিছিল।”

লু-ছুনে জৰিষ্যতৰ সঙ্গীত শুনিছিল। সেই সঙ্গীতে আমাক এনে কথা কয় যি কথা আৰ্মি আন উপায়ে জানিব নোৱাৰো। নীতিশাস্ত্ৰ (Logic) বৰ্হিগত এলেও ই কিন্তু অসম্ভৱ নহয়। কিয়নো, মানুহৰ মনৰ এক পচঙ সত্যক ই কপা-পিত কৰে। এই সত্য হল—চলমান জীৱন সংগীত। মন কৰিব লগীয়া যে—এই সংগীত কিন্তু স্থান আৰু কালৰ ওপৰৰ “বিমূৰ্ত্ত মানবতাবাদী” কাল-নিক সংগীত নাছিল। এয়া আছিল প্ৰান্ত্যক্ষ সংগ্ৰামৰ সংগীত। তেওঁৰ প্ৰথম গল্প “এজন বলীয়া মানুহৰ দিনপঞ্জী” লু-ছুনে কৈছে—“মানুহৰ মাংস নোখোৱা ল'ৰা ছোৱালী কিছুমান কি জানি এতিয়াও আছে? সিহঁতক বক্ষা কৰো।” এই ক্ষেত্ৰত ফৰাছী লিখক চিৰসংগ্ৰামী ব'মা বলাৰ (1866—1944) লগত সু-খুনক বিজাৰ পাৰি। এই জন মহানব্যক্তিয়ে ও সু-খুনৰ দৰে মাত্ৰ, একেলগে আৰু লেমিনে দেখুৱাই থৈ বোম্ব কামৰ কৰ্ত্তাৰ পৃথিবী খন্দত মিজকে

আবিষ্কার কবি সংগ্রামৰ প্ৰকৃত জাতপৰ্ব বিচাৰি
পাইছিল। মাক্সীয় সাম্যবাদী দৰ্শনত বিশ্বাস
কৰাৰ আগেয়ে লিখা ব'মা ব'লাৰ অমৰ উপ-
ন্যাস। “জাক্সিষ্টক”-ত যুৱক ফ্ৰিষ্টকাৰে বাস্তব
সংগীতৰ আহ্বান এনেদৰে শুনিছিল—“.....
তেওঁ বিশ্বাসৰ সৌন্দৰ্য্য দেখা পালে—যত সঁচা
পৃথিৱী খনৰ জিতবডো আৰু এখন পৃথিৱীৰ উমান
পোৱা যায়, সঁচা পৃথিৱী খনৰ পৰা বেলেগ,
সীমাহীন জনবাসিৰ মাজৰ যেন এটা দ্বীপ।
কিন্তু তেওঁ নিজৰ মাজৰ মাজত ভেনে এখন
দ্বিতীয় পৃথিৱীৰ অৱস্থিতিৰ উমান নেপালে
আৰু এনে মৃত দ্বীপ এটাত নিজকে সপি
দিবলৈ অমান্তি হ'ল। জীৱন! সত্য! তেওঁ
অনন্ত শৰ্মাত শায়িত এজন নায়ক কেতিয়াও
হব নোৱাৰে। ..... কল্পনাৰ পৃথিৱী খনত
জীয়াই থকাটকৈ মৃত্যুৱেই শ্ৰেয়। কলা কল্পনাৰ
সৃষ্টি নহয় জানো? নহয় ই হব নোৱাৰে।
সত্য! সত্য! সাংস্কৃতিৰ ৰণাঙ্গনত তেওঁ সকলো-
তকৈ সাহসী আৰু শুৱ; বৃহৎ অংশ জনসাধাৰণৰ
তেওঁ সুযোগ্য প্ৰতিনিধি যাব সমৰ্থ আন এজন
নায়ক আমাৰ বুৰঞ্জীত পাবলৈ নাই। মাও
আকৌ জোৰদি কৈছে—“বিপ্লৱী এজনৰ প্ৰয়ো-
জনীয় সকলোবোৰ গুণৰ সমাবেশ সু—ছনত
ৰটিছিল। নিজৰ স্বাৰ্থৰ খাঙিৰত কৰা ভৈল
মৰ্দম (Sycophancy) আৰু অভিজ্ঞিত্তি
(Obsequiousness) দোষৰ পৰা তেওঁ মুক্ত
আছিল; যিটো উপনিবেশীক আৰু অৰ্দ্ধ উপনি-
বেশীক দেশ এখনৰ জনগণৰ মাজত অভিকৈ
মূল্যবান।”

এই জন-মহান বেভাই সু খুনৰ বিখ্যাত
গল্প “The true story of AhQ”-ৰ
সম্পৰ্কত কৈছে: “এইটো এটা সুন্দৰ গল্প।
যি সকল কল্পেতে এই গল্পটো পঢ়া নাই-
তেওঁলোকক এই পঢ়িবলৈ কওঁ আৰু যি সকলে
এবাৰ পঢ়িছে তেওঁলোকক সাবধানেৰে পুনৰ-
বাৰ পঢ়িব কওঁ .....।”

সু—ছনেনো কেমেকৈ বিপ্লৱী গুণ বোৰ
আহৰণ কৰিলে সেইটো জানিবলৈ আমি তেওঁৰ
ব্যক্তিগত জীৱনলৈ ভূমুকি মাৰিব লাগিব।
তেওঁ সমৰ্থবান পৰিয়াল এটাত জন্মলাভ কৰিছিল
কিন্তু তেওঁৰ শৈশৱতে পৰিয়ালটো দেউলীয়া
হ'ল। তেওঁৰ আত্মীয় স্বজনেও আনকি তেওঁৰ
কথা “সেই মগনীয়াটো” বুলিহে উল্লেখ কৰি-
ছিল। তেওঁৰ ককাক আৰু দেউতাকৰ মৃত্যুৰ
পাছত বব লৰা হিচাবে ঘৰৰ ভাৰ তেওঁৰ
ওপৰত পৰিল। এই বোজাই তেওঁক সমসাময়িক
ভংগুৰ সমাজ খনক ভালদৰে চাবলৈ
শিকালে আৰু অমজীবি মানুহৰ প্ৰেৰণাবে
তেওঁ অনুপ্ৰাণিত হ'ল। পেটৰদাবীত তেওঁ
যেতিয়া কাম কৰিব লগা হ'ল—তেতিয়া সেই
সময়ৰ চীনৰ ছটা বিভিন্ন জীৱন ধাৰাৰ লগত
আৰু ভালদৰে পৰিচিত হ'ল; আৰু বিশ্ব
সমাজে তেওঁক জুন টুৰ (তেওঁৰ গল্প “মোৰ
পুৰি ঘৰ”) নিচিনা সং খেতিয়ক সকলৰ
পৰা কোলগাই ৰাখে সেইখন সমাজক ঘূণা
কৰিবলৈ শিকালে। পোছাক পৰিচ্ছন্নতা তেওঁ
অতি সাধাৰণ আছিল। তেওঁৰ খাদ্য ও আছিল
অতি সাধাৰণ। দোভাঙ্গ নিশালৈ তেওঁ লিখা-

পঢ়া কৰিছিল। কেতিয়াবা অৰ্দ্ধ সমাপ্ত কোনো বিপ্লবী ৰচনা সমাপ্ত কৰিবলৈ তেওঁ গোটেই নিশা উজাগৰে কটাইছিল। এবাৰ এটা চোৰে তেওঁ শোৱালৈ বাট চাই পাকঘৰত লুকাই আছিল; কিন্তু লু—খুনে বাতি পূৱালৈ অধ্যয়ন কৰাত এটুকুৰা বৃষ্টি চুৰি কৰিয়েই চোৰটো সন্তুষ্ট থাকিব লগা হৈছিল। এই সাধাৰণ ঘটনাটোৰ দৰে শ্ৰেণী শত্ৰুৱে কেতিয়াও লুই থকা অবস্থাত তেওঁক জয় কৰিব নোৱাৰিছিল।

দীৰ্ঘদিন কঠোৰ পৰিশ্ৰম কৰাৰ ফলত এটা সময়ত লু—খুন বক্ষা বোগত আক্ৰান্ত হয়। যি মানেই সংগ্ৰাম তীব্ৰতৰ হ'ল যি মানেই বোগ বেয়াৰ ফালে ঢাল খালে। কিন্তু কমিউনিষ্ট যুজ্জ্বল এজনৰ অতিকৈ দৰ্কাৰী বিপ্লবী উদ্দীপনা তেওঁৰ সিমান্তে তীব্ৰতৰ হৈ উঠিল। তেওঁৰ বন্ধুসকলে তেওঁক কোনো স্বাস্থ্যকৰ ঠাইত জিবনী লবলৈ কলে আৰু তাৰ কাৰণে প্ৰয়োজনীয় যা যোগাৰো কৰিলে; আন কিছুমানে বিদেশত তেওঁৰ চিকিৎসাৰ বাবে বন্দোবস্ত কৰিবলৈ পৰিকল্পনাও কৰিলে। লু—খুনে এই সকলোবোৰ পৰামৰ্শ অগ্ৰাহ্য কৰি বৰ্ণাজনৰ পৰা এখোজ আতৰিবলৈয়ো অমান্তি হল। সেয়া এতিয়াৰ পৰা চল্লিচ বছৰ আগৰ সময়। চীনৰ অৱস্থা সংকট জনক; লগতে চীনা ৰিলুৱে নতুন মূৰ লোৱাৰ সময়। সংগ্ৰামে লু—খুনক আহ্বান জনাইছিল, বিপ্লবী জয়গণে তেওঁক বিছাৰিছিল, গতক যুদ্ধ ক্ষেত্ৰ এৰি তেওঁ কেনেকৈ যায়। যেতিয়া এজন চিকিৎসকে তেওঁক সাবধান বাণী শুনািলে যে যদি উপযুক্ত চিকিৎসা কৰা নহয় তেন্তে তেওঁৰ ডেৰ বছৰৰ ভিতৰতে মৃত্যু হব

পাবে, তেতিয়া লু—খুনে দৃঢ় ভাবে জনালে যে—“কাম নকৰাকৈ আৰু কেই বছৰ মান জীয়াই থকাতকৈ এতিয়াই বেছিকৈ কামকৰি কেইবছৰ মান কৰ্মকৈ জীয়াই থাকিব-বিচাৰো।” এয়াই আছিল সৰ্ব্বহাৰাৰ আপোচ বিহীন বিপ্লবী প্ৰেৰণা, চীনা জনগণৰ অমূল্য সম্পদ।

বিপ্লবৰ লগে লগে লু—খুনৰ ধ্যান ধাৰণাই পাবপুষ্টি লাভ কৰিছিল। বৈপ্লবীক অনুশীলনৰ যোগেদি তেওঁ মাজ্জাদৰ স্তৃত্বীক চুৰিৰে নিজকে সততে ছেদন কৰিছিল তেওঁৰ নিজৰ নিজৰ কথাত—“মই আনৰ সমালোচনা কৰো কিন্তু মই মোক আৰু বেছিকৈ, আৰু নিৰ্দয় ভাবে সমালোচনা কৰো।”

বিপ্লবী শিবিৰতে থকা শত্ৰুৰ বিপক্ষে লু—খুনে কেনেকৈ আমৰণ যুঁজ কৰি গৈছিল তাৰ উৎকৃষ্ট প্ৰমাণ হ'ল পতি বিপ্লবী ট্ৰট্‌স্কী পত্নী ইতলৈ তেওঁ দিয়া সিহঁতৰ চিঠিৰ উত্তৰ। লু—খুনৰ চিঠি খনৰ মৰ্ম বুজাৰ আগেয়ে সেই সময়ত ট্ৰট্‌স্কী পত্নীহঁতৰ ভূমিকা সম্পৰ্কে অলপ জানিব লাগিব।

১৯১১ চনত জাপানে চীনৰ উদ্ভৱ পূৰ্বাঞ্চল আক্ৰমণ কৰে। শাসনাধিক্ত প্ৰতিক্ৰিয়াশীল কমিটিং চৰকাৰে ডাঙৰ ভূ-স্বামী, ডাঙৰ দালাল শ্ৰেণী আৰু বিদেশী সাম্ৰাজ্যবাদী হঁতৰ স্বাৰ্থৰ খাতিৰত ৰোধহীন আত্ম সমৰ্পনৰ নীতি গ্ৰহণ কৰিলে; কিন্তু কমিউনিষ্ট পাৰ্টিৰ নেতৃত্বত চীনা জন-সাধাৰণে আক্ৰমণ কাৰীৰ বিৰুদ্ধে যুঁজ দিলে, আৰু জাতীয় মুক্তি আন্দোলন গোটেই দেশতে বিয়পি পৰিল। সেই সময়তে কমিউনিষ্ট পাৰ্টিৰ সভাপতি

মাজচতুৰ্ভে 'জাপানী সাম্ৰাজ্যবাদী সকলৰ বিৰুদ্ধে কৌশল' (On tactics against Japanese Imperialism) এই শীৰ্ষক বক্তিতাটোত দেশ আৰু বিদেশৰ ৰাজনৈতিক পৰিস্থিতি আৰু জাপানী আক্ৰমণৰ কাৰণে হোৱা শ্ৰেণী সম্বন্ধৰ (Class relationship) পৰিবৰ্ত্তনৰ সুক্ষ্ম বিশ্লেষণ আগবঢ়ায়। তেওঁ জাপানী আক্ৰমণৰ বিৰুদ্ধে সমূহীয়াকৈ জাতীয় প্ৰতিৰোধ বিহীন (National United front) গঠনৰ পৰামৰ্শ আগবঢ়াই আৰু এই প্ৰতিৰোধ কাহিনীত সৰ্ব্ব-হাৰাৰ অগ্ৰগণি ভূমিকাত যোৱা দিয়ে। মাৰ্ক্স এই নীতিয়ে গোটেই দেশতে জাপানী আক্ৰমণৰ বিৰুদ্ধে চলা প্ৰতিৰোধ যুদ্ধ তীব্ৰতৰ কৰি তোলে আৰু প্ৰতিৰোধ সাফল্যলৈ নিশ্চয়তা আহে।

তথাপি ৱাং মিং (Wang Ming) ৰ নেতৃত্বত কিছুমান সুবিধাবাদীয়ে সভাপতি মাও'ৰ নীতিৰ বিৰোধিতা কৰে, আৰু নিজস্ব সোপস্থি সুবিধাবাদী নীতি আগবঢ়াই যিটোৱে জাতীয় প্ৰতিৰোধ বাহিনীত সৰ্ব্বহাৰাৰ নেতৃত্ব আৰু ইয়াৰ স্বাধীনতাৰ বিৰোধিতা কৰে। চৌয়াং (Chou-gang) কে ধৰি কিছুমান কমিউনিষ্ট পাৰ্টিৰ সদস্য যি সকলৰ ওপৰত কুমিটা, অধিকৃত এলেকাত বিপ্লবী সাহিত্য আৰু কলা প্ৰচাৰৰ ভাৰ পৰিছিল তেওঁলোকেও সোপস্থি প্ৰতিক্ৰিয়াশীল নীতি গ্ৰহণ কৰে আৰু সাহিত্য-কলাৰ ক্ষেত্ৰত সৰ্ব্বহাৰাৰ নেতৃত্ব অস্বীকাৰ কৰি জাতীয় প্ৰতিৰক্ষা সাহিত্য (National defence literature) নামৰ প্ৰতিক্ৰিয়াশীল প্লোগান এটা

দাঙি ধৰে। কিন্তু সাংস্কৃতিক বিপ্লবৰ সাহসী সেনাপতি লু শ্বুনে মাও চেতুৰ নীতি গ্ৰহণ কৰি "জাতীয় বিপ্লবী যুদ্ধৰ জনগণৰ সাক্ষিত্য" (Mass literature of the National revolutionary way) নামৰ বিপ্লবী প্লোগান দাঙি ধৰে আৰু সৰ্ব্বহাৰাৰ এক নায়কত্বৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰে। তেওঁৰ এই সংগ্ৰামী কাৰ্য্যই ৱাং মিং আৰু তেওঁৰ অনুগামী সকলৰ খং উঠাই আৰু এই মহান বিপ্লবী সাহিত্যিক জনক নানা ঘণনীয় চল কৌশলেৰে আক্ৰমণ কৰি জাতীয় প্ৰতিৰোধ বাহিনীত "বাও পস্থি ক্ষুদ্ৰজাত আৰু ট্ৰট্ৰীকীয়" নীতিৰ বীজ ৰোপন কৰা বুলি দোষাৰোপ কৰে। তেওঁলোকে লু-শ্বুনক সকলো ফালৰ পৰা আক্ৰমণ কৰিব ধৰিলে। চেন চুঙ-শ্বান (Chen Chung-shan) নামৰ এজন ট্ৰট্ৰীকী পস্থীয়ে এই সুযোগতে তেওঁক জয় কৰা মানসেৰে তেওঁক ভিত্তি প্ৰদৰ্শন কৰি এখন চিঠি লিখে। অস্থায়ীয়া গাবেই লু-শ্বুনে গুপ্ত শত্ৰু বোৰৰ পৰিকল্পনাৰ মুখা খুন্দিবলৈ চিঠি খনৰ উত্তৰ এনেদৰে দিয়ে —

শ্ৰদ্ধেয় চেন মহাশয়,

মই আপোনাৰ চিঠি খন আৰু—জগতে আপুনি পঠিওৱা সংগ্ৰাম (Struggle) আৰু ফিৰিঙতি (Spark) নামৰ আলোচনী দুখনো পঢ়িলো।

মই ভাবো যে আপোনাৰ চিঠিৰ মূল বক্তব্যটো হ'ল—আপুনি স্তেলিন আৰু তেওঁৰ

সহযোগী সকলক bureauerats বুলি ভাবে আৰু মাও-চে তুঙ আৰু তেওঁৰ আন সমৰ্থক সকলৰ প্ৰস্তাব “ জাপানক পতিবোধ কৰিবলৈ সকলোবোৰ দল একগোট হওক ” ক বিপ্লব স্বার্থৰ পৰি পান্হ বুলি ভাবে। মোৰ বাবে এনে ধাৰণা বিভ্ৰান্তি কৰ। কাৰণ স্তেলিনৰ ছোভিয়েট সমাজ তাত্ত্বিক ৰাষ্ট্ৰৰ সকলোবোৰ সাফল্যয়েই ট্ৰট্‌স্কীৰ পুৰ্তো জনক নিৰ্বাসন, যাযাবৰী ভ্ৰমণ আৰু ব্যাৰ্থতাৰ কাৰণ নহয় জানো ? যিটো কাৰণত তেওঁ বৃদ্ধ বয়সত শত্ৰুৰ ধনৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰিবলৈ “ বাধ্য ” হৈছিল ? নিৰ্বাসিত ট্ৰট্‌স্কীৰ অৱস্থাত এতিয়াও নিশ্চয় আক্টোব্ৰৰ বিপ্লবৰ আগত চাই বেৰীয়াৰ নিৰ্বাসিত বন্দী সকলতকৈ বেলেগ। কাৰণ মোৰ সন্দেহ হয়—তেতিয়াৰ বন্দী সকলক কোনাবাই এটুকুৰাও ৰুটি জাচিছিল নে নাই ? অৱশ্যে ছোভিয়েট ইউনিয়নে জয়লাভ কৰাৰ কাৰণে তেওঁ ৰব আনন্দত নাথাকিবও পাৰে। বাক্যৰ বাগাৰহাৰতকৈ সত্য ঘটনা সদায়েই শক্তিশালী। আপোনাৰ “ নীতি ” মাও-চে-তুঙৰ নীতিতকৈ নিশ্চয় বহুত ওপৰত। আপোনাৰটো আকাশ প্ৰমাণ উচ্ছ্ৰতাৰ আৰু তেওঁৰটোত এই পৃথিবীৰ। কিন্তু যদিও আপোমাৰ নীতিৰ উচ্ছ্ৰতা সচাঁকৈয়ে প্ৰশংসনীয়, কিন্তু দুৰ্ভাগ্যবশত : জাপানী আক্ৰমণকাৰীহতে এয়ে এটি নীতি কেই বিচাৰিছিল। সেই কাৰণে মোৰ ভয় হয়! ই হয়তো আকাশৰ পৰা সৰি পৰিব। আৰু ই যেতিয়া পৰিব তেতিয়া কোম্পে জাপান পৃথিবীৰ আটাইতকৈ লোভবা দুৰ্গন্ধময় পিতৃমিত্তহে

নপৰিব ? কিহেতু জাপানী হৈতে আপোনা লোকৰ উচ্ছ নীতি বোৰ ভাল পাইছে, আপোনালোকৰ সুন্দৰ ছপাৰ আলোচনী বোৰ দেখি সেয়েহে মোৰ আপোনো লোকলৈ পুৰ্তো ওপজে। কোনাবাই যদি ইচ্ছাকৃত ভাবে জাপানী হৰ্তৰ পৰা ধন লৈ এই সুন্দৰ আলোচনী বোৰ ছপোৱা বুলি বদনাম ৰতে, আপোনা লোকে কি উত্তৰ দিব ? আপোনা লোকৰে কিছুমানে আনবোৰৰ লগতহে মোক কছীয়ান কবল গ্ৰহণ কৰা বুলি যি অভিযোগ তুলিছিল তাৰ প্ৰতিশোধ লবলৈ মই এইবাৰ কথা কোৱা নাই। নহয়, মই ইমান ভাললৈ কেতিয়াও নেনামো ; আৰু মই এইটোও বিশ্বাস নকৰো যে জাপানৰ বিৰুদ্ধে সংঘৰ্ষ হবলৈ কৰা মাও-চে-তুঙ আৰু তেওঁৰ সহযোগী সকলে কৰা আহ্বানক ওলম্বাব নিমিত্তে আপোনালোকে ও জাপানী সকলৰ পৰা ধন লৈ ইমান ভাললৈ নামিব। নহয়, আপোনালোকে এইটো কৰিব নোৱাৰে। কিন্তু মই আপোনালোকক সাংধান কৰি দিও যে—আপোনালোকৰ উচ্ছ নীতিবোৰ চীনা জনগণই গ্ৰহণ নকৰে আৰু আপোনালোকৰ ভাবভঙ্গী বৰ্তমান চীনা জনগণৰ চিন্তাধাৰাৰ সম্পূৰ্ণ বিপৰিত। আপোনালোকৰ নীতি সমূহৰ বিষয়ে মোৰ কবলগা এয়েই—।

সামৰণীত হৰ্ত্তত আপোনাৰ পৰা পোৱা এখন চিঠি আৰু আলোচনী কিছুমানে মোক কিছু বিস্তৃত কৰিছে। ইয়াৰ অন্তৰালৰ নিশ্চয় কিবা কাৰণ আছে। এইটো নিশ্চয় মোৰ “ বন্ধুক ধাৰী সহযাত্ৰী ” কিছুমানে মোক মোৰ

কিছুমান দোষৰ কাৰণে দোষ্য বোপ কৰাৰ
ক্ষমতা। কিন্তু মোৰ দোষ যিয়েই নহওক লাগে
মই স্থিৰ নিশ্চিতভাৱে—আপোনালোকৰ মতৰ পৰা
মোৰ মত সম্পূৰ্ণ পৃথক। চান্দা জনগণৰ কাৰণে
যুঁজ কৰি বক্তৃতা কৰা সেই সকল শক্তিশালী
যুজ্ঞাৰূপে মোৰ সহযাত্ৰী ৰূপে লাভ কৰি মই

সচায়েই সোঁভাগ্যবান। সকলোৱে পঢ়িব পৰ্য্যন্ত
মুকলি উত্তৰ দিয়া বাবে ক্ষমা কৰে যেন!
কাৰণ আপোনাৰ চিঠি খনৰ উত্তৰ তিনি
দিনৰ ভিতৰতে যিটো ঠিকনাত দিবলৈ কৈছিল
সেই তিনিদিন উকলি গল।

আপোনাৰ বিশ্বাসী

লু-চুম

বিপ্লৱী কেম্পতে থকা প্ৰতিক্ৰিয়া শীল শক্তিৰ বিৰুদ্ধে কৰা লু-স্বনৰ সংগ্ৰামৰ আভাৱ ওপৰৰ
চিঠি খন স্পষ্ট ভাবে পোৱা যায়।

পাদটিকা : প্ৰবন্ধটোৰ বহুলাংশই অনূদিত। অনুবাদ সমূহ কৰা হৈছে —

(১) লু-স্বনৰ প্ৰথম গল্প সংকলন 'যুঁজৰ আহ্বান'ৰ পাতনি

(২) জঁ ক্ৰিষ্টফৰ গিলবাৰ্ট কেননৰ ইংৰাজী অনুবাদৰ দ্বিতীয় খণ্ড। (Gilbert Cannon)

(৩) Chinese literature (1977 , 5-6) ৰ Chre chienjen ৰ প্ৰবন্ধ Learn
from Lu Hsuris tenacity in fighting and forging ahead .

(৪) Chinese literature (1977 , 3) ত প্ৰকাশিত—Reply to a letter form
the Trotskyites ৰ পৰা —

মুকলি সাহিত্য চ'ৰা : কানৈ মহাবিদ্যালয়

সঞ্চালকৰ মন্তব্য

প্ৰায় ছুটা দশকৰ মূৰত কানৈ মহাবিদ্যালয়ৰ লালচান্দ কানৈ সৌৰবণী প্ৰেক্ষাগৃহত যোৱা ৪/১০/৭৭ তাৰিখে এখনি 'মুকলি সাহিত্য চ'ৰা' অনুষ্ঠিত হৈ যায়। এই চ'ৰাটো পৰিচালনা কৰিবৰ বাবে ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অসমীয়া বিভাগৰ অধ্যাপক শ্ৰীযুত নগেন শইকীয়াদেৱক আমন্ত্ৰণ জনোৱা হয়। তৰ্ক ও সাংস্কৃতিক বিভাগৰ সম্পাদক শ্ৰীপ্ৰসেনজিৎ বৰুৱাৰ সেই আমন্ত্ৰণ বক্ষা কৰি—তেখেতে চ'ৰাটি অতি মনোপ্ৰাণী কৰি তুলিছিল। চ'ৰাটি যে অতি সুন্দৰ ও সফল হৈছিল, সেইটো তেখেতৰ উপৰিও, কানৈ মহাবিদ্যালয়ৰ কেইবাজনো অধ্যাপক-অধ্যাপিকা, নিমন্ত্ৰিত অতিথি তথা শুভাকাঙ্ক্ষী বন্ধু-বান্ধবীৰ মুখেদিও শুনিবলৈ পোৱা গৈছিল। কানৈ মহাবিদ্যালয়ৰ অতি দুঃখলগা বৌদ্ধিক তথা সাংস্কৃতিক পৰিবেশত শ্ৰীপ্ৰসেনজিৎ বৰুৱাৰ এনে দুঃসাহসিক প্ৰচেষ্টাৰ বাবে তেওঁলৈ আমাৰ ধন্যবাদ। পিছত পৰিচালক মহোদয়ৰ পৰা উক্ত চ'ৰাটিৰ ওপৰত এটি চমু মন্তব্য বিচাৰত—তেখেতৰ সেই মন্তব্য প্ৰকাশ ক'ৰা হ'ল। —সম্পাদক।]

কানৈ মহাবিদ্যালয়ৰ ছাত্ৰ একতা সভা (তৰ্ক ও সাংস্কৃতিক বিভাগ) ৰ দ্বাৰা আয়োজিত 'মুকলি সাহিত্য চ'ৰা' ছাত্ৰ ছাত্ৰী সকলৰ বাবে যে অল্পপ্ৰণয়ক অনুষ্ঠান হৈছিল, সেই সম্পৰ্কে মোৰ মনত কিছুমাত্ৰ সন্দেহো নাই। এই চ'ৰাত পাঠ কৰিবৰ কাৰণে ছাত্ৰ ছাত্ৰীসকলে আগবঢ়োৱা স্বৰচিত বচনাৰ সংখ্যাও নিসন্দেহে উৎসাহ জনক। সময়ৰ অভাৱত তাৰে অনেকখিনি বচনা শুনাৰ পৰা শ্ৰোতা-সকল অৱশ্যে বঞ্চিত হ'ব লগা হ'ল। এনে অনুষ্ঠানৰ সখন অয়োজনে আগ্ৰাহনিত ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক বঞ্চিত সুযোগ দান কৰিব বুলি নিশ্চয় আশা কৰিব পাৰি।

মুকলি সাহিত্য চ'ৰাত পঠিত হোৱা বচনা
স্বামী কিশয়-সুচীও বৈশিষ্ট্য পূৰ্ণ। চাৰিটা

গধুৰ প্ৰবন্ধ, চাৰিটা চুটি গল্প, দুখন বন্য
বচনা, ছটা কবিতা (তাৰে এটি অনুদিত কবিতা)
ই চ'ৰাত যোগদান কৰা ছাত্ৰ-ছাত্ৰী সকলৰ ভাৱ,
অনুভৱ, কল্পনা আৰু কচিৰ পৰিচয় বহু
কৰিছিল। এই অৱশ্যেই কব লাগিব—সৃষ্টিশীল
বচনা কেইটিতকৈ প্ৰবন্ধ কেইটিৰ মান উন্নত
আছিল। চাৰিটা প্ৰবন্ধৰ ভিতৰত এটা আছিল
অসমীয়া ভাষা আৰু সাহিত্যৰ অৱস্থা সম্পৰ্কে
এগৰাকী ছাত্ৰী (দিপালী বৰঠাকুৰ) য়ে কেনেদৰে
ভাবিছে তাৰ প্ৰকাশ। বাকী তিনিটা প্ৰবন্ধ
মাত্ৰবাদ আৰু মাত্ৰবাদী দৃষ্টিভঙ্গীৰ পৰিচায়ক।
চীনৰ সমাজ ব্যৱস্থা সম্পৰ্কে অজ্ঞান গোষ্ঠীয়ে
আকৰ্ষন অনুভৱ কৰিছে আৰু তেওঁৰ প্ৰশংসাৰ
সমৰ্থনত কিছু পৰিসংখ্যাও প্ৰবন্ধটিত সন্নিবিষ্ট
কৰি প্ৰবন্ধটি প্ৰত্যয় জনক কৰিছে। ভেনেকৈ
মেঘালী ছুৰবাই জ্যোতি প্ৰসাদৰ কবিতাৰ এটি

মূল্যায়ন কবিবলৈ যত্ন কবি তেওঁৰ সমাজ-
সচেতনতাত আলোক পাত্ত কৰিছে। দ্বিপেন্দ্র
নাথ কাকতীয়ে—‘দ্বন্দ্বমূলক বস্তুবাদ কি’—
তাৰ সহজ পৰিচয় দিবৰ কাৰণে যত্ন কৰিছে।
প্ৰবন্ধৰ মান যদি নিৰূপন কৰিব লগীয়া হ’ল
হেঁতেন, এই প্ৰবন্ধটিক মই সেই দিনাৰ
আটাই কেউটা প্ৰবন্ধৰ ভিতৰত প্ৰথম স্থান
দিলোঁহেতেন কাৰণ, ‘দ্বন্দ্বমূলক বস্তুবাদ’—
সম্পৰ্কে সহজ ভাৱে বুজাব পৰাটো এটা কঠিন
কাম। শ্ৰী কাকতী এই ক্ষেত্ৰত তেওঁৰ সীমা-
বদ্ধতাৰ মাজতো অনেকখিনি সফল হোৱা
বুলিয়েই মোৰ বোধ হৈছিল।

চুটিগল্প কেইটি আৰু কবিতাকেইটিৰ মান
উন্নত বুলি কোৱা নাযায়। প্ৰথম দুটা চুটি
গল্পৰ বিষয়বস্তু বৰ্ত্তমান এচাম নতুন লেখকৰ
মাজত প্ৰচলিত হবলৈ ধৰা সমাজ বিপ্লব সম্পৰ্কে
ৰোমাস্তিক ধাৰণাৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল। তেওঁ-
লোকে সহজ ভাৱে সমাজৰ শত্ৰুক চিনি লৈ
বিদ্ৰোহ ঘোষণা কৰিবলৈ যত্ন কৰিছে। সামাজিক
দায়বদ্ধ হ’বলৈ হলে কেৱল সমাজ পৰিৱৰ্তনৰ সূত্ৰৰ
প্ৰতি আৱেগিক আকৰ্ষণ হ’লেই নহ’ব, ব্যক্তি
জীৱনৰ মাজেৰে সমাজ-জীৱনৰ বাস্তৱতাক হৃদয়-
গম কৰিব পাৰিব লাগিব। সেয়ে নহলে—
সৃষ্টিশীল ৰচনাই তাৰ প্ৰথম গুণ শিল্পগুণ
হেৰুৱাই স্বমৰ্যাদাচ্যুত হ’ব। কবিতা সমূহতো
একেই ধৰনিৰ প্ৰতিধ্বনি। তথাপি ছাত্ৰ-ছাত্ৰী
সকল যে সমাজ জীৱনৰ প্ৰতি তাত্ত্বিকভাৱে
হ’লেও প্ৰথম আকৰ্ষিত হৈছে, সেইটো এটা
ভাল লক্ষণ বুলিয়েই অনুভৱ কৰিছোঁ। অৱশ্যে
তত্ত্ব — তত্ত্ব হৈ নাথাকি সি জীৱনক চাৰ্ভল

অনুভূতিৰ জুয়াৰ মেজি দিব পৰা যোথলৈ ৰূপান্ত-
ৰিত হ’ব লাগিব। তাৰবাবে লাগিব—ঐকান্তিক,
নিবলস সাধনা। আশা কৰিছোঁ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে
শিল্পসৃষ্টিৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় সেই বোধ আৰু
দক্ষতা আহৰণ কৰিবলৈ সমৰ্থ হ’ব।

বীতশোক দাশগুপ্তৰ ‘কৰ্ণৰ স্বীকাৰোক্তি’
কবিতাটিত পংক্তিৰ্নিৰ্মাণৰ দক্ষতা আহৰণৰ চেষ্টা
আছে, ভাবৰ সেতু নিৰ্মাণৰ কাম হৈ উঠা
নাই। ছয়োটাৰ সমন্বয় সাধন কৰিব পাৰিলে
তেওঁৰ পৰা ভাল ৰচনা নিশ্চয় আশা কৰিব
পৰা হ’ব।

ৰমা ৰচনা দুখনৰ মান বাঞ্ছিত স্তৰৰ
হোৱা বুলি কোৱা নাযায়। হিউমাৰ বা কাম,
সৃষ্টি কৰাৰ চেষ্টা তাৰ প্ৰাথমিক স্তৰত প্ৰথমে উৰ্দ্ধীন
হ’ব লাগিল। তত্পৰি-কচি আৰু বাক নিপুণতাৰ
প্ৰসংগ আছেই। আধুনিক জীৱনে ‘কান’ ক
প্ৰায় দুবলৈ পঠাইছে; তাৰ ঠাই দখল কৰিছেই
‘উইট’ বা বাকবৈদ ধ্যই। আশাকৰোঁ ৰমা
ৰচনাৰ সকলে সেই দিশটোলে চকু দিব।
আমাৰ সাহিত্যত হাণ্ডবসৰ অভাৱ বাট অহাৰ
সময়ত, সেই ৰস সৃষ্টিৰ প্ৰয়োজনীয়তা অনস্বী-
কাৰ্য্য।

ছাত্ৰ ছাত্ৰীসকলৰ ‘আন্দোলন’—গভীৰ বিশ্বা-
সলৈ পৰিৱৰ্তন হওক, তাৰ বোধলৈ ৰূপান্তৰিত
হওক; দৃষ্টিয়ে জীৱনৰ সুক্ষণবৰ জগতক স্পৰ্শ
কৰক আৰু সৃষ্টিয়ে শিল্পগুণ লাভ কৰক—ইয়াকে
কামনা কৰিলোঁ।

—মগেন শইকীয়া

১২/১২/৭৭

এটি সাক্ষাৎকাৰ ডঃ মাহেন্দ্ৰ বৰাৰ সৈতে

সম্পাদক

প্ৰঃ অসম সাহিত্য সভাৰ কেন্দ্ৰ নিৰ্ব্বাচনত কি কি কথাই চকু দিয়া হয় ?

উঃ সাহিত্য সভাৰ মই কোনো বিষয়ববীয়া নহওঁ । পতিকে, কেনেকৈ হওঁ ?

প্ৰঃ অসম সাহিত্য সভাই অসমীয়া জনসমাজৰ মানসিক স্তৰ বৌদ্ধিক আৰু সংস্কৃতিৰ দিশত কিমানদূৰ আগবাঢ়িব পাবিছে ? সৰ্ব্ব ভাৰতীয় সাহিত্য সংস্কৃতিৰ লগত অসমীয়া সাহিত্যই সমানে খোজ মিলাই অগ্ৰসৰ হব পাবিছেনে ?

উঃ একেধাৰ সমিধানাই দিলেঁ । মোৰ কোনো কৰ্ত্ত্ব নাই ।

প্ৰঃ অনুবাদ সাহিত্যই কোনো এটা জাতিৰ ভাষা সাহিত্যৰ উন্নতিৰ ক্ষেত্ৰত কি বৰঙণি আগবঢ়ায় ? সাহিত্য জগতত অনুবাদ সাহিত্যই কেনে স্থান পোৱা উচিত বুলি আপুনি ভাবে ?

উঃ খিৰিকিৰে সোমাই অহা এচেৰেঙা ব'দৰ পোহৰে মাটিৰ মলাত খোৱা ফুলৰ পাতিবোৰ মোকলাই দিয়াৰ দৰেই ভাঙনি-সাহিত্যই মৌলিক সাহিত্যৰ উকমুকনিক কোবাল কৰি দিয়ে । আমাৰ জোনাকী যুগৰ ভালেখিনি বস্তু পশ্চিমৰ সাহিত্য মন্দিৰৰ পৰা ভাঙি অনা মনি-মুকুতাৰ থুপ । সেইখিনিৰ ভেটিয়েই এই যুগৰ অসমীয়া সাহিত্য । আমাৰ বৈষ্ণৱ যুগৰ সাক্ষিত্য সম্পৰ্কেও এইধাৰ কথা সমানে সঁচা । খোৰভে ক'বলৈ হ'লে অনুবাদ সাহিত্যই বৰলক্ষ্যে দেশৰে সাহিত্যৰ বুৰঞ্জীত নহ'ন বাৰ উমান দি আহিছে ।

প্ৰঃ কোনো এখন সমাজ দিকাশত সাহিত্যই কিমান আৰু কেনেকৈ প্ৰভাৱ বিস্তাৰ কৰে ?

উঃ হাতি মাৰি ভুককাত ভবাবলৈ কৈছা । সাহিত্যই একোটা জাতিৰ মানসিক পৰিমাণলৈ বচনা কৰি দিয়ে । সমাজৰ সংবেদন শীতল কৰি তোলে ।

প্ৰঃ অসমৰ উঠি অহা যুৱক যুৱতীয়ে অসম সাহিত্য সভাৰ যোগেদি কিমানদূৰ উপকৃত হব পাৰে বুলি আপুনি ভাবে ?

উঃ ক'লোৱেই দেখোন সাহিত্য সভাৰ বিষয় ববীয়া নহওঁ বুলি । তথাপি, অনুষ্ঠানটোৰ এজন গুণগ্ৰাহী হিচাপে কওঁ : যোৱা তিনি কুৰি বছৰৰ অসমীয়া মানুহৰ স্বদেশ প্ৰেমৰ অন্তৰালত আছে এই অনুষ্ঠানটোৰ নিবন্ধৰ অনুপ্ৰেৰণা । অসমৰ উঠি অহা তৰুণ-তৰুণীৰ দলে ইয়াৰ সংস্পৰ্শলৈ আহি জাতীয় জীৱনৰ সেই প্ৰধান প্ৰবাহটোৰ লগত প্ৰয়োজনীয় পৰিচয় লাভি আত্মচেতনা, স্বদেশপ্ৰেম আৰু শুভবুদ্ধিৰ অধিকাৰী হ'ব পাৰিব ।

প্ৰঃ আধুনিক কবিসকলে বোমাটিক ভাবধাৰা বা নৱন্যাসবাদ আদিক বাদ দি চন্দহীন আধুনিক কবিতাক গুখ স্থান দিব খোজে এই সম্পৰ্কে আপোনাৰ অভিমত কি জনাবনে ?

উঃ চন্দহীন হলে কবিতাই হব নোৱাৰে । মাপোন মনত ৰাখিবা, চন্দ মানে মিল নহয় । বাক্কোন আৰু কঁপনি ছয়োটাৰে হৰগৌণী-মিগনেই চন্দ । দুকুতাৰ বাক্কোন আছে কঁপনি নাই । কুঁৱলীৰ

কঁপনি আছে-বান্ধোন নাই। এই ছয়োটাই ছন্দৰ বহু নিলগৰ বস্তু। তোমাৰ 'ৰোমাণ্টিক' কবিতাৰ ছন্দ মুকুতাৰ পিনলৈ ঢাল খোৱা। আৰু তোমাৰ 'আধুনিক কবিতাৰ ছন্দ কুঁৱলীৰ ওচৰ চাপি যোৱা। তথাপিও, প্ৰথম বিধত যেনেকৈ কঁপনি আছে, দ্বিতীয় বিধতো তেনেকৈ বান্ধোন আছে। বেয়া কবিতাত এবিধৰ নাটনি পৰে। গতিকে, আনবিধৰো জেউতি নেথাকে।

প্ৰঃ অসমীয়া সাহিত্যত প্ৰগতিবাদী চিন্তাধাৰা বৰ্তমান কুৰি শতিকাৰ যেনহে লাগে, এই প্ৰগতিবাদী সাহিত্যই অতীত সাহিত্যৰ ক্ষতিসাধন কৰিব বুলি ভৱাৰ থল আছে নেকি ?

উঃ ওঁ, কুৰি শতিকাবেই। কথাষাৰ হল, "কোমো মানুহেই একেখন নদীত ছুৰাৰ গা ধুৱ নোৱাৰে।" হেৰাক্লিটাছৰ কথা। অতীতৰ সাহিত্যক নষ্ট কৰাৰ প্ৰশ্নটো উঠিল কৰ পৰা ?

প্ৰঃ "নবেল বটা" লাভৰ উপযোগী গ্ৰন্থ অসমীয়া সাহিত্য জগজ্জত নাই নেকি ? বৰ্তমান অসমীয়া সাহিত্যত কি কি গুণৰ সন্ধান আপুনি অনুভৱ কৰে ?

উঃ মোৰ চকুত পৰা নাই। অৱশ্যে কেইবাটাও। অনলস সাধনা। সুগভীৰ জীৱনবোধ আৰু নিজৰ চাকিৰে বাট চিনি লোৱাৰ সাহস-ইয়াৰ এটাও নাই।

প্ৰঃ অন্যান্য ভাৰতীয় সাহিত্যৰ তুলনাত অসমীয়া সাহিত্য কোন কোন দিশত পিছপৰা বুলি আপুনি ভাবে ? সেই পিছপৰা বোৰ দূৰী কৰণৰ্থে লিখকৰ কি কি গুণৰ আৱশ্যক ?

উঃ মই গুণগত দিশৰ কথাহে কৈছো। নাটকৰ ক্ষেত্ৰত অসমীয়া সাহিত্য বৰ্তমান যুগত ভালকৈয়ে অনগ্ৰসৰ। নাট্যকাৰৰ প্ৰতি সামগ্ৰিকভাবে অসমীয়া মানুহৰ মনত শ্ৰদ্ধাবোধৰ অভাৱ। বাকীৰোৰ সাহিত্যৰূপৰ ক্ষেত্ৰত আমি যদিও পিছ পৰা নহওঁ, তথাপি আত্মতৃষ্টিৰ অৱকাশ মুঠেই নাই।

প্ৰঃ অসম সাহিত্য সভাই অসমৰ অৱহেলিত চাহ বাগিছাৰ বনুৱা সকলক অসমীয়া ৰূপে গঢ় দিবলৈ বা তেওঁলোকৰ কলা-কৃষ্টিৰ উন্নতি কল্পে কোনো উদাৰ ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰিছে নেকি ? যদি কৰা নাই তেন্তে আমি তেওঁলোকৰ বাবে কেনে ব্যৱস্থা হাতত লোৱা বাঞ্ছনীয় ?

উঃ কৈছোৱেই। মই সাহিত্য সভাৰ কোনো বিষয়ববীয়া নহওঁ। আকৌ বাহিৰা মানুহ হিচাপেই কওঁ। অসমৰ চাহ-বাগিচাৰ বনুৱাসকলৰ কলা-কৃষ্টি সম্পৰ্কে সাহিত্য সভাৰ আগ্ৰহ অকণো কম নহয়। মই জনাত অহুঠানটোৱে কেইবাখনো মূল্যবান পুথি যুগুতাই উলিয়াইছে — চাহ-মজদুৰৰ জীৱন আৰু সংস্কৃতি সম্পৰ্কে। আৰু তুমি যে সুধিছা, অসমীয়া হিচাপে গঢ় দিয়াৰ কথা। তাৰ দ্বাৰা তুমি কি বুজাব খুজিছা। ইতিহাসৰ দীঘল বাটত তেওঁলোকৰ স্বকীয় বৈশিষ্ট্যক লৈ তেওঁলোক ইতিমধ্যেই অসমীয়া হৈ পৰিছে। বৈচিত্ৰ্যক বাদ দি জীণ গৈ লীণ হৈ পৰাটো ইতিহাসৰ নিয়মেই নহয়। তুমি নেভাবিবা চোন, তুমিয়েই অসমীয়া — বাকীৰোৰ নহয়; আৰু তেওঁলোকক তুমি অসমীয়া কবি পেলাবা বুলি। তুমি-মই-তেওঁ সকলোৱেই এদিন ক'ৰবাৰ কোনোবা আছিলোঁ। ইতিহাসৰ নিয়াৰিত আমি যেনেকৈ অসমীয়া হৈ পৰিলোঁ। আৰু যে কত নতুন মানুহ তেনেকৈয়ে এদিন অসমীয়া হৈ পৰিব।

প্রঃ বৰ্তমানে বহুতো অসমীয়াই পিঙ্গুন উৰণ আচাৰ ব্যৱহাৰ সামাজিক বাঁতি নীতি আদিৰ ক্ষেত্ৰত স্বকীয় সংস্কৃতিক অৱজ্ঞা কৰি আমৰ সংস্কৃতিক অনুকৰণ কৰা দৃষ্টি গোচৰ হৈছে, ই শুভ লক্ষণ নে অশুভ লক্ষণ, সমাজৰ এনে পৰিৱৰ্ত্তনে স্থানীয় সাহিত্যৰ ওপৰত কেনেধৰণৰ প্ৰভাৱ বিস্তাৰ কৰে ?

উঃ তোমাৰ শেষ প্ৰশ্নটোৰ শেষ সাক্যটো মোৰ বোধগম্য নহ'ল। আগৰ অংশটোৰ উত্তৰ দিওঁ।

“মাদক প্ৰবাহই দৰিদ্ৰ কৰে, দৰিদ্ৰতাই স্বভাৱ নষ্ট কৰে, অপৰাধ কৰিবলৈ প্ৰবৃত্তি জন্মায় আৰু ঘৰখন ধ্বংসৰ ফালে নিয়ে”। —

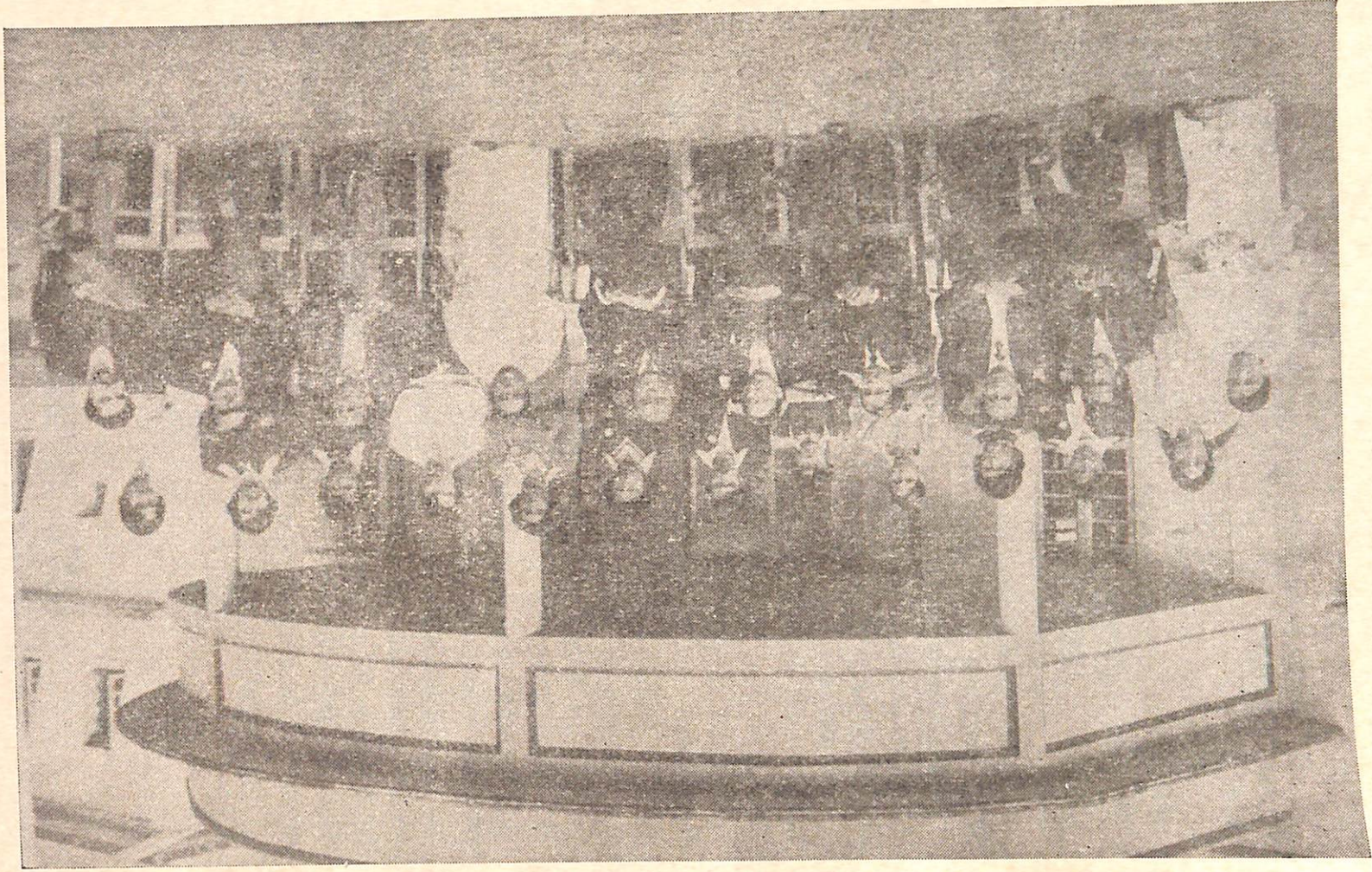
স্বামী বিবেকানন্দ

অনুকৰণ আৰু অনুকৰণ দুটা বস্তু। প্ৰথমটোত আছে পৰীক্ষিত বস্তু গ্ৰহণৰ আকাংক্ষা ; দ্বিতীয়টোত আছে যান্ত্ৰিক প্ৰবণতা। অকল অসমীয়াৰেই নহয়, গোটেই ভাৰতীয় জাতিটোকে অনুকৰণ প্ৰিয়তাই লক্ষিত হৈছে। কেতিয়াবা ভাবোঁ, এনেবোৰ কাৰণতে সাংস্কৃতিক বিপ্লৱৰ প্ৰয়োজন হৈ পৰে।

স্পৰ্শ কৰা, ধৰিলে জনা ধনৰে নিজকে নোজোৰে, আনক দিয়া দূৰৈৰ কথা। তোমাৰ আলোচনীৰ সফলতা কামনাৰে এইখিনিতে নামিলোঁ।

“সকলো অৱস্থাতেই যিজনৰ চৰিত্ৰৰ মহত্ব লক্ষিত হয়, তেওঁহে প্ৰকৃত মহৎ লোক। মহৎ লোকৰ আদৰ্শ অনুসৰি চৰিত্ৰ গঠন কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিবা”। —

স্বামী বিবেকানন্দ

Sitting L to R : A. Baruah (Prof. In-Charge Girls' Common Room) G. P. Koiri (P of. In-Charge Gymnasium); J. Baruah (Prof. In-Charge Magazine) Prof. P. N. Singh, D. Chaliha (Prof. In-Charge Social Welfare) Principal S. C. Dutta, Vice-Principal L. Dutta, Prof. G. Bora, S. K. Borthakur (Prof. In-Charge Cultural & Debating) Prof. M. R. Sarma;

Standing L to R : A. Saikia (Secy. Girls' Com. Room), S. K. Bora (Secy. Magazine), B. Bhuyan (Gen. Secy) G. Borthakur (Music Secy.), P. Baruah (Cultural & Debating Secy), U. Goswami (Boys' Com. Room Secy), P. Borah (Vice President), P. Kujur (Major Game Secy.), D. Gohain (Gymnasium Secy.), P. Konwar (Welfare Secy.), P. Borah (Minor Games Secy.); P. Sarma (Asst. Gen. Secy.).

EVILS OF THE DOWRY SYSTEM

Mr. Unnot Kumar Barooah
1st B. Sc ,

Generally, a "dowry" is a sum of money or property that is brought to the marriage by the girl. It is given by her family or "dowry" means any property or valuable security given or agreed to be given either directly or indirectly - I) by the party to a marriage to the other party of the marriage; (II) by the parents of either party to marriage or by any other person to either party to the marriage or to any other person.

According to Mrs. Mandakini Gogete - The literal meaning of the word dowry is Varadakshina (There being no parallel conception of dakshina in western society, the exact transcription of the term is not possible. It may be explained that according to age-old Hindu custom, no gift in kind is complete without a cash accompaniment called dakshina. Thus when a daughter is given in marriage the cash accompaniment is called Varadakshina.

Whatever the definition of dowry be we must say that it has many illeffects.

In the present times the dau-

gters remain a burden on the parents because of the custom of dowry in Hindu Society. Among Indian Brahmins, the groom price or dowry, is taken for granted as a necessity, the amount being higher if the man has been well-educated or has a good profession.

When a number of offers is made to a single person he naturally insists on his terms and the bride-groom price would go on swelling. A Bengali graduate expected his spouse to be adorned with jewelery and gold ornaments from head to foot, a cash demand of at least Rs. 4,000 besides the personal dower for the bride-grooms' embellishment called barabharan from a girl's father. If the father has a misfortune to possess a girl of somewhat dark complexion or in any way ugly, or deformed, the demand may run to Rs. 15,000. Add to this the numerous other items of expenditure to be incurred by the brides' father on, before, and after marriage, and the result is simply ruinous to him.

In the Sindhi community, a

large number of girls remains unmarried just because of the dowry system. Among the Sindhis it is said that a girl impoverishes her parents at the time of her marriage. The income for a lifetime is spent for a daughter's marriage and very little is left for the sons. If at all the parents have a son, they miss no opportunity to avenge their own exploitation by sucking the blood of the helpless parents of their would be daughter - in-law.

In Maharashtrian and Gujarati marriages there also the bride's parents are required to give a large number of household and other articles to the bride-groom. Among the South-Indians, the bride-groom conventionally expect almost all the household utensils from the bride's parents. However much depends upon the parents capacity to bear the expenses. Besides, the redeeming feature seems to be that the bride is allowed to retain the articles for her personal use.

Because of the practice of exploiting the bride's parents commonly prevalent among the Punjabis, Singhis and Patels of Gujarat, the birth of a girl in the family is even to day considered to be a bolt from the blue. Punjabi parents are

expected to furnish the girl's entire home. Moreover, the common practice is that all gifts given in the form of dehaj have to be pompously displayed. If the display is poor, the parents loss of face and social discomfiture is great. As a result most parents have to mortgage their future to provide a respectable dehaj.

Ill-assorted marriages have at times resulted from this practice of dowry. The amount of the dowry is generally regulated by the social and economic status of the bridegroom's father the social prestige of the bride-groom's family and the educational qualification. This amount at times, but often this reduction is very meagre. Naturally the girl whose father can not afford to satisfy the exorbitant demands of the person whom she would like to marry, cannot succeed in securing him as her partner in marriage. On the other hand, a girl may be at times married to an undeserving person when the latter is prepared to marry her with a dowry within the means of her father.

The bride-groom price or dowry) also affects the wife in her husband's home. As every marriage brings a substantial sum, one would

naturally be tempted to contract a second and third marriage just for its economic utility. Such marriages in succession are not usual, but the possibility of their occurrence cannot be ruled out. This affects the first wife in the love and affection her husband bears for her.

A. family having many marriageable girls feel severely if they are to give a very big dowry on the marriage of each of its girls. Sorriest in village life is the man who hoped for sons but each time got a daughter, and now finds himself without the money to marry them off into good homes. Many fathers try to earn money through illegal means to get a suitable match for their daughters and to give sufficient dowry. Those who fail to do this, sometimes

die with the desire to marry off their daughters.

If the dowry is less than expected, the daughter-in-law has to suffer at the hands of her in-laws. The unfortunate consequence of dowry and other similar institutions (e. g. Progeny price or bride-price) are to be seen in the form of suicides committed by marriageable persons, and make their life unbearable.

On the whole, the system of dowry is nothing but a mean of extravagance. Since this system appears to have developed in a predominantly male-dominated society so it seems to us that they refused to accept that like men, women too have certain rights. So this gave rise to a virulent reaction in the form of a campaign against dowry.

REFERENCE: -

1. Indian Society and Social System : By. Dr. Vatsayan.
2. Indian Society and Social System : By. K. Singh.
3. The Family, ,, By. William J. Goode,
Pratice Hall of India, New Delhi.
4. Marriage and Family in India, By, K. M. Kapadia.
5. Femina . 17th December 1976.

COMPUTER , A MODERN INVENTION

Sabir Shereefur Rehman

B . Sc . Final Year

The stress on replacing man by machines continues unabated. In fact, it is becoming increasingly pervasive. Now is the age of Computer Computer as or basically a calculating machine capable of performing the operation of additions, Subtractions multiplications and divisions. In short we can say, computer is an electronic device capable of performing arithmetical operation at a very high speed.

The basic philosophy behind all digital computing system is that by using only the two digits 1 and 0, the binary codes, logical situations involving true and false, and arithmetical operations can be handled and implemented by electrical switching circuits which have only two stable states, either on or off. Boolean algebra provides the rules of combination of the binary variables, and for every combination operations there is a corresponding electrical gate to implement the same and give the out put in digit form. A computer is thus essentially a system which

mechanizes Boolean Algebraic operations, using the 'Binary' digits or 'Binary' 1 and 0. Principles of Boolean algebra starts with the single logical assumption that if a thing is true it can't be false and if a thing is false it can't be true. The true state and false state corresponds to the binary code 1 and 0 respectively, In mathematically we can state the assumption known as the principle of duality as $A=1$ if $A = 0$ and $A = 0$ if $A = 1$. The deceptively simple operation as stated above is the basis of all Boolean operation in Computer.

Computer is not a one piece equipment. It is a group of machines and is known as Multipiece equipment. Each machine performs a separate and distinct function. Any complex calculation, before it can be performed by the computer has first to be "programmed" or written as a step by step sequence of instructions that the machines can execute. There are some cards reader and the card reader reads the input data punched

on cards in to the computer memory. Punched card is basic input to the computer system. The cards are punched according to the fixed format known as card design and this design is uniformly followed in all the cases relating to particular job. Printer is an out put device used to print the results of processing. There are magnetic tape units which enable the computer to read data recorded on magnetic tape. Console is another equipment used by the operator or programmer to supervise and control the running of the PROGRAM. This is teleprinter like machine which enable to operate to communicate with the computer i. e. he can feed in some information into any part of the computer memory through the consoles or can ask the computer to type out on paper the contents of any processing location.

The central Processing Unit (CPU) is the real brain of any computer system. It is divided into three elements the memory unit or storage unit hold the data and instructions, the arithmetical and logical operations, and the central unit supervises the execution of program. The main function of the latter is to select the instruction from the program stored in the

main storage unit interpret it to find out whether it is valid instruction or not and supervise its execution. These capabilities are quite impressive but in each of these operations, computer only mechanically carry out clearly defined task. They are thus merely 'tools' and do not show any intelligence of their own. There is however class of applications where they exhibit behaviour normally associated with human intelligence.

Let us take an example to explain the workings of the computer, Computer have been utilized for abstracting or summarising technical papers published in professional journals etc. They have been used for the analysis of syntax of sentences of natural languages such as English. Take this sentence from U. N. Draft agreement on nuclear disarmament; "Each of the parties to this treaty undertakes to prevent, prohibit and not carry out any nuclear test explosion or any other explosion at any place under its jurisdiction or control." The computer gave two different analyses of the sentence: (I) under its jurisdiction or control: Each of the parties — undertakes to prevent ..... any nuclear test ... at any place under its jurisdiction

or control; and (2) any nuclear test explosion — on control. The second analysis obviously brings out a serious, unintended and unsuspected ambiguity which defects the very spirit of the document.

Computer is also used for selection of suitable candidates man office, an examination was conducted and it was decided to prepare the results on the computer. Obviously, the computer can't assign the marks nor it would know the names of examinees. The basic information comprising the roll No, name of the candidates and marks obtained by him in each subject is punched on the card called data card. This data or information which uses supplies to the computer is called input. The machine also assign the proper class I, ii, iii or Fail to each student comparing percentage of marks with the predetermined limit supplied in the program. These calculation are done in the arithmetic unit of computer and finally the out put is printed out the result sheet, Thus it will be seen that any job done by the computer can be divided into three basic elements — input, processing and out put. After compiling the program the programmer leads the above instruction into the computer. They are stored in the storage unit

of CPU. Now the programmer possesses the start is with and the computer would start working according to the above program. these instruction when written in the form of a computer program language would be something as follows. Step 1. Read a card; 2 Add marks of all subjects, giving total; (3) Multiply total by 100 giving new total; (4) Divide new total by 300 giving percentage; (5) of percentage ≥ 35 assign 'FAIL'; 6, of percentage ≥ 50 assign iii (7) of P. C. ≥ 60 assign ii division, 8) if P. C. > 60 assign I,; (9) print the result (10. Go to beginmg ie instruction no 1 and add to a counter. This eyclical execution of instruction is known as "PROGRAM LOOP." There are a nuclear of methods by which the computer can be instructed to come to a half. One method would be keep a count of the input data or cards and ask the computer to stop after it has been proceed the desired no of cards. In the above job if we are that there are only 999 student than the program logical can gone as same as above only. As soon as the result of a student is printed to long as the contents are not equal to 999 the program reverts to step 1 and reads and processes the next card As soon as

the counter shows 999 the program changes its path and goes to step 11 and 12 and step 12 instructs the program to stop.

Step (11) of counter = 999 go to finish, otherwise go to begin and step (12) Finish and stop.

To understand the ability of the computer we can compare its working with an ordinary desk calculating machine. In the case of the latter the program instructions can't be stored in the machine, they remain in the memory of the operator. While in the case of computer the program instructions are stored in the machine itself — a concept known as stored program concept. Secondly, the desk calculating machine operator has to feed data, every time, turn the handle and note down the figure from register etc. There is a lot of intervention. In the case of computer, once the program is fed in to its memory and machine starts operation, no human intervention is necessary. Instructions are executed automatically and the computer controls its own working. To make absolutely fool proof the computer can be fed with special instructions so that it stops automatically whenever an error is introduced in

the calculations. The stored program concept and the automatic execution and modification of the instructions are the two major characteristics which make computer controls its own altogether a different machine from the other similar equipment.

Computers are today used for a wide array of commercial, Engineering and other jobs. In several applications, such as electricity bill and associated calculation, designing of bridge, dams, and nuclear reactor and studies population growth systems. But there are applications where the computer has to function in direct communication process as satellite orbit correction, process control in oil refineries, steel mills and chemical factories etc.

A large team of workers such as Engineers, programmer and other scientist skilled people will be needed to keep automatic industry going. An other team of research scientist and engineers will be required for continued effort in improving devices and methods *

*Further reading — (1) London, Keith, Introduction to computer (2) Rajaraman, V., Principles of computer programme.

INFLUENCE

Peter Paul Kniur
2nd yrs. B,A,

Drop a pebble in the water ,
And its ripples reach out far ;
And the sunbeams dancing on them
May reflect them to a star .

Give a smile to someone passing
Thereby making his morning glad ;
It may greet you in the evening,
When your own heart may be sad.

Do a deed of simple kindness,
Though its end you may not see ;
It may reach , like widening repples,
Down a long eternity .

MY QUARRIES

Rajeeb Kumar Gogoi.
2nd year B . A .

Days have come , days have gone,
Nights have come, nights have gone,
Your presence was my daylight,
Your absence is my nightfall .
Your love - just like a daffodil,
Bloomed just after sunrise ,
But to wither away ,
Before the sun has set .
You come in my spring of life ,
Your fragrance filled the air,
I breather , I enjoyed
None was there happier than I .
Like the surmmers' hurricane ,
To my life you come ,
To be calim again .
Leaving behind a sight grim
and desolate .

In my autumn of life ,
Where has gone your fragrance ?
Where has faded your colour ?
When I am miserably helpless .
With the coming of winter ,
Lies buried my beloved's love ,
In the frost and snow deep deep,
But will it be preserved till spring?

QUIZ

Prof. B. K. Chaliha

- Dept. of Mathematics

1. If $a b c d e \times 4 = e d c b a$ what different numbers (zero excluded) do these letters represent?

2. You have got 8 one rupee coins, one of them is counterfeit and weighs slightly heavier than the others. You are provided with a fine pair of scales. How can you find the bad coin in only two weighings?

3. How many times can you subtract numeral 1 from numeral 24?

4. The number of bacteria in a tube doubles itself in every minute. In twenty minutes the tube was

full, when was it half full?

5. A man takes 1 hour to dig a trench 1 metre long, 1 metre broad and 1 metre deep. How long would he take to dig a trench 3 metres long, 3 metres broad and 3 metres deep?

6. If $2^2 + 3^2 = 15$

$$4^2 + 6^2 = 56$$

What is

$$7^2 + 9^2$$

7. Find the missing numbers

[i] 7 11 15 19

[ii] 6 8 12 20

[iii] 2 10 2

6 10 —

5 15 8

[iv] 8 24 4

6 28 8

9 26 —

8. Find the missing letters:

[i] B D I K P —

[ii] A U G J

ANOTHER LANDMARK IN SPACE RESEARCH THE SPACE SHUTTLE

Dr. G. D. Baruah. M.Sc. Ph.D. Reader
Department of physics, Dibrugarh University

Dryden Flight Research centre, California, 26 October 1977 Wednesday. Two cosmonauts Fred Héz and Gordon Fultorn freely enjoyed a ride on the Space shuttle the "Orbiter Enterprise." The carrier of this space shuttle was an usual 747 Boeing aircraft. Both the astronauts were successful in this training flight and the space shuttle was landed comfortably at the airforce base at Edward. What is so novel about this so called space shuttle. To make this matter more clear it may be worthwhile to go back about twenty years from now we know what a tremendous enthusiasm was there all over the world when the first artificial satellite was launched by Soviet Russia and also successfully repeated by UAS. In fact that year 1958 was the beginning of the space age. Uptil now there has been great technological progress in this line. There are innumerable artificial satellites moving round the earth for various scientific purposes.

People seem to be less interested because launching of artificial satellites has become a routine affair. Even newspaper do not print the news about satellite launching. Even it prints the same would appear somewhere in the back of the paper. Remember the first Soviet launching of artificial satellite or the USA launching, all these news were headlines in all newspapers. After several years since the first satellite was launched the major achievement which aroused sufficient interest among people was the Apouo mission. For the first time in the history of mankind man successfully travelled a vast distance and visited our nearest astronomical neighbour - the moon. This was an extraordinary achievement and uptil now only USA has attained this distinction. In addition to this there are many scientific explorations using unmanned artificial satellites, the most conspicuous among which is the Viking I and Viking 2. These so-called space-crafts were the USA

launched unmaned space vehicles which soft landed on the surface of the hlaecht Mars and revealed many interesting phenomena uptil now unknown to the people on earth. This happened in july 1976. Now here comes the space shuttle. This is another step forward in the conquest to space, A rocket after it has launched a satellite will fall into the sea and completely discarded. But this new craft can be used over and over again and aver discarded, The space shuttle is like a small jet plane which confines the characteristics of an airplane and a spacecraft but is more complex than any conventional aircraft ever built. This will play as a shuttle between the earth and its artificial satellites.

The basic idea behind the shuttle is simple, A craft can be used over and over again instead of falling into the ocean and being discarded aockts are. An early shuttle design featured a two stage vehicle each with a human crew. When the first stage runs out of fuel it released the second which cotinued its climate into orbit while the first returned to land on a runway. This concept was abandoned because of high initial cost and the manned first stage was replaced by a pair of gigantic

solid propellant rockets. These rockets will fall into sea but will be returned and used again. After this the shuttle will continue under its own power. Threæ rocket engines will churn away using fuels stored in a huge external belly tank. These tanks will be discarded before the ship reaches orbit. The principle of recycling nas not been followed completely, since the external tank is lost. But the shnttle itself can make as many as a hundred flights before it is subjected to overhauls,

The frist orbiter named the Enterprise was rolled out of its hanger at Palmdale, California, on September 17, 1976 amidst great fanfore. The orbiter is generally described has about the size of a small jetliner but it is much more bulky and for more complex than any aircraft ever built on earth. It will carry equipment needed not only to navigate, but also to survive the searching heat of reentry in to tæ atmosphere. In addition the shuttle must be able to glide back to a safe landing decelerating from an orbital speed of 17000 miles per hour to about 180 knots as it touches the end of the runway. The rules of flight change radically as the craft passes from one aerodynamic regine to another. The com-

plex sweep of the orbiters delta wing and the exaggerated height of its vertical tail is specially designed by its engineers for successful maneuverability of the shuttle from the hypersonic through the supersonic into the subsonic range.

Inside the space shuttle one finds equipment common to both aeroplane and space-craft. The flight conbiols for example are a combination of acaodynamics and reaction control system. Above the atmosphere the maneuvering is to be done by firing small rocket motors, in the atmosphere conventional rudders and elevons are used, In the middle speed, and altitude range, during reentry, rocket and aerodynamic controls must be skillfully blended. The pilot is aided in this task by very sophisticated computers which decide how much to move the control surface or how long to fire the rockets in order to change direction. Without them the orbiter must lurch out of control into a hypersonic spiral from which the pilots could not recover before the craft exceeded its thumal limits.

There are three small fuel cells that use liquid hydrogen or oxygen to provide electricity to the space craft, Similar arrangements

were also made in the case of Apollo and Gemini spacecraft. Hydraulic power is provided by ordinary pumps, but space temperature is so low that the fluid must be heated, Otherwise it will freeze in the lines. The cabins are pressurized so that the passengers may breathe. But in the vaccuam of space the orbiter must carry its own power supply,

The passengers will be very much comfortable breathing 20 percent oxygen and 80 percent nitrogen at a pressure of 14, 7 pounds per square inch- conditions like those one can enjoy at sea level. The cabin of the orbiter will be very much similar to that of a jet liner, with pilot co-pilot sitting side by side. Behind them there are provisions of seats for a specialist and a payload expert. Underneath this flight deck there is a compartment with rooms for six additinal seats so that a total of ten people can be accommodated. A typical mission will stay in orbit for a week but if extra supplies are provided it can be stretched to about 30 days.

Satellites are very much a part of our day to day activities performing various services. To list a few we may mention them as

- a) Long distance television
- b) Tracking hurricanes
- c) Monitoring missile firing
- d) Identifying potential oil bearing formations,
- e) Seeking out sub surface water
- f) Earth quake prediction
- g) Prediction of volume of spring run off by calculating the accumulation of snow in the mountains
- h) Sources of pollution prediction and many others

But one of the disadvantages with these satellites are that they are not full proof. Because any thing that goes wrong cannot be made allright or repaired. In the future the space shuttle crews will be able to bring the satilles from their orbits for necessary repairs.

Thus the shuttle will allow us to perform which have been too expensive with one shot expendable boosters and payloads.

After the orbiter Enterprise leaves the Edward base in 1978 two years of ground test will measure system stresses under simulated flight conditions. In the early spring 1979, the second orbiter as yet unnammed will be first to venture into space with human being abroad from pad 39 at Kennedy space centre which was the old Apollo moon launching site.

Here also a crew of two sitting in ejection seats will be employed

The airplane like shape of the space shuttle is the most complex configuration ever to be sent by rocket from Kennedy space centre. This lack of symmetry puts an extra burden on the control system of the shuttle during launch. As it passes the speed of sound the orbiters shock wave will interact with those produced by the external tank and the solid rocket. However there are also provisions by which these troubles can be overcome.

NASA recently has told a potential foreign and commercial users to expect a price tag of approximately \$ 20 million dollar per space shuttle it may be worthwhile to compare it with the US air force Titan iii rocket which costs \$ 46 million per launch, yet carries a very small payload.

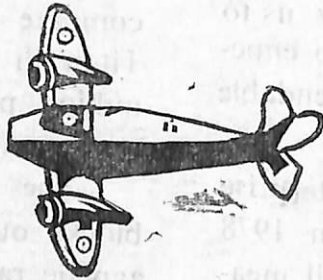
The atmosphere of the earth blocks out most of the electromagnetic radiation coming to us from the rest of the universe. Thus for the first time optical infrared and ultraviolet observations aboard the shuttle could begin in the near future.

The most significant part of the space shuttle is that it will open space travel to non astron-

aut passengers — scientists, physicians, artists journalists etc. This is the world's first space plane and there begins another space era.

In conclusion it may be worthwhile to put a question — why should we spend thousands of millions of dollars every year for such space activities. The receiving the moon cost \$ 25,000 million over a period of nine years and the US space effort is currently budgeted at \$ 3,000 million a year. The answer to this question it nicely given by Issac Asimov who is one

of the worlds foremost science fiction writer. According to Issac Asimov we do it primarily because people are always curious to know. Secondly we obtain knowledge and based on all past experiences in human history we can be fairly certain that with increased knowledge the efficiency with which we can feed and make secure the human species. There will be many who will differ from Issac Asimov but. I believe his reply is very much relevant and justifies the space research.

EMERGENCE OF A TALENT

-Prof — J. C. Barua .

A disaster had overtaken me late last winter. I awoke one morning to find myself completely broke. causes: a stationary income and an expanding budget. Results: a receding waist and a fast vanishing double chin. I had to close my account with a highly respectable bank I had honoured for some years and seek fresh woods and pastures new. Like a pendulum. I swang to the other extreme, and opened an account with a recently established branch of The Bombay Mushroom Bank, Ltd. In due course, I put my simple strategy into practice .

On a rather stuffy afternoon in March, I entered The Bank, dressed in my best and most confidence-inspiring clothes to arrange for an overdraft. The clerk who was painfully making entries in a fairly new ledger, hastened to serve me. The chaprasi left his delectable hobby of swatting flies to rush to my assistance. In a moment I was ushered into the presence of the Agent, Mr Chatterjee. I was greeted with a fervour that would have melted an

iceberg.

"Hallo, Professor, come in please," he said. "You are just the person I have been wanting to meet." "Thank you, thank you," I said with as much warmth as I could command, "It's veray nice of you to say so. Er-I come to ask you for a small favour could you grant, me an overdraft? I have some temporary difficulties ..... "My dear professor, with the greatest of pleasure ..... But we shall talk business later ..... I have something to tell you of for greater importance.

He resumed his chair, bent towards me and announced in a hoarse whisper as if was revealing some terrible secret, "I am a pait ." "A pait, did you say? I beg your pardon ,," I said. "Yes, a pait ... Don't you know, PO. E. T. ," he replied. I write poems ... you are one by any chance? "Not guilty," I said briefly .

My answer did not damp him, with a strange other wardly look in his eyes, he said, "you don't believe it? yes, I am a poet .... I think I was born one. My mo-

ther says it is all due to the bumb on the head I got when I fell down the stairs as a child. Father says it was there when I was born ..... you see father has also written some verse .....” “Youthful indiscretions,” I murmured. “Yes I lisped in numbers” continued Mr Chatterjee.

“First I wrote in Bengali, but it struck me there was little scope what with Tggore and the rest of them. So I wrote in English ... . First efforts not so bad ..... Puhpanjali. No, no that’s too much like Tagore’ -- Here listen to this ....

With that he fished out a formidable looking manuscript from the drawers of his table, and without waiting for a ‘no’ from my long – suffering self, he read out :

New year Greetings to prof
I wish you a happy New Year
Live under a sky crystal clear
I wish you throughout the year,
Wear a happy Blitheful leer,
Not too bad for a beginner eh?
Only my teacher had a soul of
clay, he did not like ... He objected to leer. I meant well, but had not noted that he had a squint ... some time later I thought I would make up for it and wrote:

“Is this the face that launched a thousand notes

And taught the matchless lamb

and Bacon grave?

Great professor, make me immortal,

With an Alpha plus !...

But all in vain ... Throwing pearls to swine” swore he savagely .

As I had yet to get my overdraft I humbly agreed.

“I thought my noble tributes to Marlowe would please him. He loved the Elizabethans so much, you see ... Well, I gave up the old poets — all of them. There was a bright young fellow there, a lecturer. He opened to me a new world of poetry of Pound and Eliot and Auden ... who swam into my ken! yes I was inspired to write the most remarkable poems ..... Listen ...”

“You will go far, Mr Chatterjee,” I hastened to say “you are like Yeats ... Never too old to be Young ...”

That pleased me mightily . I wrote many other exquisite poems ... ode to thelu, ode to the Batel, Down at kukrail.”

A horrible vista opened before me. Shades of Shelley and Keats preserve me! I said, I am in a hurry ... If I could read them later ...” But no, he would not let me go. He ordered some tea and calmly read out his ultra — modern poem on Dibrugarh ice-cream vandoor

Shouting he

Startles

The winding lane

To Hunger

Over

His greasy hair,

Ices lemon

Almonds

Shabby white .

Cone-shaped and

Himalyan melt

In his hand

Tea was soon over. The poet was remorseless 'I want back to Bombay,' he continued, 'For months on end I tramped about looking for a job ... I was hungry, but still I wrote ... I nearly wore out my last pair of shoes ... That reminds me ...

Here's Soul and Leather

If there were shoes

And no socks

If there were socks

And also shoes

A corn

A horn among the socks

If there were the squeak
of shoes only

Not the beetle.

And dry notes rustling

... ..

"And you sent it to Eliot?" I asked him. "No" he replied, I 'sent it to the manager of the Bata shoe

co. It got me a nice job and I held it for two years, when I was dismissed on the complaint of a customer that I had started too long at her ankles. The fact was I would compose poems absent-mindedly while fitting shoes on to customers' feet ... I was fed up with Mr Chatterjee's poems and few facets of his life. I said, "your poems are splendid. They are sure to find a place in Lord Wavell's next Anthology, Meanwhile, that overdraft ...

"Yes, yes" he replied, "But please tell me, shall I publish my poems? The overdraft will be yours That reminds me, here is my latest. I may be soulless Bank, but I steadily add to the Golden Treasury of my poems."

By heck!

Life is a blank cheque, cashed by degrees

Signed in blood, I woe and ease

Of dishonoured, Quickly cornered

By guile and craft, Avoid an

overdraft. O tragedy ineluctable

When comes the crash inevitable!

My patience and my ordeal were

at end I took the manuscript from

him and said, Mr Chatterjee, one

of these days you will get the

Noble Prize. I shall read everyone

of your poems and you will soon

were from me."

He was greatly pleased and

let me go.

A sentence proud of its bigness said to a small word in it, "Ah, my slave my little dependent."

The word sighed and slipped away silently

And to the other wonder of the sentence the reader was only thinking of the absent one.

* * * * *

There was a king and there was a priest.

Said the king, "There is no God." The priest replied, "There is no God, Said the king, I am God. And the priest bowed and said, "Ah, indeed, Thou art God, the Creator, my Lord."

The king died. And the priest too.

And the king went to Heaven and the priest to hell.

** * * **

ANNUAL REPORT OF THE SECRETARY

GYMNASIUM 1976 - 77

At the very outset, I would like to offer my hearty thanks to our respected Principal Sri S. C., Dutta for giving me the opportunity to serve you as the secretary of the Gymnasium section for the session 1976 - 77. During the tenure of my office. I have tried my best to serve you. But it is you who are to judge how far I have succeeded in this task

The 32nd Annual College week celebration of our college was held from 3rd to 9th Dec. '76. The Annual College Gymnastic competition was also held simultaneously. It is worth mentioning that in this year the Gymnastic competition attracted a large number of participants. The yoga - ashana competition was held after a lapse of many years. Sri Hiranya Dutta, Sri Dilip Kr. Bori and your secretary of this section were adjudged as the Best - lifter Mr. Strongman and Mr. KANOI - 1976-77 respectively.

The 10th Inter College sports Festival of the Dibrugarh University was held at the University Ground from 22nd to 25th Dec. '76. In this Inter College fe-

stival, the gymnastic of our college consisting of four members participated. I am proud enough to mention here that these four members of the gymnastic team had snatched away five first prizes, three in weight lifting and two in Best physique competition which had been a rare feat for the College. The four members who represented the College were Sri Dilip Kr. Bori, Sri Hiranya Dutta, Sri Anup Dutta and your secretary of this section himself.

Now, a few words about gymnasium. Gymnasium is one of the many extra-carricular activities which a student may pursue during the course of his studies. It does not go counter to the pursuit of knowledge. Rather it supplements the latter. To achieve mastery on any of its divisions, viz, weight lifting, body building, Ashanas, Gymnastic feats it needs long and sustained efforts. It promotes discipline and punctuality which are indispensable for students. I as the secretary of the section, do hereby invite larger and still larger participation of students in Gymnasium in the

years to come.

To facilitate promotion of health of the students of the college, the college authorities are requested to have a well equipped Gymnasium - hall within the premises of the college. The want of such a hall has told upon the progress of the students in this branch of extra - curricular activities. And it can not be gain said that the students of this college have not been able to participate in the state level competitions held from time to time let alone national level competitions. A few hundreds of rupees may be sufficient for putting to use the parallel bar which is lying in the college premises for quite a long time unnoticed by any authority. I would request the college authorities to take step to render the same useful for the students.

Further, I would like to bring it to the notice of the authorities concerned that the stadium which is proposed to be constructed, in

the university campus should have a separate hall for Gymnasium with up - to - date equipments so that all aspirants in this branch of activities may avail of the benefits of the hall and the equipments.

I must make a mention in this regard of the valuable advice and guidance I had received, from the professor - in - charge Sri G. P. Koiri, Adviser, Prof. Sir Siba Dutta. My thanks are due to Sri Prodip Konwar and Sri Bimalendu Das who Practically acted on my behalf during the college week and Inter - college festival respectively as I had to be away to Arunachal at one time and been taken ill at the another. Then come,
LONG LIVE D. H. S. K. COLLEGE
LONG LIVE D. H. S. K, STUDENTS UNION

Thanking you all

Sri Dharani Gohain
Secy. Gymnasium,
D. H. S. K, College
Dibrugarh

Results of the Gymnasium Competition Session - 1976, 77

A Ashana competition,

- 1) Sri Kartik Ghose,
- 2) Sri Biren Gogoi,
- 3) Sri Dilip Gohain,

B Strongman competition

- 1) Sri Dilip Kr, Bori,
- 2) Sri Anup Kr. Dutta,
- 3) Sri Lalit Dihingia,

C Weight lifting competition,

Group, 'A'

- 1) Sri Anup Kr. Dutta,

Group, 'B'

- 1) Sri Lalit Dihingia,
- 2) Sri Prodip Konwar,

Group, 'C'

- 1) Sri Dilip Kr. Bori,

Group, 'D'

- 1) Sri Bhadra Kanta
Sonowal,
- 2) Sri Bimalendu Das

Group, 'E'

- 1) Sri Hiranya Dutta,

Muscle control

- 1) Sri Dharani Gohain,
- 2) Sri Dilip Kr. Bori
- 3) Sri Bisnu Gogoi,

Sri Dilip Konwar,

- 1) MR. KANOL COLLEGE 1976-77

Dharani Gohain,

- 2) Best lifter of D. H. S. K.

College 1976-77

Hiranya Dutta.

- 3) Strongman of D. H. S. K.

College 1976-77

Dilip Kr. Bori

Gymnasium Secretary

Sri Dharani Gohain

D. H. S. K. College

Student Union

1976 - 77

Result of the Girls indoor Game competitions in the year 1976 - 77

Chess

Winners - Alfariz Anwar Begum.

Table Tennis [Single]

Winners - Fiza Rahman.

Runners up - Rumi Konwar.

Table Tennis [Double]

Winners - Rumi Konwar.

- Fiza Rahman.

Runners up - Mamoni Phukan.

Monju Gohain

Carrom Board. [Single girls.]

Winners - Chandra Lekha Saikia

Runners up - Anarkali Begum.

Carrom Board [Double]

Winners - Chandra Lekha Saikia

Anjana Gogoi

Runners up - Anarkali Begum.

Ranjana Saikia.

Carrom Board [Mixed Double

Winners - Dipali Das.

Faradul Hussain

Runners up - Pronob Jyoti Baruah

Mamoni Phukan.

D. H. S. K COLLEGE ANNUAL. SPORTS RESULT 76-77

1 SHOT PUT MEN

1st Dilip Kr. Bori

2nd Hiranya Kr. Dutta

3rd Tarun Konwar

2 SHOT PUT WOMEN

1st Jharna Saikia

2nd Mallika Dutta

3rd Krishna Phukan

3 DISCUS WOMEN

1st Miss Annada Baglari

2nd .. Anarkali Begum.

3rd Krishna Phukan

4 400 M. WOMEN

1st Miss Safia Akhtar Begum

2nd .. Annada Baglari

3rd * * *

5 BROAD JUMP WOMEN

1st miss Lakhi Phatowali

2nd .. Dulu Gogoi

3rd .. Bedika Barua

6 HIGH JUMP WOMEN

1st .. Lakhi Phatowali

2nd .. Bedika Baruah

3rd .. Anarkali Begum

7 JAVELINE THROW MEN.:

1st Sri Dilip Baruah.

2nd .. Dilip Kr. Bori.

3rd .. Bhadra Sonowal

8. 1500 M. MEN :

1st Sri. Rajkumar Das

2nd .. Pabitra Borah.

3rd .. Ram Ch, Gogoi.

9 200 M. WOMEN

1st Miss Safia Akhtar Begum

2nd .. Dulu Gogoi,

3rd .. Anarkali Begum

10 TRIPLE JUMP MEN

3rd Sri Dipali Das
 25 GO AS YOU LIKE
 1st Sri, Dilip Gohain
 2nd „ Samiran Das
 3rd „

BEST SPORTS MAN:

Sri. Milan Dutta

BEST SPORTS WOMAN:

Miss Safia Akhter Begum

26 **SEVEN MILE RACE**

Ist Sri. Jeban Pame
 2nd „ Phanin Mout
 3rd „ Debajyoti Bhuyan
 4th „ Rajkumar Das
 5th „ Purenko DebRoy

6th Sri Tupidhar Gogoi
 7th „ Faradul Hussain
 8th „ Naryan Dutta
 9th „ Denish Bhuyan
 10th „ Mridul Baruah
 11th „ Rajib Rajkonwar
 12th „ Hiralal Hazam
 13th „ Amiya Boragohain
 14th „ Protap Hazarika
 15th „ Sasanka Noge
 16th „ Somiran Das
 17th „ Depan Baruah
 18th „ Manjul Hussain
 19th „ Bulen Prasad
 20th „ Sailen Gogoi
 21th „ Naba Kanta Baruah
 22nd „ Anirudha Baruah

Results of the Music Competition in the Year 1976-77

Khayal — One consolation prize to be awarded to

Miss Bandana Borkakati
Rag pradhan — One consolation prize to be awarded to

Miss Bandana Borkakati
Jyoti sangeet —

1st — Elora Gohain
2nd 1) Kamal Majumder.
(2) Pranab Jyoti Baruah

3rd — Bandana Borkakati
Rabindra Sangeet

1st Miss Bedika Baruah
2nd Miss Bandana Borkakati
3rd Miss Alaka Sarmah
Bhajan

1st Miss Bandana Borkakati
2nd Miss Alaka Sarmah
3rd Karuna Kanta Gogoi
Arindam Bora

Tabla
1st Rajkumar Phukon
2nd Miss Dipali Das
Gozal — 1st Kamal Majumder
2nd Ritalaya Baruah
3rd Pranab Jyoti Baruah
one consolation prize to be awarded to. Miss Alaka Sarmah

Bahi
1st Dilip Kumar Eori
2nd Amiya Kumar Lahan
Rajib Rajkumar

Lhol

1st Rajkumar Das
2nd Pradip Baruah
3rd Dilip Kumar Eori
Rajib Rajkumar

Mouth Organ

1st Mazrul Hussain
2nd Prithiraj Chakraborty
3rd Kanailal Bhattacharjee
Pabitra Sarma

Mandolin

1st Prithiraj Chakraborty
2nd Dipen Kumar Chetia
Spanish

1st Alfariz Anowar
2nd Pranab Jyoti Baruah
„ Sahadat Khan

3rd Prabin Kumar Hazarika
(Vocal Music)

Borgeet

1st Joyraj Chakraborty
2nd Bandana Borkakoti
3rd Bishnumati Tamang
Bedika Baruah

Ghosha

1st Bedika Baruah
2nd Bandana Borkakoti
Bishnumati Tamang
3rd Pranab Jyoti Baruah
Malabika Chaudhury

Hawain Guites

1st Prithiraj Chakraborty

2nd Milen Dutta**Nisukani geet**

- 1st Joyraj Chakraborty
2nd Malabika Chaudhury
3rd Kamal Mazumder

Modern Song

- 1st Ajanta Gohain
Jayraj Chakraborty
2nd Bandana Barkakoti
3rd Pranab Jyoti Boruah
Bongeet

- 1st Jayraj Chakraborty
2nd Bandana Borkakoti
3rd Lakhinath Gogoi
Bedika Boruah

Lokageet

- 1st PranabJyoti Baruah
2nd Retalaya Baruah
Ajanta Gohain
3rd Kamal Majumdar

Bianam

- 1st Bandana Borkakoti
2nd Jayraj Chakraborty
3rd Bedika Baruah

Consolation prize awarded to
Dipti Chutia

Ainam

- 1st Malabika Chaudhury
2nd Bandana Borkakoti

Consolation prize awarded to

Bedika Baruah

Bihugeet

- 1st PranabJyoti Baruah
2nd Ajanta Gohain
Malabika Chaudhury
3rd Bedika Baruah

Duet song

- 1st Kamal Majumder
Alaka Sarmah
2nd Padum Mazumder Baruah
Bistoo Borborah
3rd Lakhinath Gogoi
sailen Gogoi

Jikir — Consolation prize to be awarded
Prabhat Boruah and his party

Group song

- 1st Kamal Nazumder and his party
2nd PranabJyoti Boruah and his party

Dance**Sutradhari Nritya**

- 1st Miss Sakuntala Sarma
Dashawatar Nritay
1st Jayraj Chakraborty
2nd Shakuntala Sharma
3rd Amiya Borbora

Modern Creative Dance

- 1st Joyraj Chakraborty
Shakuntala Sharma
2nd Amiya Borborah
3rd Dipti Chutia

Bharat Natyam —

Only Competitor. A standard
prize may be awarded to
Miss Shakuntala Sarma

Husari

- 1st Pradip Baruan and his party
2nd Ramani Borgohain and his party

Best Singer

Miss Bandana Borkakoti

Gobinda Borthakur

Music Secretary

D. N. S. K. College

সাংস্কৃতিক আৰু তৰ্ক বিভাগৰ সম্পাদকৰ প্ৰতিবেদন :

প্ৰতিবেদনৰ প্ৰাৰম্ভণিতে যি সকল কানৈয়ামে মোক সম্পাদকৰ গুৰুদায়িত্বত নিয়োজিত কৰিলে, সেইসকলক পোনতে মোৰ হিয়া ভৰা-কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিলো।

সম্পাদকৰ কালছোৱাত কানৈয়ান ছাত্ৰ-ছাত্ৰী বন্ধু-বান্ধবীসকলক কিমানখিনি অৰিহণা যোগাব পাৰিছো সেয়া তেওঁলোকৰ বিচাৰ্য্য। অৱশ্যে মোৰ কৰ্ত্তব্যত অৱহেলা কৰা নাছিলো। অজ্ঞাতে কিবা ত্ৰুটি বৈ গ'লে তাৰ বাবে মাৰ্জনা বিচাৰিলো।

এই বছৰৰ বিভিন্ন সাংস্কৃতিক আৰু গুৰু অনুষ্ঠানসমূহ সুকলমে হৈ গৈছে। “মহাবিদ্যালয়-সংগ্ৰহ” উপলক্ষে হোৱা একাঙ্কিতা নাট, তৰ্ক, আবৃত্তি, সাহিত্য, একক অভিনয়, স্কুমাৰক'লা প্ৰাত্ৰযোগিতা চাৰিদিনীয়া কাৰ্ধ্যানুষ্ঠানে হৈ যায়। বিচাৰক সকলৰ মতে প্ৰতিযোগিতা সমূহৰ মানদণ্ড এক উচ্চ স্তৰৰ হৈছিল।

সাহিত্যৰ বৰঙণি সাংস্কৃতিক অতুলনায়। ইয়াৰ যোগেদিহে সমাজক প্ৰগতিৰ ৰাট দেখুৱাই। সেয়েহে এই বছৰ এৰ্থনি “মুকলি সাহিত্য চৰা” পতা হৈছিল। প্ৰায় ১৮ বছৰ বিবতিৰ পিছত এনেকুৱা অনুষ্ঠান আমাৰ মহাবিদ্যালয়ত পতা হ'ল। চ'ৰাৰ পৰিচালকৰ মতে ই এক উচ্চ

ধাপত উপনীত হৈছিল। এই বিভাগৰ আৰ্থিক স্বচ্ছলতা টনকিয়াল নোহোৱা বাবে বহুতো অনুষ্ঠান আশানুকূপ ভাবে কৰিব পৰা-নগল। ইয়াৰ বাবে মহাবিদ্যালয়ৰ কৰ্ত্তৃপক্ষক অনুবোধ জনাই থলো যাতে এই দিশত সচেতন হয়।

মোৰ কাৰ্য্যকালত দিশ পৰামৰ্শ দি সহায় কৰা ভাৰপ্ৰাপ্ত অধ্যাপক শ্ৰীমুনিল কুমাৰ বৰঠাকুৰ, অধ্যাপক শ্ৰীমুনিন শৰ্মা, অধ্যাপক শ্ৰীপ্ৰভু নাথ সিং আৰু অধ্যাপক শ্ৰীশ্ৰফুল ভট্টাচাৰ্য্যলৈ আন্তৰিক শলাগ আৰু কৃতজ্ঞতা জনালো। বিভিন্ন দিশত, কাম-কাজত সহায় পৰামৰ্শ দিয়া ছাত্ৰ-ছাত্ৰী বন্ধু-বান্ধবী বিশেষকৈ :— স্বীপেন্দ্ৰনাথ কাকতী, ইমৰাণ ছেইন বৰা, লক্ষ্যকষ কলিতা, প্ৰভাত চন্দ্ৰ বৰুৱা, সৰ্বানন্দ বেউৰী ভৰালী, গোবিন্দ চন্দ্ৰ বৰঠাকুৰ, মেঘালী ছুৱৰা, ইভা, অঞ্জু, হিবণ্য আৰু ভাইটি ৰাণালৈ হিয়াভৰা শলাগ যাচিলো। “কানৈ মহাবিদ্যালয় চিবং জীৱতু”।

শ্ৰীপ্ৰসেনজিৎ বৰুৱা।
সম্পাদক (সাংস্কৃতিক আৰু তৰ্ক বিভাগ)
১৯৭৬—৭৭ চন

Result of the Cultural & Debating Section (College Week Festival Session - 1978 - 77.

One - act play Competition:-

Best Actor - Lakshyadhar Kalita
Best Actress - Papori Bora.
Best Director - Lakshyadhar Kalita
Second Best Actor- Protap Hazarika
Second Best Actress-Anupama Bhuyan
Second Best Director - Anupama
Bhuyan

Debating Competition

1st Bijit Duwarah
2nd Anjan Devanath & Brojen Borah
3rd Jishan Ahmed

Extempore Speech Competition :-

1st Brojen Borah
2nd Jishan Ahmed
3rd Nilanjan Bhattacharyya

Assamese Short - Story Competition

1st Nil
2nd Dwipendranath Kakoty
3rd Amiya Lahan & Jiban Duwarah

Bengali Short - Story Competition:-

1st Amal Saha
2nd Kanayilal Bhattacharyya.
3rd Nil.

Hindi Short - Story Competition:-

1st Mazammil Hussain Khan,
2nd Ashok Kr. Join,
3rd Nil,

English Short - Story Competition:

1st Parag Jyoti Baruah,
2nd Anjan Devanath,

3rd Nil,

Assamese Poem Competition :-

1st Upendranath Goswami,
2nd Amiya Kr. Lahan,
3rd Lakshyadhar Kalita and
Anupama Bhuyan,

Bengali Poem Competition :-

1st Anjan Devanath.
2nd Kahini Chanda,
3rd Kanayilal Bhattacharyya,

English Poem Competition, :-

1st Sabir Sherif Rehman,
2nd Parag Joyti Baruah,
3rd Dwipendranath Kakoty,

Hindi Poem Competition :-

1st Mohesh Kr. Todi,
2nd Rajeev Prosad Shah,
3rd Protic Chowdhury,

English Essay Competition :

1st Parag Joyti Baruah ,
2nd Dwipendranath Kakoty,
3rd Kanailal Bhattacharyya,

Assamese Essay Competition :-

1st Nil,
2nd Lakshyadhar Kalita and
Dwipendra nath Kakoty,

3rd Ramesh Nahar Deka,

Hindi Essay Competition :-

1st Mohesh Kr. Todi :-
2nd Rajeev Kr. Shah,
3rd Dwipendrenath Kakoty,

Bengali Essay Competition :-

- 1st Ashish Kr. Dutta,
2nd Ashish Kr. Sarkar,
3rd Dwipendranath Kakoty,

Hindi Recitation Competition :-

- 1st Pawan Kr. Keshan,
2nd Sushil Kr. Fulsyan,
3rd Nilranjan Bhattacharyya.

Bengali Recitation Competition :-

- 1st Mita Mukharjee,
2nd Anunday Bhattacharyya,
3rd Purnendu Shekhar Das.

Assamese Recitation :-

- 1st Mridulmoni Rajkhowa,
2nd Ranjit Shinha,
3rd Anunday Bhattacharyya,

English Recitation :-

- 1st Kanailal Bhattacharyya,
2nd Anunday Bhattacharyya,
3rd Jishan Ahmed,

Sanskrit Recitation :-

- 1st Punendu Shekhar Das,
2nd Bijit Kr. Duwarah,
3rd Rajeev Prasad Shah,

Mono - Acting Competition :-

- 1st Brojen Borah,
2nd Gopal Dutta & Pradip Boruah

3rd Pithiraj Chakravarty,**Fine - Arts Competition :-****Water - Colour :-**

- 1st Budhindra Gogoi,
2nd Gauri Sankar Baruah,
3rd Ram Ch. Gogoi,

Pencil Sketch :-

- 1st Dolly Borah,
2nd Manjit Shingh,
3rd Toilakya Das

Oil Painting :-

- Consolation :- Budhindra Gogoi
and Alfarish Anwar.

Paper Cutting :-

- Consolation :- Omprakash Bajaj
and Santanu Borah,

Pen and Ink :-

- 1st Gouri Sankar Baruah,
2nd Dolly Borah,
3rd Ataun R. Siddiqui

Go As You Like :-

- 1st Dilip Gohain,
2nd Samiran Das,
3rd Bhageswar Saikia,

Prasenjit Baruah.

Secy. (Cultural & Debating
Session - 1976 - 77.

REPORT OF THE MAJOR GAMES SECRETARY 1976-77

Before presenting the report I would like to extend my gratitude and heartiest thanks to the principal Sri S. C. Dutta, for nominating me as a major Games secretary for the session of 1976-77

I took over the charge with great hope of preserverence contributing my share entirely for the smooth running and upliftment of our college in the field of Games and sports. It was a tactful handling of delicacy and thorny problems yet I never got disheartend but continued my task vigorously till the last second.

INTER - COLLEGE CRICKET COMPETITION

A immediate call came from the Director of Sports Association Dibrugarh University to us, but due to the shortage of time we could not join the INTER - COLLEGE CRICKET COMPETITION.

INTER CLASS FOOTBALL COMPETITION

This competition was held in view of selecting the players for the presentation of the college [i] (eleven). In this oopetition the various classes participated and finally P. D. C, II year (ScienceDay) was announced as championship

and P. D. C. 1st year Arts was runners. Champions and the runners were awarded a certificate each. Bisides this 16 players got chance in re - selection.

INTER COLLEGE FOOTBALL COMPETITION

The first match was played on the 7 / 8 / 77 against P. G. at University Ground. Our players gave a massive display to both the offensive and defensive, and crushed the opponent by 5-0, which gave a joy of thrilling encouragement to our players and mad the players grew more vigorous in the later Games.

This was followed by the second match which fell against D. H. S. K. Com, College on the 9 / 8 / 77. In this match both the team showed their various qualities and their tacties, each of the team was enthusiastic in defeating the other. Both the team was supported by the huge crowd giving thunder and tremendous clapps which resounded from one end to the other end But the ultimate result was a shocking to us, that an unlucky shot was placed on our side just at the eleven hour

of the Game. The score was 1-0.

It is proud to say that five of our profficient players were selected for the INTER - UNIVERSITY TRIAL. Namely Mr. D - vasis Buragohain ,Mr. Silas Topno, Mr. Lakheswar Sonowal, Mr. Kullu Marshall and Mr. Akalabya Deory.

It is my cordial request to the college authority, to facilitate the students with a good playground to improve their skills in sports in more future.

With an open arms I offer a token of love and appreciation to prof. Incharge N. HUSSAIN and the advicer Mr. PANKAJ KONWAR Besides this, another word of thanks to Mr. DHARNI GOHAIN and Mr. PRADEEP SHARMA, who helped me in various movements.

Long Live D. H. S. K. College and its STUDENTS UNION.

The Major Games Secretary.
Mr. PETER PAUL KUJUR.

B. A. 1st Year.

“Man with intellect light alone may make advance without moral principle, but without that moral principal which gospel faith produces, permanent progress is impossible” — J. B. Walker,

ছাত্ৰ জিৱনি কোঠাৰ সম্পাদকৰ বাছৰকাৰীয়া প্ৰতিবেদন — ১৯৭৬-৭৭ চন

প্ৰতিবেদনৰ পাতনিত্তে বিসকল শিক্ষাগুৰু আৰু ছাত্ৰবন্ধুৱে মোক ছাত্ৰ জিৱনি কোঠাৰ সম্পাদক ৰূপে কাম কৰিবলৈ সুবিধা দিছিল, সেইসকললৈ মোৰ আন্তৰিক শ্ৰদ্ধা আৰু কৃতজ্ঞতা থাকিল। তহুপৰি এই মহান জ্ঞান মন্দিৰৰ মাজমজিয়াত যি সকল সহপাঠী আৰু হিতাকাঙ্ক্ষীয়ে মোৰ দায়িত্ব সহভাগী হৈ সুকলমে কৰ্তব্য আৰু দায়িত্ব সম্পাদন কৰাত আন্তৰিকতাৰে সহাৰি জনালে, সেই সকললৈয়ো হিয়া ভবা মৰমৰ লগতে শলাগৰ শৰাইও যাচিলো। বিশেষকৈ অভয় শৰ্মা, মুকুত হুচেইন, দিলীপ তালুকদাৰ, সঞ্জীৱ বৰা, কমলা গোস্বামী, কনক ছৱৰা আৰু মাখন বৰা আদিলৈ মোৰ হিয়াভবা মৰম থাকিল।

হে ছাত্ৰবন্ধুসকল! অৱিশ্ৰান্ত কালৰ সোঁতত শ্বলিত হৈ সময় নদীত ভাহি ফুৰোঁতে কোনো এক শুভক্ষণত আপোনালোকক এই জ্ঞান মন্দিৰত লগ পালো, জীৱনৰ সহযাত্ৰী স্বৰূপে — উদ্দেশ্যৰ পম খেদাত। জীৱনৰ সোনালী সোপানৰ মোহ জালত প্ৰবৃত্ত হৈ আপোনালোকে এই জ্ঞান মণিকুটলৈ আহিছে— আপোনালোকৰ লুপ্ত, সূপ্ত আৰু জাগ্ৰত প্ৰতিভাৰ পৰিপূষ্টি আৰু বিকাশ সৰ্বিন্য় পৰিকল্পনাৰে। কিন্তু বাস্তৱতাৰ তুসাগনীত কিমান জনে সেই পৰিকল্পনাত সাফল্যমণ্ডিত হব পাৰে সেইটো বিচাৰাৰ দায়িত্ব আপোনালোকৰ ওপৰত। তথাপিও চেষ্টা কৰক-অম্বায়

অস্যায় বিমাশ কৰি মাহুহৰ দৰে জীয়াই থাকিবলৈ বাস্তৱতাৰ দুৰ্বোধাতক ভেদ কৰি জীৱনৰ বুনিয়াদ গঢ়িবলৈ।

আপোনালোকৰ ছাত্ৰ জিৱনি কোঠাৰ সম্পাদক হিচাপে মই আপোনালোকৰ মনৰ খোৰাক হিচাপে যিখিনি সা-সুবিধা যোগাৰ লাগিছিল ঠিক সেই খিনি যোগাৰ নোৱাৰাত মই বৰ ছুৰিত : 1 আপোনালোকৰ এইটো অবিদিত্ত নহয় যে আমাৰ কলেজৰ এই বিভাগৰ মূলবস্তু ছাত্ৰ জিৱনি কোঠাটোৱেই নাই। তেনেস্থগত মোৰ ভূমিকা কি হব পাৰে সহজে বুজিব পাৰিব। এনেহে ছাত্ৰ বহুল বিখ্যাত কলেজ এখনৰ বাবে সূকীয়া ছাত্ৰ জিৱনি কোঠা এটা নথকাটো সচাকৈয়ে বৰ পৰিতাপৰ কথাই নহয়—মৰ্যাদা হানিকৰো। ছাত্ৰ সকল এই জিৱনি কোঠাৰ অভাৱৰ কাৰণেই অনাৱশ্যকীয় তথা বিশৃঙ্খলিত ভাৱে কণেজ আবেষ্টনিৰ মাজত বিচৰণ কৰি ফুৰা দেখা যায়। কাৰণ এইটো কথা সকলোৰে বোধগম্য যে “An empty mind is a devies workshop” অৰ্থাৎ এটা অৰ্যাস্ত মন ছুশ্চিন্তাৰ বাহ। যদি আমাৰ কলেজত বিভিন্ন ভিত্তিকাৰা খেল ধেমালিৰ সাসজুঁলি, বিভিন্ন ৰাতিৰি কাকত, আলোচনী আদিৰে ছাত্ৰবোৰৰ উত্তমুৰা মনবোৰ ব্যস্ত কৰি ৰাখিবলৈ এটা উন্নত ধৰণৰ

জিৰণি কোঠাৰ ব্যবস্থা থাকিলে হেতেন, তেন্তে কেতিয়াও বৰ্ত্তমানৰ দৰে ছাত্ৰ সকলৰ মানসিক চিন্তাধাৰাৰ লগতে নৈতিকতাৰো অধঃপতন নঘটিল হেতেন। তাৰোপৰি কলেজত এটা সুস্থ শৃঙ্খলিত বাতাবৰণৰো সৃষ্টি হ'ল হেতেন। সেয়ে আমাৰ কৰ্ত্তৃপক্ষলৈ এই সুবিধাতে অনুৰোধ জনাইছো য়াতে অনতি পলমে সুকীয়া ছাত্ৰ জিৰণি কোঠা এটা জীৱন্ত ৰূপ দি ছাত্ৰ সকলৰ মানসিক চিন্তা ধাৰাৰ উৎকৰ্ষ সাধন কৰে যেন।

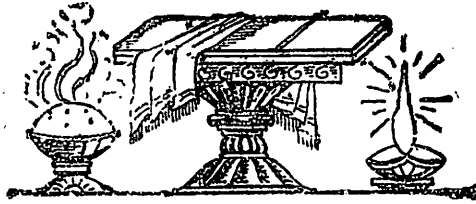
পৰিশেষত মোৰ মাননীয় শিক্ষকবৃন্দ আৰু মৰমৰ সহপাঠী ছাত্ৰ ছাত্ৰী, বন্ধু-বান্ধৱী সকললৈ আন্তৰিক শ্ৰদ্ধা ও মৰম জ্ঞাপন কৰি, লগতে অনিচ্ছাকৃত ভুল ভ্ৰান্তিৰ মাৰ্জনা বিচাৰি ক্ষেৰ প্ৰতিবেদনৰ সামৰণি মাৰিলোঁ।

ধন্যবাদ

শ্ৰীউপেন্দ্ৰ নাথ গোস্বামী

সম্পাদক

ছাত্ৰ জিৰণি কোঠা।

"মদপী, ব্যভিচাৰী আৰু প্ৰবঞ্চক মানুহৰ লগ নলবা। তেনেধৰণৰ লোকৰ লগত খোৱা - বোৱাও নকৰিবা"।

বীণাখট্ট—।

সাধাৰণ সম্পাদকৰ দু-আধাৰ

কাঠন মহাবিদ্যালয়ৰ ছাত্ৰ একতা সভাৰ সাধাৰণ সম্পাদক হৈ মই লক্ষ্য কৰিছিলোঁ ছাত্ৰ সমাজৰ বিভিন্ন দল বিলাকৰ মাজত অৰ্থাৎ এঘাৰ কথাত কৰলৈ হলে নিজৰ মাজতেই। কাৰণ ব্যক্তি ওপৰত গুৰুত্ব দিয়াতকৈ ব্যক্তি গোষ্ঠীৰ মাজত নিজকে আৱিস্কাৰ কৰাতহে আদৰতা বেছি।

সাধাৰণ সম্পাদক হৈ মই আপোনালোকৰ আশাৰ, আপোনালোকৰ প্ৰেৰণা গধুৰ দায়িত্ব পালন কৰোঁতে পৰোচিত হৈছিলোঁ বিভিন্ন দল সমূহৰ লগত। বিশ্লেষণিক মানসিকতাবে বিশ্লেষণ কৰোঁতে উক্ত অন্তৰাৰ শূন্য সমূহ দেখি শংকিত হৈ পৰো। সমাজবাদ লেলিনবাদ আৰু তথা কথিত গান্ধীৰবাদ নিৰপেক্ষিতাবাদক বিলাসীতাৰ কৃত্ৰিম আৱৰণেৰে আবৃত কৰা এচাম বুদ্ধিজীৱিয়ে অহৰ্নিশে চেষ্টা চলাই আহিছে। কোৱা ভাতুৰী

সদৃশ সমাজত ক্ষন্তেকৰ বাবে ভোটা তৰা ৰূপে লোৱৰ কিন্তু আউসী বাতিৰ ক্ষন্তেকীয়া সৌন্দৰ্য্যৰ বাহিৰে ভোটা তৰাৰ মূল্য ক্ষনিয়ুক কোন পৰ্য্যায়ৰ।

মহাবিদ্যালয়ৰ বিভিন্ন দিশত ভুমুকি মাৰি মই নিৰাশ হোৱা নাই। ৰবঞ্চ পাইছো প্ৰেৰণা কাৰণ আপোনাসবৰ কৰ্মপুৰ্ণ শৰীয়ে বৃদ্ধি দীপ্ত জ্ঞানেৰে নিৰাশ কৰাজন নিৰাশাবাদী ৰূপেহে পৰিগণিত হব।

শেষত যিসকল কাঠনয়ানে মোক জয়যুক্ত কৰিলে তেখেত সকললৈ প্ৰথমে মোৰ আন্তৰিক শুভেচ্ছা থাকিল লগতে সগৃহ কাঠনয়ানৰ উজ্জল ভবিষ্যত কামনা কৰি মোৰ দু-আধাৰ সামৰণি মাৰিলো।

শ্ৰী বসন্ত ভূঞা

কাঠন মহাবিদ্যালয়ৰ ছাত্ৰ একতা
সভাৰ সাধাৰণ সম্পাদক, (১৯৭৬-৭৭)।